Revistă de analiză și informație culturală

CULTURA Vâlceană

www.globalartfusion.com • www.cichirdan.ro • cichirdan@yahoo.com

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul IX • Nr. 124 • iulie 2016 • editat de INTOL PRESS sprijinit de ECOSTAR 21 • www.culturaarsmundi.ro

CUPRINS:

- **CONSTANTIN ZĂRNESCU LA V.T.V...** Bogdan CICHIRDAN..pag.1
- **MĂDĂLIN VOICU LA FILARMONICA VÂLCEANĂ** Petre CICHIRDAN..pag.2
- **FESTIVALUL DE LA AVIGNON – SAU SIMBOLUL REZISTENȚEI PERMANENTE A TEATRULUI** Anita ZĂRNESCU LEGUAY..pag.3
- **PURTĂTORUL DE CUVÂNT, BAGHETA ȘI CLOPOȚELUL** Mihai SPORIȘ...pag.4
- **„CORABIA SALVATOARE” DE ELENA STOICA** Felix SIMA...pag.5
- **GEORGE UCENESCU - UCENICUL LUI ANTON PANN** Mihai POPA...pag.6
- **RĂGAZ „LA HANUL DINTRE CLIPE”** M. SPORIȘ...pag.6
- **ISTORIA TIPARULUI - dialoguri** Arhim. Veniamin MICLE, Petre CICHIRDAN.................pag.7
- **IEROM. GHELASIE GHEORGHE: „ZALMOXE LA HOTARUL DINTRE VREMI”** Simion PETRE...pag.9
- **UN TRIMIS AL LUI DUMNEZEU PE PĂMÂNT ROMÂNESC: SFÂNTUL IERARH MARTIR ANTIM IVIREANUL** Zenovia ZAMFIR...pag.9
- **INVENTICA**..pag.10
- **PRIN LUMEA VĂZUTELOR ȘI A NEVĂZUTELOR...** Felix SIMA..pag.12
- **CĂLIMĂNEȘTI-CĂCIULATA, ASPECTE ALE ORGANIZĂRII ȘI DEZVOLTĂRII...** Gheorghe MĂMULARU...pag.13
- **„NICOLAE PETRESCU GĂINĂ” LA TÂRGU-JIU** Sorin Lory BULIGA..pag.14
- **UN MONUMENT DEDICAT ARMATEI ROMÂNE “DIN TOATE TIMPURILE” LA RÂMNICU VÂLCEA** Marian PĂTRAȘCU..pag.16
- **MÂNĂSTIREA LAINICI, LOC DE ÎNTÂLNIRE PENTRU BRÂNCUȘOLOGI**......................................pag.16

DIN COLOCVIILE ORAŞULUI NOSTRU

CONSTANTIN ZĂRNESCU LA V.T.V. - INTERVIEVAT DE ION PREDESCU

(06 iunie 2016)

-2-

(Urmare din « Forum vâlcean » nr. 2 (5) iunie 2016)

Constantin ZĂRNESCU: După cum ştiți eu trăiesc la Cluj Napoca de 45 de ani, unii, spunând că m-aş fi ardelenizat; în realitate, după Revoluția Română, am călătorit mai greu, mult mai greu spre exemplu la Craiova, acolo, unde, înainte, ne întâlneam destul de des. La Târgu Jiu mergeam mai mult din obsesia pe care o aveam pentru Constantin Brâncuşi, şi pe care o deprinsesem în timpul liceului meu de la Horezu, între 14 şi 18 ani, când, de cel puțin trei ori pe an vizitam acest oraş; mergeam şi la Severin, la Podul lui Apolodor din Damasc. M-am îndrăgostit încă de atunci de Constantin Brâncuşi. Dar noi, nu eram duşi decât să vedem Masa Tăcerii şi Poarta Sărutului. Coloana am văzut-o mai târziu. Profesorii mai trăgeau din țigară şi erau plictisiți de câte excursii făceam. Acolo, copilul surd, din mine, s-a îndrăgostit de imaginea revoluționară a operelor lui Brâncuşi, chiar de imaginea fotografică a lui Constantin Brâncuşi. Când am ajuns la Cluj, la Facultatea de Filologie, am căpătat o pasiune pentru limbi, dorind să văd cum se exprima Constantin Brâncuşi în limba franceză. Aforismele lui, majoritatea sunt în franceză. Cele spuse către discipolii englezi, americani sau finlandezi, toți, celebri în țările lor; toate aceste aforisme au fost culese în limbile lor. De aceea eu am tradus prin interpuşi din douăsprezece limbi. Către douăsprezece feluri de oameni ai planetei s-a exprimat Brâncuşi prin aforisme. Am adunat aceste aforisme în ideea că în „spatele” lor se află un înțelept, omul care cioplea, omul care modela ghipsul, omul care tăia lemnul cu un singur capăt de fierăstrău! aceasta, fiind una din cele mai grele munci. Când a făcut „Coloana fără sfârşit”, în lemn de stejar, a tăiat-o la fierăstrău, singur. Era un om capabil de mare eroism, unul de o vrednicie extraordinară deşi nu avea decât 1.65m. M-am îndrăgostit de Brâncuşi, am simțit că în spatele sculptorului se ascunde un poet şi un autor de înțelepciuni numite pe vremuri „sentințe, fabule, aforisme, reflecții”. Au râs de mine şi domnul Dan Hăulică şi domnul Ion Frunzetti, căci, ziceau ei, nu sunt decât vreo douăzeci aforisme. Între acestea, pe locul întâi, fiind cel care afirma: „Când nu mai suntem copii, suntem deja morți”. Am găsit la un învățător din Târgu Jiu, cu care se plimba Brâncuşi, pe cel care spunea: „Nici nu vă dați voi seama ce vă las eu aici!... Coloana infinită este negarea labirintului. Coloana infinitului este drumul meu spre bunul Dumnezeu.” ...Expresii mistice, aforisme grele, spuse la sfârşitul operei sale mărețe de la Tg Jiu, când se pregătea să se întoarcă la Paris. N-a mai venit niciodată, a venit războiul şi societatea comunistă. A mai trăit douăzeci de ani la Paris, n-a mai putut veni în țara sa, niciodată. A pierdut cetățenia română. Acest Brâncuşi pe care eu îl iubesc m-a pasionat atât de mult, încât, în numele său, am scos şapte ediții ale volumului de aforisme! la Editura Scrisul Românesc condusă şi patronată de celebrul profesor universitar Florea Firan, de soția lui şi rudele apropiate. Ei tipăresc, domniile lor vând! Vând în toate comunele Olteniei. Împreună cu ei am fost şi eu de la Calafat până la Bumbeşti Livezeni, de la Livezeni până la Giurgiu, peste tot în frunte cu Vâlcea, şi cu Curtea de Argeş, unde l-am întâlnit pe Gh Păun, faimosul matematician, academician. Domnul Firan mi-a scos ediția a şaptea, definitivă. Acest lucru nu ar fi fost posibil dacă nu suferem de surzenie. A trebuit să stau în biblioteci, am stat cu drag, nu mi-era dor de “prostiile” pe care le spune lumea afară. Dumitru Radu Popescu şi cu Florea Firan le-au numit aşa, şuşotelile de afară: „Băi, lasă-i mă, că lumea spune multe prostii! ține-te de ale tale!”. Pe undeva, mă mai mângâiau. Aşa, surd, nu poți să faci politică, nu poți să apleci urechea, nu poți să părăşti pe ăla, pe ălâlalt. Eu sunt un om care nu am avut decât o şansă! ori ajungeam un scriitor bun, ori, mai bine, mă sinucideam. Acum, la Târgu Jiu, ultima oară, prin fata mea care trăieşte la Paris, le-am dat un indicator, cum se poate face un magazin cu elemente brâncuşiene care să se vândă cu cincizeci de euro bucata. Lucrări pe care să le ai în casă! iată: scaun şi măsuță pentru telefon, pat cu colțurile columnale!...din dopuri de Pepsi, mai mari, o artistă franceză care s-a expatriat şi trăieşte în America, a făcut coloane infinite!...toate intră la categoria postmodernă de opere derizorii! Iată, de exemplu, pentru păstrat cenuşa unui om, care şi-a dorit incinerarea, o urnă sub formă de Pasăre Măiastră. Aşa şi Sărutul sub formă de bijuterie!

DIN COLOCVIILE ORAȘULUI NOSTRU
UNIVERSALITATEA ȘI ORIGINEA EI VÂLCEANĂ

(continuare în pag.15)

DIN COLOCVIILE ORAȘULUI NOSTRU!
IN COLOCVIILE ORAȘULUI NOSTRU
UNIVERSALITATEA ȘI ORIGINEA EI VÂLCEANĂ

UN PREMIU U.Z.P.R. PE 2015, ACORDAT ÎN 2016, A AJUNS LA RÂMNICU VÂLCEA

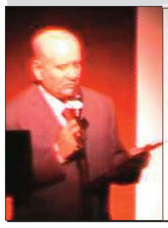

„Intelectual de valoare incontestabilă, apărător al istoriei şi valorilor româneşti, Petre Cichirdan, editorul revistelor culturale ale Râmnicului serveşte o singură cauză, pe cea a culturii şi literaturii. Evidența este probată şi de semnăturile prestigioase ale unor jurnalişti...”

(Benone Neagoe, fragment din prezentarea acordării premiului UZPR pe 2015, 16.03.16, Sala ARCUB din Bucureşti)

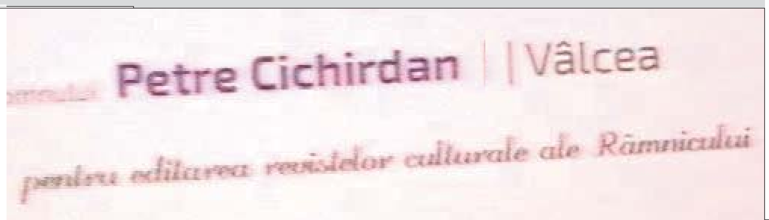

Petre Cichirdan | Vâlcea

pentru editarea revistelor culturale ale Râmnicului

MĂDĂLIN VOICU LA FILARMONICA VÂLCEANĂ

Petre CICHIRDAN

Luni 20 iunie 2016, ora 19.00, Sala Lahovari
Concert Extraordinar - Încheierea celei de-a XXI-a stagiuni
Orchestra simfonică a Filarmonicii
Dirijor: Mădălin VOICU
În program:
Wolfgang Amadeus MOZART - Uvertura „Nunta lui Figaro”
Felix MENDELSOHN BARTHOLDY - Simfonia a IV-a, Italiana

Iată, după doisprezece ani, melomanii vâlceni au avut ocazia să-l urmărească din nou pe Mădălin Voicu, muzician de clasă înaltă, urmaş al celebrului violonist român Ion Voicu, cel care în interbelic şi regimul totalitar a reprezentat cu masre cinste cultura românească, muzica interpretativă cultă pe toate meridianele lumii... A cântat pe o vioară „Stradivarius”, a înfiinţat Orchestra de Cameră „Bucureşti”, şi, pe amândouă, le-a lăsat moştenire fiului, Mădălin. La rândul său, Mădălin, violonist ca şi tatăl său, a dus mai departe faima părintelui, a condus Orchestra „Bucureşti”, dar a donat statului român vioara Stradivarius, după Revoluţie, pentru ca un tânăr să o preia şi să ducă mai departe arta interpretativă de cea mai înaltă clasă... Ca element amuzant, dar interesant, din lipsă de alte date despre artistul de noi lăudat, Mădălin Voicu, cu această ocazie domnia sa mi-a confirmat că este copilul cu care câteva nopţi am împărţit un pat prin anii 1960, în tabăra de la Şanţuri, Braşov, la care am participat, amândoi, ca membri ai corului de copii de la Palatul Pionierilor din Bucureşti. Cum am ajuns noi acolo este o altă poveste, cert însă e că faptul este unul real. Mădălin Voicu este un personaj de primă mărime în muzica interpretativă românească de toate ... genurile! În seara din 20 iunie 2016, în Uvertura „Nunta lui Figaro” dar mai ales în Simfonia a IV-a de Mendelsohn Bartholdy, Mădălin Voicu a imprimat orchestrei un ritm alert, aceasta, răspunzând cu brio comenzii dirijorului; simfonia, mai ales în partea de andante, pur şi simplu, entuziasmând publicul! Desigur, noi melomanii „încercaţi”, care am asistat la concertul din 2004 (au fost două atunci, unul cu orchestra Radioteleviziunii Române, şi unul cu orchestra Filarmonicii vâlcene) şi care am fost şi acum în sală, simţim nevoia să recitim câteva din impresiile care acum aparţin trecutului...

Mădălin Voicu, dirijând, în plan secund, în sală, Costi Rădulescu

„Înainte cu zece zile înainte de deschiderea stagiunii muzicale 2004-2005, joi, 23 septembrie 2004, în sala Lahovari, aparţinând acestei prestigioase instituţii care este Filarmonica, a avut loc un eveniment cultural de proporţii, poate cel mai valoros din acest an şi, anume, Concertul Extraordinar susţinut de Orchestra Naţională Radio la pupitrul căreia s-a aflat dirijorul Mădălin Voicu, avându-l ca solist pe violonistul Alexandru Tomescu. (...) Dar ce fericiţi am fost noi, cei câţiva, ca să asistăm la un concert mai ceva decât la Bucureşti sau la Viena, şi mă voi explica... O asemenea orchestră, ca dimensiune şi valoare, Râmnicul n-a mai văzut. Nu cred că în postură de dirijor scena vâlceană să fi cunoscut o personalitate asemănătoare lui Mădălin Voicu, concomitent cu valoarea ansamlului orchestral. (...) Minunat! Până şi cei necunoscători de muzică au rămas extaziaţi. Bravo ţie Orchestră Naţională Radio, bravo Mădălin Voicu, bravo Alexandru Tomescu! (...) Cu bine-i cunoscuta dezinvoltură, prin care se face cunoscut publicului românesc şi nu numai, pe care o manifestă pe mai multe trepte sociale, politice şi de cultură, Mădălin Voicu ne-a prezentat în acest concert o Rapsodie I de mare valoare. A uitat unde se află şi s-a manifestat odată violent. Au fost momente când, pe scenă, l-am asemănat cu Celibidache, oricum, nu ne-am aşteptat să vădem urcând la pupitru o personalitate dirijorală atât de importantă.

Orchestra Naţională Radio, prezenţa ei la Rm. Vâlcea în formulă completă, cea de orchestră simfonică de gradul I, a prezentat acestui tânăr public, ce vrea să însemne în artă respectul pentru consumator, ce vrea să însemne respectul propriu. A prezentat o lecţie, curs de nivel universitar, despre ce trebuie să fie o interpretare simfonică, un acompaniament pentru solist, ce înseamnă prezenţa scenică, care este diferenţa dintre amatorism şi profesionalism. Sper, că pe lângă elevii prezenţi în sală, pe lângă funcţionarii de partid şi de stat, pe lângă cadrele funcţionare din bănci şi caserii locale, toţi salariaţii Direcţiei de Cultură să fi fost în sală. De ce? Pentru ca să înveţe să preţuiască arta şi pe artiştii adevăraţi.” (Fragment din articolul „Mădălin Voicu şi Alexandru Tomescu pe scena Filarmonicii vâlcene” apărut îm cotidianul Info Puls din 23 septembrie 2004 şi din volumul „Interferenţa Artelor. Critice. Muzica”, Petre Cichirdan, Ed. Intol Press, 2011)

Nu facem altceva, în continuare, decât să subliniem ceea ce interesează la acest dirijor, iată, aminteam mai sus de „dezinvoltura” cu care se manifestă pe scenă, în faţa instrumentiştilor, în faţa publicului, o caracteristică care i-a rămas şi la aceasă vârstă (mulţi ani maestre!) la care, credem, adăugăm şi uşurinţa în comunicare cu orchestra, care, atunci când există, iată, face minuni! Mai trebuie să subliniem fapul că ne-am bucurat că în sală, la spectacol (spectacol este să faci Mozart, „Nunta lui Figaro”, şi „Italiana” de Mendelsohn), ne-am salutat cu cei care au câştigat recentele alegeri şi pe mâna cărora, pentru patru ani, va funcţiona cultura oraşului şi judeţului nostru! Gest mai frumos nici că se putea! Bravo, Mihai Ştefănescu!

Mircia Gutău, cu soţia, între spectatorii care l-au aplaudat pe Mădălin Voicu

FIGURI ILUSTRE ALE ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ŞI CULTURII VÂLCENE

„Cea dintâi datorie a şcoalei care trece înaintea oricărei alteia, este de a forma buni cetăţeni” (Spiru Haret)

Pe 20 mai 2016 s-au împlinit 628 de ani de la prima atestare documentară a oraşului Râmnicu Vâlcea. Primăria Municipiului a marcat acest eveniment istoric prin bogate activităţi artistice, muzicale şi sportive, organizate în parteneriat cu instituţiile, ONG-urile şi fundaţiile de profil. În acest context se înscriu şi manifestările ştiinţifice pe tema „Figuri ilustre ale învăţământului şi culturii vâlcene”, organizate pe 18 mai 2016 de Serviciul Judeţean Vâlcea al Arhivelor Naţionale, Forumul Cultural al Râmnicului şi Asociaţia Seniorilor din Educaţie, Ştiinţă şi Cultură, Judeţul Vâlcea.

În cuvântul de deschidere, Doina Glăvan, şeful S.J.V.A.N. a subliniat că există suficiente documente referitoare la oameni, locuri şi fapte, la personalităţi ale Râmnicului. În arhive se găsesc crâmpeie de viaţă adevărată, de oameni care au lăsat ceva urmaşilor, reprezentând modele pentru aceştia. În opinia sa, înaintea instituţiilor stau oamenii, care prin prezenţa şi prestaţia lor imprimă şi instituţiei personalitate.

Din dorinţa de a oferi modele s-a discutat despre celebrităţile Râmnicului. Onorat că participă la această acţiune, reprezentantul Guvernului în teritoriu, prefectul Radu Renga a accentuat rolul fundamental al şcolii, care, în primul rând trebuie să facă educaţie, educaţie patriotică şi apoi să înveţe copiii carte.

Părintele Nicolae Moga a transmis asistenţei Cuvântul Înaltpreasfinţitului Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului axat pe nevoia de modele în formarea tinerilor, care trebuie educaţi în spiritul valorilor noastre tradiţionale. Este necesar să depăşim valorile consumiste promovate de societatea românească, să le oferim exemple vii, autentice.

Dr. Ionela Niţu, consilier superior la S.J.V.A.N., moderatorul acţiunii, a prezentat expoziţia „Figuri ilustre ale învăţământului şi culturii vâlcene”, amenajată pe panouri. A pornit de la Petrache Poenaru, un ctitor al şcolii elementare româneşti şi un organizator al învăţământului de toate gradele. A evocat şi alte personalităţi vâlcene printre care profesorii Dumitru Guşetoiu, Constantin DanilesIon I Alexandrescu, Gheorghe Bobei, Irina Şaţchi, care s-au implicat activ în viaţa culturală a comunităţilor în care au trăit.

Prof. dr. Gheorghe Dumitraşcu, secretar general al Forumului Cultural al Râmnicului a reliefat aspecte semnificative din viaţa lui Dimitrie Constantinescu, o personalitate uriaşă în învăţământul vâlcean şi românesc, un revizor haretian de excepţie, care a lucrat alături de savantul Spiru Haret, fost Ministru al Instrucţiunii, care a reorganizat pe baze moderne învăţământul de toate gradele. Muzeograful Gheorghe Monea a adus informaţii interesante despre Petrache Poenaru, fost discipol al lui Gheorghe Lazăr, fondatorul învăţământului în limba naţională în Ţara Românească. Tânărul Petrache Poenaru a participat la revoluţia din 1921, condusă de Tudor Vladimirescu. A ajuns omul său de taină, şef al cancelariei şi al conţopiştilor. Aflat la Paris unde urma cursuri de inginerie, mineralogie şi geologie a inventat tocul rezervor, brevetat pe 25 mai 1827 de Guvernul Francez, devenind deţinătorul primului brevet de invenţie obţinut de un român.

O comunicare de suflet a susţinut prof. Marinela Capşa, vicepreşedinte al Asociaţiei Seniorilor, care a exprimat sentimente de apreciere şi de mulţumire la adresa doamnelor profesoare Victoria Gibescu şi Carmen Lelia Farcaş, care i-au fost şi continuă să-i fie modele, care aparţin elitei dascălilor vâlceni. Amândouă au avut o carieră didactică strălucită. Două profesoare cu har, cu tact pedagogic, cu prestanţă, exigente cu sine, cu elevii, cu colegii de catedră. Profesoara Gibescu este cunoscută ca o doamnă a matematicii vâlcene şi româneşti, iar doamna Farcaş ca un promotor şi apărător energic al limbii române literare. Doamna profesoară Elena Dumitraşcu, vicepreşedinte al Asociaţiei Seniorilor a evocat în cuvinte pline de sensibilitate personalitatea profesorului, pedagogului şi fostului director al Liceului „Vasile Roaită” din Râmnicu Vâlcea, Gheorghe Negoiţă, smulgând lacrimi audienţei. Acesta a zidit o şcoală şi a zidit multe caractere. A muncit cu sapa minţii la rădăcinile vieţii elevilor săi. A fost un OM printre oameni, o lumină la hotare.

Un alt profesor de mare valoare al învăţământului vălcean a fost Marin Trincă, cel care şi-a închinat în mod exemplar viaţa, activităţii sportive şcolare şi Râmnicului. Acest iscusit dascăl a coordonat alături de profesorul Petre Darie activitatea sportivă la Liceul Nicolae Bălcescu, actualul Colegiu Naţional „Alexandru Lahovari”, o unitate etalon a învăţământului preuniversitar românesc, care pe 28 mai a.c.

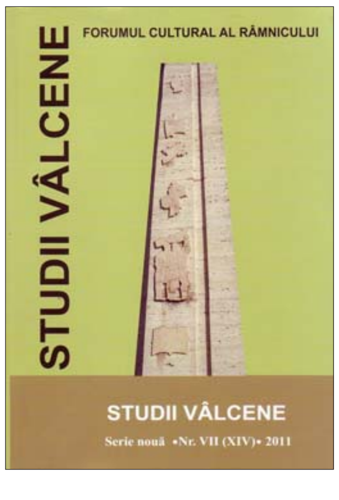
STUDII VÂLCENE
FORUMUL CULTURAL AL RÂMNICULUI
STUDII VÂLCENE
Serie nouă •Nr. VII (XIV)• 2011

CULTURA
Vâlceană
Sărbători fericite şi La mulţi ani prietenilor publicaţiei
CULTURA

Povestea Vorbii 21
CONSTANTIN ZĂRNESCU 65
O SĂRBĂTORIRE NECESARĂ

Revistă supliment al revistei CULTURA vâlceană
Foru
ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358
Anul I • Nr. 1 • februarie 2015 • editat de INTOL PRESS sub egida
ECOLUL 21
VOINE
STAŢIUNE CARE TEBUIE SĂ
Gheorghe SPORIŞ

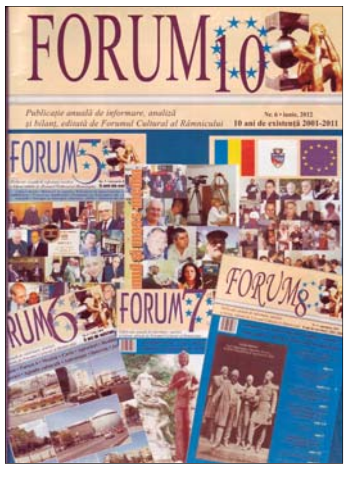
FORUM 10
Publicaţie anuală de informare, analiză şi bilanţ, editată de Forumul Cultural al Râmnicului
Nr. 6 • iunie, 2012
10 ani de existenţă 2001-2011
FORUM 5
FORUM 7
FORUM 8

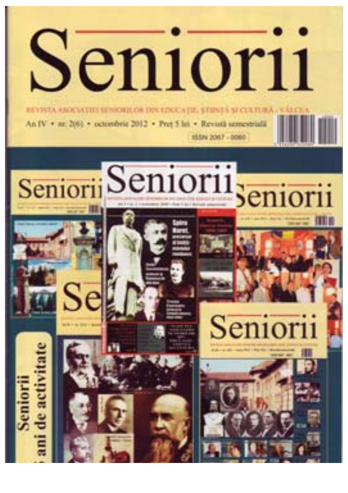
Seniorii
REVISTA ASOCIAŢIEI SENIORILOR DIN EDUCAŢIE, ŞTIINŢĂ ŞI CULTURĂ - VÂLCEA
An IV • nr. 2(6) • octombrie 2012 • Preţ 5 lei • Revistă semestrială
ISSN 2067 - 0060
Seniorii
Seniorii
Seniorii
Seniorii

a sărbătorit 125 de ani de la înfiinţare. În cariera didactică şi în viaţă s-a ghidat după câteva principii de la care nu a abdicat niciodată: seriozitate, punctualitate şi disciplină. A obţinut rezultate meritorii şi în sportul de performanţă. În anii 1956, 1957 şi 1958 echipa de gimnastică masculină a liceului pregătită de bravul profesor a câştigat campionatul naţional şi medalia de aur. Despre cariera sa didactică de succes a vorbit prof. Nicolae Dinescu, preşedintele Academiei Olimpice Române, Filiala Vâlcea. Învăţători, profesori, oameni de cultură de excepţie au existat şi în mediul rural. Mihai Călugăriţoiu, membru al Forumului Cultural, a vorbit despre învăţătorul Dumitru Şuşanu, de la Şuşani, care a manifestat un interes deosebit şi multă dragoste faţă de şcoală şi de comunitatea locală şi s-a implicat activ în viaţa economico-socială, culturală şi religioasă a satului său. Talentata scriitoare Fenia Driva, preşedinte al Filialei Călimăneşti a Forumului Cultural la Râmnicului a adus informaţii inedite despre scriitorul vâlcean, Tudor Dumitrescu Savu, care a învăţat la Liceul Călimăneşti şi a trecut la cele veşnice la numai 47 de ani, în plină putere de creaţie. Cosac Monica, bibliotecar, a conturat personalitatea lui Victor Mihăescu din Vlădeşti, un vâlcean destoinic, care s-a afirmat în diplomaţia europeană. Muzeograful Ionuţ Săraru a adus informaţii originale despre viaţa şi opera reputatului scriitor vâlcean din Slătioara, Dinu Săraru, cunoscut pentru prodigioasa sa activitate literară, culturală, publicistică şi socială. Este singurul scriitor român autor a trei trilogii. „Nişte ţărani”(1974) este considerat de critica literară un roman remarcabil. A obţinut premiul Academiei pentru proză. Pentru Dinu Săraru literatura înseamnă în primul rând polemică sistematică, de un realism tăios, fără menajamente. Alexandru Popescu Mihăeşti, preşedintele Forumului Cultural al Râmnicului a reconstituit figura luminoasă a lui Titu Georgescu, profesor universitar doctor docent, un cercetător de seamă, un bun român, care a pus la baza operei sale adevărul istoric. În semn de recunoaştere a meritelor sale ştiinţifice şi civice a fost declarat Cetăţean de Onoare al Râmnicului. Contribuţii la tema supusă dezbaterii au mai adus profesorii-scriitori Nelu Barbu, Ioan St. Lazăr, istoricul şi publicistul Ion Măldărescu.

Revistă online • ISSN 2285 – 4754 • ISSN-L 2285 – 4754

CULTURA Ars Mundi

ALEXANDRU HOREZEANU COMEMORAT LA BISERICA VECHE DIN RĂURENI

Un mormânt frumos amenajat de Parohia Răurenilor (unde cândva a existat unul dintre cele mai mari şi importante târguri din Sud Estul Europei-Târgul de la Răureni) la cimitirul cu biserica din lemn (1746) având hramul Sfântul Ierarh Nicolae (unde am putut din nou admira superba icoană a Maicii Domnului cu Fiul – operă a lui [...]

0 comments

ZILELE EUROPENE ALE PATRIMONIULUI (ZEP)

Este important că oamenii de cultură din Vâlcea ştiu să preţuiască valorile şi aduc în prim-plan personalităţi din trecut şi de astăzi, de la oraş sau de la sat, care au lăsat ceva în urma lor. În acest context propunem Inspectoratului Şcolar Judeţean ca în cadrul cercurilor pedagogice care se desfăşoară pe obiecte de studiu să fie evidenţiată activitatea unor figuri marcante din învăţământ şi cultură, care au trăit sau activează în zonă. Totodată suntem recunoscători dacă vom primi documentare despre dascăli străluciţi pentru a fi incluşi în publicaţiile Forumului Cultural, Asociaţiei Seniorilor şi în revistele de cultură realizate de Editura INTOL-PRESS, coordonată de directorul Petre Cichirdan.

FESTIVALUL DE LA AVIGNON – SAU SIMBOLUL REZISTENŢEI PERMANENTE A TEATRULUI

Anita ZĂRNESCU LEGUAY

Corespondenţă din Paris

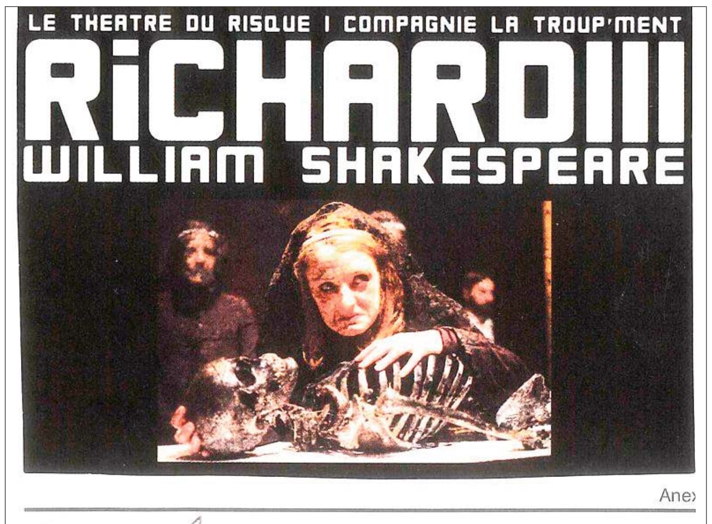
LE THEATRE DU RISQUE I COMPAGNIE LA TROUP'MENT
RiCHARDIII
WILLIAM SHAKESPEARE

Actriţa franceză RENATA SCANT în Richard al-III-lea

Avignon, este unul din oraşele franceze de provincie extrem de vivace. Cu peste 90 de mii de locuitori şi o istorie impresionantă el este vechea capitală a spaţiului provensal. Oraş cu un destin aparte, el a fost rând pe rând: straniu, umil, controversat, apoi universal. Pe aici au trecut Rhonul, spre Roma, armatele strălucitului general Hanibal; de aici, au condus Biserica catolică şapte papi (între 1309- 1423), cetatea reprezentând chiar una din cele mai delicate frontiere din istoria Franţei, cea cu Impreriul Romano-German. Revoluţia din 1789 a fost la originea primei lovituri de graţie aduse acestui centru de putere. Decăzut, ajungând devastat de revoluţionarii antimonarhi şi trecut prin foc, oraşul a început să trăiscă o lungă perioadă de dizgraţie. După intergrarea Provenţei în componenţa Franţei, palatele papilor au devenit chiar depozite, închisori sau garnizoane. Cele două războaie mondiale nu l-au cruţat nici ele, împingându-l în ruină, anonimat şi uitare. Însă istoria Avignon-ului nu s-a oprit aici.

Renaşterea lui se produce graţie politicii de descentralizare operate de către statul francez cu începere din 1946. Jeanne Laurent, ferventa preşedintă a Direcţiei de Arte şi Litere din Ministerul Educaţiei, personalitate de o rară energie, pune bazele politici statale de descentralizare teatrală şi democratizare culturală între 1946 şi 1952. Din 1947 Jean Vilar, om de teatru şi partizan incoruptibil al teatrului popular, va încarna sufletul şi renaşterea cetăţii prin organizarea Festivalului de teatru de la Avignon, vreme de 17 ani; timp în care va reconcilia cu mare succes „arhitectura şi poezia dramatică”, liberând arta dramatică din arcanele culturii burgheze. Între 1947 şi 1963, festivalul devine punctul crucial al inovaţiei franceze în materie artistică. Aici s-a dat una din cele mai mari lupte împotriva „deşertului cultural din provincie”. Între 1964 – 1979 festivalul evoluează, începând să integreze şi alte discipline artistice, precum dansul (1966 Maurice Béjart) şi cinematograful (1967 Jean-Luc Godard). Publicul răspunde acestei efervescenţe creatoare prin frecventarea tot mai asiduă, ajungând să invadeze literalmente oraşul provincial, pe când de cealaltă parte a Rhonului, cultura se extinde împrejurimilor. Într-o fostă mănăstire se instaurează Centrul Internaţional de Cerecetare în Creaţie şi Animaţie (CIRCA), rezidenţă artistică, spaţiu de expunere şi concerte, propunând în fiecare vară pe durata festivalului Întâlnirile Internaţionale ale Artiştilor de Pretutindeni. Între anii 1980 şi 2003 dezvoltarea şi succesul festivalului fac din el cea mai mare intreprindere a artelor scenei. Din 1985, odată cu venirea lui Alain Crombecque la conducere, evenimentul include şi lectura poeţilor contemporani precum Michel Leiris sau René Char, întâlnirile cu mari actori, muzica contemporană (Centrul Acanthes) sau tradiţiile extra-europene (Ramayana în viziunea mai multor culturi din sud-estul Asiei). În anii ’90, următorul director, Bernard Faivre d'Arcier transformă Avignon-ul într-unul din cele mai de seamă poluri teatrale din Europa. La acest moment Festivalul se poate deja mândri cu 100.000 de intrări, 40 de manifestări ce se declină în fiecare vară în peste 300 de reprezentaţii, date în cel puţin 20 de locaţii distincte. De la începuturile anilor 2000 Festivalul dezvoltă încă două axe majore, legăturile strânse cu regiunea, cu partenerii locali (propunând manifestări pe toată durata anului publicului din împrejurimi), şi ancorarea definitivă a Festivalului în spaţiul european, drept una din cele mai importante agore culturale de pe continent.

Anul acesta, 2016, Festivalul de la Avignon a împlinit venerabila vârstă de 70 de ani! Promovarea creaţiei contemporane şi punerea la dispoziţia tuturor a scenei teatrale drept spaţiu universal al dezbaterilor ce animă societatea contemporană au fost principalele sale preocupări şi totodată cel mai important aport dialogului între oamenii şi culturile lumii. Secţiunea oficială (IN) a festivalului a propus între 6 şi 24 iulie nu mai puţin de 63 de spectacle, care au atras cca.120000 spectatori pentru 167000 de bilete vândute (cu 5000 mai mult ca în 2015). 70% din artiştii invitaţi la această ediţie au participat pentru prima oară. Secţiunea neoficială (OFF) a propus, la rândul ei, 1416 spectacole (7 - 30 iulie). Off-ul, care se revendică cel mai mare teatru din lume a înregistrat anul acesta o creştere de 41%. „O adevărată explozie”, după cum precizează directorul său Raymond Yana. O frumoasă reuşită a acestei ediţii care a sărbătorit anul acesta 50 de ani de existenţă. Această secţiune neoficială (regruparea încă din 1966 a companiilor mai întâi locale - André Benedetto, Gerard Gélas, iar cu timpul cea a companiilor tinere venite din toată ţara - Gildas Bourdet, Bernard Sobel, doritoare să acceadă publicului din festival, fără a fi invitate sau selecţionate în cadrul festivalului) a devenit în jumatate de secol una din cele mai mari reuniri teatrale independente din lume. Cu ale sale un milion de intrări (de 8 ori mai mult ca IN-ul), ea a ajuns chiar să reprezinte prima piaţă a spectacolului viu din Franţa.

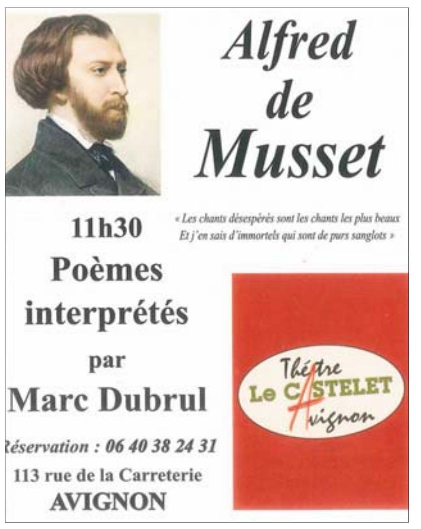
Alfred de Musset
11h30
Poèmes interprétés
par
Marc Dubrul
« Les chants désespérés sont les chants les plus beaux
Et j'en sais d'immortels qui sont de purs sanglots »
Théâtre Le Castelet Avignon
Réservation : 06 40 38 24 31
113 rue de la Carreterie
AVIGNON

Bilanţul Festivalului este deci pozitiv, împotriva tuturor temerilor ridicate de climatul intern actual. În contextul politic contemporan, această ediţie a fost cea a Rezistenţei, precum a afirmat directorul său Olivier Py, care a pus Festivalul de teatru din Avignon sub tema „Imposibilităţii (impotenţei) politice”, subiect cu o semnificaţie şi mai particulară după atentatul de la Nisa. „L’impossibilité politique”, explică directorul festivalului, este dificultatea de a fi astăzi un om politic fără a fi politizat, fără a avea un ideal politic, este incapaciatea sferei politice de a propune poporului o formă de transcendenţă colectivă. Dar înainte de toate este deznădejdea ce o simte cetăţeanul în faţa unei asemenea societăţi”. Spectatori au fost deci invitaţi să trăiască o experienţă colectivă împărtăşind, convieţuind, schimbând opiniile constructiv. Nici un alt omagiu nu i s-ar fi potrivit mai bine premergatorului Jean Vilar, om de o rară determinare şi angajament politic în sfera teatrului francez şi european! Olivier Py a ales să perpetueze existenţa acestui demers artistic şi eminamente uman: „Dacă unii decid să moară, noi am decis să trăim şi să celebrăm viaţa şi teatrul, chiar dacă utopiile nu vor reuşi niciodată să producă schimbarea fundamentală a lumii politice. Prin schimbul de idei, însă, Festivalul are puterea de a reda sens politicii în sânul societăţii. Când nu mai ştim încotro să o luăm, trebuie mers la teatru, deoarece acesta poate reprezenta un adevărat aliat în lupta cotidiană pentru decriptarea alterităţii”. Dacă teatrul nu poate palia politicii, originea tuturor relelor noastre, el are măcar virtutea de a palia impotenţei politice oferind un spaţiu sinergetic unde conştiinţa cetăţenească poate evolua”. Această experienţă a convieţuirii în teatru ar putea insipra pozitiv lumea politică. Anul acesta, publicul a fost conviat să militeze pentru ce are mai scump, libertatea. Festivalul s-a deschis cu piesa Damnaţii, pusă în scenă de Ivo van Hove pentru Comedia Franceză, şi s-a încheiat cu Babel 7.16 (în coregrafia lui Sidi Larbi-Cherkaoui şi Damien Jallet), adevarată apologie a şocului între culturi. „Precum în tragediile Greciei antice, (Bocitoarele lui Eschil a beneficiat de numeroase reprezentaţii în cadrul festivalului) auzim pe scena teatrului, cu mult înaintea venirii lui Cristos, că democraţia îşi măsoară forţele vitale prin locul pe care îl acordă în sânul ei chestiunilor emigranţilor sau a condiţiei feminine...Acest fapt nu rămâne anodin într-o localitate care sărăceşte an de an tot mai tare şi care a ajus să voteze în proporţie de 40% cu partidul de extremă dreaptă, Frontul Naţional, la ultimele alegeri regionale din 2015”. Olivier Py este conştient de aportul festivalului adus economiei locale, unde 1 locuitor din 4 trăieşte de pe urma manifestărilor artistice. Festivalul aduce nu mai puţin de 25 de milioane pe an oraşului şi regiunii sale. „Făcându-mi meseria cât pot de bine, încerc să particip la bunăstarea oraşului şi a locuitorilor săi, oferindu-le totodată alte alternative, alte perspective de gândire, ce pot palia extremismul prin creaţiile artistice. După atentatul de la Nisa am decis că trebuie să continuăm să aplaudăm împreună forţele vieţii. În aceste momente de doliu, reafirmăm că un spectator este înainte de toate o femeie, un barbat, un copil angajat. Prezenţa lor dezmint tenebrele unei lumi a terorii. Forţa noastră constă în prezenţa tuturor, azi, aici, împreună. Acesta este un act de rezistenţă. În faţa celor ce vor să ne impună tăcerea nu vă propun un minut de reculegere ci mai degrabă să aplaudăm miracolul vieţii împreună”.

Acest miracol al vieţii pe care îl pomeneşte Olivier Py îmi aduce aminte de vorbele actriţei şi directoarei Festivalului de Teatru de la Grenoble Renata Scant, cu ocazia interpretării rolului Reginei Iocasta din piesa cu acelaşi nume a scriitorului C. Zărnescu, în 2003: „Regina Iocasta rămâne cel mai important rol tragic din întreaga mea carieră. Mă întreb câtă vreme va mai trece până la reabilitarea totală şi necondiţionată a Femeii în societate, această creatoare şi totodată protectoare neânduplecată a vieţii umane spre care cu toţii ne îndreptăm privirile în cele mai cumplite momente de cumpănă ale existenţei noastre”. Reântâlnirea cu ea pe parcursul festivalului, unde participa în secţiunea Off cu Richard III, jucată de compania La Troup'ment, a fost în ton cu spiritul Avignonului; la rândul ei, această curajoasă femeie de teatru mi-a declarat că şi ea continuă să reziste şi să creeze, împotriva pierderii festivalul de la Grenoble, care nu mai există din raţiuni pur financiare. Chiar dacă Festivalul de teatru din Avignon absoarbe cu o oarecare ferociate cele mai importante fonduri alocate astăzi artelor scenice, el a oferit înca o data publicului larg, posibilitatea de a comunia întru gândire, transformând oraşul de pe malul Rhonului, într-un forum uriaş, respirând angajamentul politic al fiecăruia, printre care se afla şi concetăţeanca noastră Gianina Cărbunariu, autoarea mult apreciatei piese de teatru Tirgen, prezentă în secţiunea oficială.

PURTĂTORUL DE CUVÂNT, BAGHETA ŞI CLOPOŢELUL

Mihai SPORIŞ

În lumea formală a instituţiilor, cu ierarhii şi cu posturi definite, un purtător de cuvânt se alege special şi i se atribuie însărcinări clare, cu limitări bine precizate. Aici va fi vorba despre asumarea benevolă a sarcinii de-a duce vorba, uneori cuvânt scris, spre folosul oamenilor, despre oamenii din preajma noastră, despre un alt fel de… purtător de cuvânt. În această conotaţie vocea dominantă din grupul informal, este chiar un fel de conştiinţă a grupului care se exprimă în mod natural. Această conştiinţă de sine, discutând sistemic, este reacţia firească a sistemului care îşi impune o linie de conduită, adică un fel de autoreglaj. Un grup, chiar spontan fiind, are nevoie de o linie directoare, de-o relaţionare cu înconjurătorul, de o comunicare interioară, de-o ierarhizare internă.

Necesitatea acestor purtători de cuvânt, când îşi asumă rolul să facă aşa numita critică de întâmpinare? Este indiscutabilă! Sunt mai mult decât vocile blânde de bunvenit, adică prea superficiala încadrare, după părerea noastră, în critica de întâmpinare. Ei au un rol mai complex şi esenţial diferit faţă de un Torchemada al realizării lucrării de artă (ca… arta pentru artă, ar fi spus un estetician celebru!). Sunt un fel de agenţi imunitari ai sistemului care i-a produs, şi pe care îl reprezintă, asumându-şi viaţa lui şi luptând pentru împlinirea scopului pentru care s-a constituit. Un sistem construit prin unirea liberă a unor voinţe şi putinţe creatoare, fără limitarea libertăţii de expresie, cum sunt asociaţiile şi fundaţiile culturale, îşi creează omogenitatea, preponderent pe conexiuni afective, prin punţile interpersonale, pe afinităţi comune şi multă reciprocitate. Aceşti purtători de cuvânt, în grupurile informale sunt de fapt liderii autentici care îşi asumă conştienţi şi responsabili, misiunea grupului. Ei devin şi sunt identificaţi din exterior ca fiind conştiinţa proprie a grupului, şi acţionează în folosul grupului reprezentat. Ei produc puncte de vedere în interiorul grupului, consolidează coeziunea prin reacţile pozitive (articole, recenzii, luări de poziţie publice în legătură cu colegii de asociaţie, evidenţiere în lucrările proprii a meritelor celorlalţi, etc.). Apreciază, stimulează, încurajează, retuşează prin ironii blânde, corectează prin umorul dozat, critică mai dur, prin anestezia… biliardului, lăudând apriori lucrările viitoare şi câte altele, în spiritual unui conducător înnăscut. Liderul conştient de situaţie poate tăia în carne vie, când cancerul riscă să se instaureze prin deturnarea misiunii care a format grupul, uneori pentru o dinamică a grupului, în logica non-monotoniei, impune proiecte noi şi chiar o nouă viziune, cu un necesar… alt purtător de cuvânt .

Cel ce face recenzia, cronica unei cărţi, unei expoziţii, unui eveniment este întotdeauna un om disponibil. El îşi face timp să recepţioneze un mesaj şi apoi să dea ecoul, mereu aşteptat de cel ce a strigat. Muzica răspunsului descoperă prietenul, sfătuitorul, cârtitorul, omul de bine şi jandarmul, cu toţii, dintr-o anumită privinţă, oameni care te-au băgat în seamă. Lăudat, poate atenţionat, vrei să afli punctul de vedere al criticului şi despre alţii. Atunci le citeşti lucrările şi observi evaluarea critică, dinspre aceeaşi …instanţă. Apar competiţii, dezbateri, ierarhizări interioare, se formează o conştiinţă a valorii de sine a grupului şi creşte, în mod natural, calitatea prestaţiei culturale. Da! Sunt necesari aceşti lideri, care comunică în interior şi sunt, prin lucrările lor, adevăraţi purtători de cuvânt pentru lumea de lângă.

Am privit înspre trecutul apropiat şi am observant în mediul cultural vâlcean, în asociaţiile culturale, chiar în instituţiile de cultură (indiferent de conducerea… în scaun!) oamenii de serviciu, prin cărţile lor dedicate, ca bilanţ al unor etape parcurse. Nume intrate în conştiinţa publică: Dumitru Mitrana, Nicolae Mazilu, Nicolae Jivan, Marin Bulugea, George Achim, Petre Petria, Ion Măldărescu, Costea Marinoiu, Ilie Gorjan, Petre Cichirdan, Fenia Driva ş.a ne stau mărturie. De aceşti oameni sunt legate fapte culturale ce vorbesc despre, cărţi tipărite, reviste, dicţionare, antologii, emisiuni culturale la TV locale, rubrici culturale în presa locală cotidiană şi periodice, dar mai ales întreţinerea unui suflu cultural pentru spiritul asociativ al forţelor culturale locale, la momente de cumpănă. Marca personalităţii lor este evidentă, în substanţa cărţilor dedicate. Prieteni, de dincolo de Râmnicu Vâlcea, adeverind vecinătăţile cu cercuri mai largi de cuprindere, au observat la rându-le emulaţia culturală râmniceană şi au dedicat cronici importante autorilor vâlceni. George Mirea, Florea Firan, Constantin Dârţu, Zenovie Cârlugea, Vasile Ponea, Constantin Zărnescu şi evident, Gheorghe Păun conştiinţa argeşeană a CIC-ului şi mai nou a revistei Curtea de la Argeş, alături de alţii. Purtătorul de cuvânt, cu atributele lui de lider informal, are specificitatea personalităţii sale şi a preocupărilor sale curente. Petre Simion Cichirdan, bunăoară, polivalent fiind, ne-a dăruit trei volume de cronici de interferenţa artelor, după ce ne va fi dat propria reflexie într-o oglindă… biografică asupra artei despre care face vorbire, dar şi proba personală de implicare în arte în general: grafică, desen, sculptură, poezie, eseu. Dar el, lider informal este şi făcător de reviste, cenacluri ale artelor, organizator de evenimente, conducător de asociaţii culturale, editorialist etc. Ca proprie experienţă, circumscrisă temei, am realizat Printre oameni şi Cărţi şi Omul trebuie Iubit, în perioada de relansare a Societăţii Culturale Anton Pann, dar şi ca lidership asumat la Cercul de la Râmnic: România Grădina Maicii Domnului unde, anual, producem Buletinul Informativ, ca un fel de dare de seamă. Apoi, ca partizan al recuperării istoriei dacilor, a marilor evenimente şi a personalităţilor marcante ale istoriei neamului, ne-am asumat comunicarea în spaţiul public, atitudinea, într-un voluntariat… de serviciu (lucru constatat de Primăria Râmnicului în 2011!), despre… istorie.

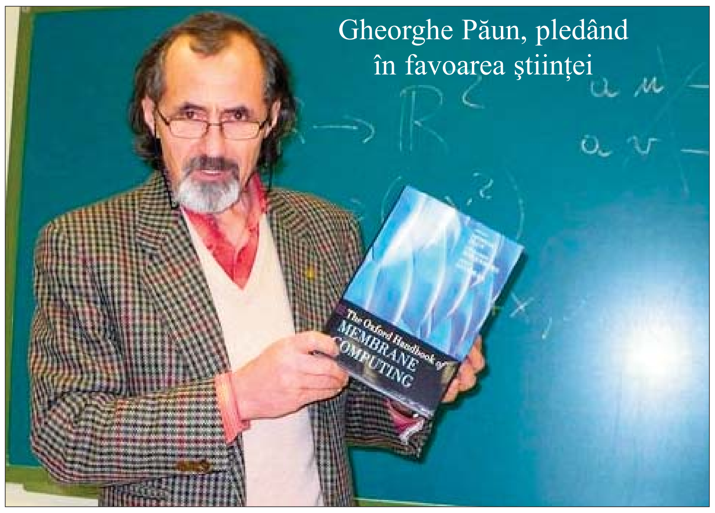

Gheorghe Păun, pledând în favoarea ştiinţei

Din aceste considerente, dumirire de sine… de fapt, ca un argument în plus pentru întărirea demonstraţiei, am cercetat darul lui Gheorghe Păun : Cărţi şi Autori, carte apărută în 2012 la editura Tiparg. Am citit cu plăcere cartea cu avantajul cunoaşterii prealabile a autorului, a multor cărţi cu autorii lor, cu recenziile la îndemână, posibil de pus în balanţă cu propriile păreri. Au fost mulţi autori cărora le-am citit cărţile, multe evenimentele la care voi fi fost prezent. Pe autorul, Gheorghe Păun, îl constatasem de mult lider cultural şi… purtător de cuvânt, dar şi poet, eseist remarcabil. Intersecţia noastră în lucrarea editată conţine multe nume: George Baciu, Ion Hiru, George Tei, Cristina Onofre, Gheorghe Răducanu, Florea Firan, Zenovia Zamfir, Petre Cichirdan, Solomon Marcus, Aurelia Corbeanu, George Corbu, Petru Soltan, Vasile Tonoiu, Nelu Barbu, Alexandru Surdu, Dinu Săraru, Mihai Cimpoi şi lista, reconstituită din memorie, este mult mai lungă… Autorul – purtător de cuvânt!- ne confirmă că a acţionat dintr-un imbold natural, fără program, platformă, fără o anume sistematizare. O carte despre cărţile altora se constituie într-un feed-back (vorbeam de ecou!) firesc, nu neapărat prietenesc. Nu critica literară - aici expertiza, licenţa, dând autorizaţia în câmpul canonic cu jandarmi instituiţi! - dar o părere asupra ceea ce-ţi place din tribuna cu spectatori şi nu din cercul arbitrilor, ţine relaţia funcţională între „producător" şi „consumator". Se recomandă de fapt, în fiecare carte (onestă! s.a)un posibil prieten, o bucurie, un câştig. Să nu fie aici un îndemn să iubim cărţile şi oamenii? Cititul cărţilor? Desigur o dulce zăbavă cândva, după spusa cronicarului, este azi o relocare a timpului disponibil, voinţă de-a fi consecvent unei căutări de adâncime, pe cont propriu, când mineritul se face la suprafaţă şi ni se dăruiesc pe tavă informaţiile căutate de tehnologia modernă, atrofiindu-ne puterile descifrărilor.

Prima impresie asupra cărţilor acestea despre cărţi şi autorii lor? O mare dragoste de oameni şi de locurile lor dragi. A-i citi pe ai tăi într-un ocean de literatură cu autori celebrii este un semn al respectului de sine, faţă de huma din care ai fost plămădit. Este o nevoie interioară de-a expira ecoul sufletului, adică răspunsul la ceea ce inspiraţia a preluat din ritmicitatea înconjurătorului. Iubitor fiind, (adică…amator!) de cei între care te afli, nu poţi să te consideri expert (nema propheta in patria sua!) ca o religie a interiorităţii care proclamă dogma, lege incontestabilă pentru cel ce crede. Arbitrul trebuie să fie exterior sistemului, pentru obiectivitate Criticul literar este un cerber al formei, un gardian aflat de pază pe contur, rece ca o santinelă, gata să tragă în cel ce nu ştie parola de intrare. El răspunde comenzii din afară… Citadela se apără (frumoasă şi cea a lui Saint- Exupery!) cu nesomnul strajei aflată după metereze. Ea ştie că potrivnicii sunt în exterior şi că pe cei dinlăuntru îi apără cu trezia sa. Cei aflaţi în interiorul mişcărilor culturale locale, în uniuni , ligi, fundaţii asociaţii diverse din România, uneori organisme specializate internaţionale, pot avea atuul de-a fi simultan intra-muros, dar şi în conturul foarte larg, cu multe alte citadele prinse într-o plasă integratoare. Această poziţionare îi poate permite purtătorului de cuvânt (critic de ocazie, prefaţator, moderator de evenimente, curator etc.), rolul de dirijor într-o orchestră cu oamenii de cultură orchestranţi.

Iată-ne, folosind personalitatea unui om ales şi o lucrare a sa (Gheorghe Păun, poate ilustra fericit situaţia!), putem da un ecou la ceea am trăit în preajma semenilor noştrii creatori de cultură, după chipul şi asemănarea lor… culturală. Nu întotdeauna ceea ce vrem, ori credem că vrem, ia chipul frumos, poate adevărat, al intenţiei. Cert este însă faptul că de unde nu este… , nici Dumnezeu nu cere, şi totuşi, sunt mulţi cei care: pitici fiind, joacă baschet; analfabeţi fiind, scriu capodopere; necitind cărţi, le fac prezentări publice; imorali fiind, vorbesc de democraţie; plagiatori fiind, dau lecţii celor de la care au furat; cocoţaţi pe vreun muşuroi devin cei mai inteligenţi din lume, lucru dovedit de comerţul cu studii tomnatice şi diplomele tuturor copiatoarelor din lume. Cele din cartea invocată observă, din perspectiva martorului ocular, un anume derapaj, o nepotrivire, un exces, o poziţionare partizană incorectă, vreun atac la persoană comandat vreunei cozi de topor (din multele existente prin preajmă!), uneori o reacţie amicală pentru cei ce ştiu de glumă. Cartea nu se referă la intimitatea oamenilor, ci doar la apariţia lor publică, de unde li se întoarce ca un ecou, dat de noi, conform principiului mecanicii clasice al acţiunii şi reacţiunii.

Credem în rolul purtătorului de… cuvânt, despre cuvintele altora; în rolul dirijorului, pentru bătaia inimii şi respiraţia unui anume timp; credem în nevoia de-a suna clopoţelul când lumea obosită nu mai poate să fie în lecţia adevărată a culturii, toate acestea când omul îşi asumă: cu responsabilitate, iubire de semeni o misiune necesară, vocea lui este ascultată, bagheta urmată şi clopoţelul acceptat pentru o (re)creaţie.

Iarnă sau vară, Voineasa - Vidra, staţiuni de vis!

PRIN LUMEA VĂZUTELOR ŞI A NEVĂZUTELOR

„CORABIA SALVATOARE” DE ELENA STOICA

Felix SIMA

În „Prefaţa” semnată de prof. dr. Gheorghe Deaconu, intitulată „Un grădinar al pomului tradiţiei”, se aduce un cald elogiu activităţii doamnei prof. Elena Stoica, din anul 2001 director al Centrului Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Vâlcea. Astfel, aflăm că „după un scurt stagiu în învăţământ, absolventă a Institutului pedagogic şi apoi a Universităţii din Bucureşti (avându-l îndrumător al lucrării de licenţă pe profesorul Mihai Pop), profesoara Elena Stoica a funcţionat ca muzeograf la “Culele” din Măldăreşti, având privilegiul de a lucra cu etnografi consacraţi, precum Tancred Bănăţeanu, Boris şi Silvia Zderciuc. În aceeaşi perioadă, cunoaşte „echipa” Elenei Secoşan, care „bătea” zona în vederea elaborării capitolului despre portul popular din monografia “Arta populară” din Vâlcea. Acestei experienţe îi datorăm superba imagine a tinerei ţărănci în costumul reprezentativ “de Vâlcea”, pe care-l reînvia Elena Stoica şi care înnobila albumul editat de Centrul de Îndrumare a Creaţiei populare şi a Mişcării Artistice de Masă în 1972 (redactori: Gheorghe Deaconu şi Ioan St. Lazăr).

Tânăra etnografă a avut apoi şansa de a contribui la realizarea Muzeului Satului Vâlcean (Bujoreni), ctitorit de Vasile Roman şi Petre Purcărescu şi inaugurat în 1974. În acelaşi an, Elena Stoica a făcut un spectaculos salt în carieră: la nici treizeci de ani, devenea vicepreşedinte al comitetului de Cultură şi Educaţie Socialistă, funcţie pe care a îndeplinit-o pe durata a peste un deceniu (până în 1985). Secondându-i, în coordonarea culturii vâlcene, mai întâi pe Vasile Roman şi apoi pe Ilie Bădiţescu, Elena Stoica a traversat o perioadă de acumulări şi experienţe benefice, dar şi de confruntări şi încercări dramatice. A fost o perioadă fastă, mai ales pentru cunoaşterea şi promovarea patrimoniului cultural, deopotrivă a celui conservat în monumente istorice şi obiective muzeistice, dar şi a patrimoniului viu, prin cultivarea lui în vetrele tradiţiei şi prin valorizarea în colecţii de artă (Galeria de Artă Populară Contemporană de la Horezu).

Au venit, însă, anii 80, perioadă în care cultura a fost tot mai agresiv aservită ideologiei şi totuşi, chiar şi în asemenea condiţii, Vâlcea a cunoscut, în prima parte a deceniului nouă, momente de vârf ale dezvoltării culturale, care au încorporat şi aportul Elenei Stoica: constituirea celor două organizaţii profesionale ale artiştilor plastici – Cenaclul Uniunii Artiştilor Plastici şi Asociaţia Artiştilor plastici Amatori, aflate atunci într-o firească şi productivă cooperare; obţinerea unui spaţiu expoziţional în plin centrul oraşului – actuala Galerie de Artă – acordată, iniţial, în folosinţă comună (profesionişti, amatory), dar confiscată ulterior în beneficiu exclusiv, de Filiala Vâlcea a U. A. P.; coagularea mişcării literare în jurul Cenaclului „Anton Pann”, prin constituirea Societăţii Literare omonime, cu şanse de a intra în reţeaua Uniunii Scriitorilor, în perspectiva înfiinţări unei filiale zonale a acesteia, organizarea primei întâlniri a scriitorilor de origine vâlceană, sub patronajul conducerii Uniunii Scriitorilor. Au fost, toate acestea, biruinţe ale profesioniştilor culturii, care au avut puterea de a depăşi corvoada activismului prin fapte creatoare, unele durând până astăzi.

Elena STOICA
CORABIA SALVATOARE

Coerenţa şi eficienţa managementului cultural practicat de Elena Stoica se explică deopotrivă prin consecvenţa şi fidelitatea cu care continuă programe consacrate de zeci de ani (Cântecele Oltului, Cocoşul de Hurez, Pridvor vâlcean, Hora costumelor, Învârtita dorului, Brâul de aur, Vâlcea artistică, Dragoş Vrânceanu, Din moşi – strămoşi, Salonul Naţional al Cărţii de Etnografie şi multe altele) şi prin temeritatea şi creativitatea în promovarea unor proiecte inedite, pe care, împreună cu echipa sa, le-a iniţiat, le-a edificat şi le-a consacrat (Târgul Meşterilor Populari din România, Monahism şi artă, Ucenicii Thaliei, Festivalul Naţional de Teatru „Goana după fluturi”, Festivalul de poezie Naţională „George Ţărnea”, Lăutarul – doar câteva dintr-o listă generoasă). La acestea merită să adăugăm continuarea şi dezvoltarea activităţii desfăşurate de Editura Patrimoniu, aparţinând instituţiei.

În direcţia reprezentării valorice pe plan naţional şi în context european, trebuie amintită contribuţia Elenei Stoica la cele două mari expoziţii organizate la Palatul Parlamentului din Bucureşti – (Vâlcea – creaţia contemporană la sfârşit de mileniu, 1999; Sacralitatea – asimilări şi sinteze culturale în spaţiul vâlcean, 2000) - şi la manifestările prilejuite de jubileul Episcopiei Râmnicului (2003) dar mai ales asumarea unor prestigioase prezenţe ale Vâlcii în metropole ale Europei (Salzburg, Praga, Budapesta, Bruxelles), în perioada pregătitoare a integrării României în Uniunea Europeană. Toate acestea dau întreaga măsură a performanţelor manageriale ale Elenei Stoica.

Mandataţi de autoare, editorii cărţii (lector: Al. Popescu-Mihăeşti, îngrijitorii ediţiei: Ion Soare, Gheorghe Deaconu, Ioan St. Lazăr) trimit această „corabie salvatoare” în larg, către toţi cei conştienţi şi responsabili pentru viitorul culturii populare. Autoarea a urcat pe puntea corabiei tradiţii şi valori de toate felurile, dar mai ales oameni, păstrători, purtători şi performeri ai patrimoniului viu. Suntem convinşi că, fie şi pe o mare agitată, cu destule furtuni şi primejdii, „corabia” Elenei stoica va ajunge la un ţărm însorit, liniştit şi roditor…”

Cartea cuprinde capitolele: I. Studii şi articole de cultură tradiţională, II. Cronici, III. Portrete, IV. Recenzii, V. Varia, VI. Un destin în imagini şi Florilegiu In honorem, unde semnează evocări prieteneşti, de suflet, arhim. dr. Vartolomeu Androni, prof. univ. dr. Corneliu Bucur, prof. univ. dr. N. Constantinescu, scriitorul Nicolae Dragoş, conf. univ. dr. Ioan St. Lazăr, conf. univ. dr. Corina Mihăescu, prof. univ. dr. Ilie Moise, prof. univ. dr. Al. Popescu-Mihăeşti, prof. Oana Gabriela Petrică, prof. Ecaterina Popa, prof. dr. Ion Soare, prof. Gelu Stratulat şi prof. Vartolomei Todeci care îşi încheie alocuţiunea cu următoarele cuvinte: „Bunul Dumnezeu a ocrotit-o şi a întărit-o în lupta cu bolile cu care s-a confruntat şi pe care le-a biruit. Doamna Elena Stoica este o luptătoare, o învingătoare. O caracterizez pe doamna Elena Stoica drept o persoană calmă, răbdătoare şi tenace, care a izbutit să depăşească obstacolele întâmpinate în viaţă, în această lume aflată în continuă schimbare”.

HRISTOS S-A ÎNĂLŢAT!

Înaltpreasfinţia Voastră Părinte Arhiepiscop, Preacucernici Părinţi, Domnule Prefect, Domnule Preşedinte al Consiliului Judeţean, Domnule Primar, Domnule comandant al Garnizoanei Râmnicu-Vâlcea, Domnilor ofiţeri, subofiţeri şi maiştri militari, activi, în rezervă sau în retragere, Dragi copii, Doamnelor şi domnilor...

Sfânta zi de astăzi, „Înălţarea Domnului – Ziua Eroilor”, sărbătoare naţională a poporului român, ne dă prilejul de a ne întâlni într-un cadru solemn pentru ai cinsti pe moşii şi strămoşii noştri, eroi ai neamului, care, de-a lungul istorie, s-au jertfit pentru acest pământ.

Cineva, cândva, spunea: „Noi facem parte din pământ şi el face parte din noi”, dar „nu pământul aparţine omului, ci omul pământului”. De aceea, fraţi români, pământul trebuie să fie respectat, iar pentru aceasta copiii trebuie să ştie că sub tălpile lor, ori pe unde calcă, este cenuşa strămoşilor, că pământul este bogat prin viaţa, prin credinţa şi prin sacrificiul lor.

Ne aflăm într-un moment important al istoriei noastre. În scurtă vreme, la 27 august 2016, se vor împlini 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, Războiul Întregirii Neamului, un uriaş conflict armat în care ţara noastră a suferit pierderi umane şi materiale greu de apreciat. Făcând totuşi un bilanţ, pe baza documentelor existente în arhivele civile şi militare, ajungem la concluzia că jertfa de vieţi plătite de poporul român în această primă mare conflagraţie mondială se ridică la aproximativ 985.000 de oameni (militari şi civili), morţi pe câmpul de luptă, în spatele frontului, în spitalele de campanie şi civile în teritoriile ocupate de armatele Puterilor Centrale. La această cifră se adaugă 75.491 de invalizi de război ca urmare a rănilor căpătate în cursul luptelor. Trebuie ştiut că în acest mare conflict armat Vâlcea a pierdut peste 10.500 de vieţi omeneşti în luptele de pe Valea Oltului şi din alte regiuni ale ţării, duse împotriva armatelor de ocupaţie germano-austro-ungare. Lor le-a închinat poetul martir Vasile Militaru versurile: „Fiţi binecuvântaţi în veacuri, voi, păstrători de vechi hotare, - Viteji cari aţi căzut în lupte, visând o Românie-Mare! De-apururea mărire vouă în infloritul Paradis, - Că voi aţi biruit prin moarte, şi s'a'mplinit al vostru vis!”

Pământul vâlcean este presărat cu peste 130 de opere comemorative de război, marea lor majoritate fiind închinate eroilor Primului Război Mondial, ele fiind construite în perioada interbelică prin grija Societăţii „Mormintele Eroilor Noştri” – astăzi Asociaţia Naţională Cultul Eroilor „Regina Maria”, multe din păcate – din neglijenţa celor în măsură să le îngrijească, aflate într-un stadiu avansat de degradare. De asemenea, în pământul vâlcean îşi dorm somnul de veci numeroşi eroi români şi luptători ai armatelor de ocupaţie, groapa comună de la Grebleşti, comuna Câineni, cimitirul mixt din Dealul Mlăcii, comuna Titeşti, cimitirul mixt de la Călineşti, Brezoi, cimitirul de la Cozia, cimitirul de la Gura Văii, Bujoreni (neaflat în evidenţa instituţiilor statului), cimitirul Cetăţuia, Râmnicu-Vâlcea şi cimitirul din Drăgăşani, fiind mărturii ale acelor vremuri în care au curs râuri de sânge şi lacrimi, au fost mutilate trupuri tinere şi s-au stins vieţi nevinovate.

Nu putem să-i uităm pe martirii întru credinţa în Hristos, pe eroii de la Posada, pe eroii Războiului de Independenţă, pe eroii celui de-Al Doilea Război Mondial, pe Eroii Revoluţiei Române din Decembrie 1989, pe ostaşii români căzuţi la datorie, în ultimii ani, departe de ţară.

Pe toţi aceştia, eroi şi martiri ai neamului românesc, să-i odihnească Dumnezeu în împărăţia Sa, iar noi să le purtăm respect şi veşnică amintire!

(**Eugen Petrescu**, cuvânt rostit la Cimitirul Eroilor Cetăţuia din Râmnicu-Vâlcea, la 9 iunie 2016, cu prilejul Zilei Eroilor)

GEORGE UCENESCU - UCENICUL LUI ANTON PANN

Mihai POPA

Noi românii suntem foarte bogaţi în sărbători naţionale. Faptul se explică, în principal, prin aceea că am fost şi suntem deosebit de bogaţi în momente şi evenimente istorice de referinţă, care ne-au jalonat istoria mai îndepărtată sau mai apropiată. Aproape că nu este lună de peste an în care să nu ne bucurăm de existenţa unor astfel de sărbători de interes naţional.

De căţiva ani, o nouă zi încărcată cu adânci semnificaţii avea să fie declarată în România ca Sărbătoare Naţională. Este vorba de ziua de 29 iulie, care, conform prevederilor unei legi speciale (nr.99 din 26 mai 1998), a fost proclamată ca „Zi a Imnului Naţional''. De la adoptarea legii şi până astăzi, lucrurile despre Imnul Naţional „Deşteaptă-te Române'', au fost spuse. S-au editat cărţi, s-au tipărit articole de specialitate, atât pe parte muzicală, cât şi pe parte istorică. Astăzi, noi venim pentru o actualizare şi o acurateţe a informaţiilor.

Dacă asupra textului actualului Imn Naţional nu există păreri contradictorii, asupra autorului melodiei şi locului unde s-a cântat prima dată acest cântec există păreri diferite. Oameni de cultură, istorici, arhivişti, cu precădere slavişti au cercetat şi au căutat să aducă ceva nou. Bătălia se dă vorbind metaforic între susţinătorii celor două ipoteze: a) că Anton Pann este autorul melodiei şi că Rm. Vâlcea este locul unde la 1848, în Parcul Zăvoi s-a căntat pentru prima dată imnul „Deşteaptă-te Române''; b) a doua tabără susţin că autorul melodiei este George Ucenescu, şi că imnul a fost cântat la Braşov pentru prima dată. În spatele celor două ipoteze sunt doi oameni de cultură care de la început au fost preocupaţi să ofere publicului o variantă plauzibilă. Este vorba de profesorul vâlcean Vasile Roman şi pr. prof.dr.Vasile Oltean.

Dacă asupra autorului versurilor, ambele tabere se opresc la poetul şI revoluţionarul transilvănean Andrei Mureşianu (1816-1863), autorul versurilor poemului scris la Braşov„Un răsunet'', pe melodia anonimă a unui vechi cântec religios (Din sănul maicii mele) devenită ulterior „Deşteaptă-te române''numit de Nicolae Bălcescu drept „Marseilleza românilor '', în privinţa melodiei, aici se exprimă mai multe variante: a) de a fi o creaţie folclorică anonimă ce a circulat în Transilvania, cu zece ani înainte de 1848; b)autorul este Anton Pann, cel care a pus pe note o elegie a lui Grigore Alexandrescu „Din Sănul maicii mele''; c) autorul este Andrei Mureşianu; d) George Ucenescu, ucenicul lui Anton Pann.

Am să mă opresc asupra personalităţii acestui om -George Ucenescu, despre care puţin se vorbeşte sau se scrie.Apreciat la superlativ de Arhiereii Andrei Şaguna şi Ioan Popazu, de dascălii Braşovului, de compozitorii şi dirijorii Gheorghe Dima şi Ciprian Porumbescu, de profesorii Pantelimon Dima şi Dr. N. Pop, George Ucenescu, strălucit elev al „domnului Anton Pann”, a fost unul din marii psalţi ai Bisericii noastre Ortodoxe, iar „pentru Biserica din Transilvania, cel mai mare din cei cunoscuţi până acum” (. Vezi Diacon Drd. Ioan Popescu. Învăţământul muzical în Biserica Ortodoxã Românã. Art. în: B.O.R. Anul LXXXVII, Nr. 9-10 sept-oct., 1969, pag. 1060).

Anul acesta se împlinesc 186 de ani de la naşterea acestui înzestrat om cu „multe talente” şi îndeletniciri. În „Dicţionarul Etnologilor Români'', apărut în 2006 la Bucureşti, Datcu Iordan arată următoarele „George Ucenescu este continuatorul cel mai talentat, serios şi harnic discipol al creaţiei religioase şi folclorice a lui Anton Pann''.

S-a nãscut la Sibiu în anul 1830. Dupã clasele primare, a urmat şi patru clase la Şcoala Normalã din localitate, unde a învăţat psaltichia cu ierodiaconul compozitorul şi poetul religios Varlaam Bărăncescu de la Mânãstirea Sinaia. În 1844, protopopul Vasile Greceanu din Braşov, (tatăl Suzanei Mureşianu), îl angajează ca psalt al bisericii „Sf. Treime'' pe tânărul George Ucenescu. Era îndrăgit de toţi tinerii din Braşov, fiind invitat la petrecrile patriotice şi hramurile tradiţionale.Între anii 1844-1850 Ucenescu funcţionează ca învãţãtor şi cântãreţ la biserica „Sfânta Treime'' de la Tocile din Prundul Braşovului, iar în 1848 ia parte la revoluţie ca „unter ofiţer'' sub comanda cãpitanului, Grigore Pantazi

Între 1850 şi 1853 cu recomandarea şi cu sprijinul financiar al Epitropiei bisericii „Sfântul Ierarh Nicolae ''din Scheii Braşovului, se specializează la Bucureşti în muzicã psalticã cu marele poet al muzicii bisericeşti Anton Pann. Fiind un caracter devotat şi harnic, el devine „studentul“ preferat al acestuia. Profesorul îl iniţia şi în munca tipografiei, îl încuraja la scris şi îi publica poeziile în culegerile pe care le întocmea. După exemplul lui Anton Pann, George Ucenescu alcătuieşte câteva îndreptare muzicale pentru cântăreţii bisericeşti şi pentru elevii de la gimnaziul la care devenise profesor.Având un adevãrat cult pentru profesorul sãu Anton Pann şi trãind într-un oraş cu veche tradiţie culturalã a scrisului şi tiparului, George Ucenescu „scrie cântece lumeşti şi bisericeşti, adunã şi publicã material folcloric” (Vezi Lacea Constantin, Gheorghe Ucenescu, Art. în: Transilvania, Anul 72, nr. 10, Decembrie 1981, pag.681)

George Ucenescu a compus muzică psaltică, lucrări didactice şi culegeri de folclor şi anume: 567 de cântări pe notaţie bizantină, cântece de stea, colinde şi altele.. De la el au rămas următoarele manuscrise: „Carte de cânturi cu note de psaltichie scrise de George Ucenescu, student al Domnului Anton Pann“ (1852); „568 cânturi'' (1879),(Ms. nr. 3497, Bucureşti, Biblioteca Academiei Române); „Tractatu teoretico-practicu de musica ecclesiastică grecească orientală“ în 1881, (Ms. rom. nr. 4819, Bucureşti, Biblioteca Academiei Române).De asemenea şi o culegere intitulată „Magazin de cânturi vechi şi nuoi“ (1863), în care îşi găsesc locul balade, cântece populare, cântece de lume, dar şi poezii de dragoste şi versuri patriotice de provenienţă cultă (Iancu Văcărescu, Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Andrei Mureşanu, George Sion etc.). Aici apar câteva din cântecele laice ale lui Anton Pann şi, urmându-le cu fidelitate tonalitatea, versuri duioase, tânguitoare, scrise de Ucenescu. (Wikipedia.org)

George Ucenescu este considerat de cãtre unii cercetãtori ca autor al melodiei actualului Imn Naţional „Deşteaptã-te Române'' mult stilizat şi adaptat de-a lungul vremii, şi care îşi are originea în compoziţia sa „Din sânul maicii mele” pe versuri de Andrei Mureşianu Această ipoteză a fost susţinută de profesorul compozitor Ion Popescu –Pasărea care în articolul „ Originea melodiei cântecului naţional „Deşteaptã-te române“, publicat în: Cultura. Anul II, Nr. 4, aprilie, 1942, pag. 78) spune: „În concluzie imnul rãzboinic, revoluţionar, „Deşteaptã-te române'' se cântã pe o melodie jalnicã şi într-o formã tãrãgãnatã pentru cã muzica sa e împrumutatã şi adaptatã de la cântecul elegiac „Din sânul maicii mele''. În articolul menţionat redã şi o strofã din textul imnului:

„Din sânul maicii mele / Nãscut în griji necazuri / Restriştea mi-a fost leagãn / Cu lacrãmi m-am hrãnit / Ca ale mãrii repezi şi groaznice talazuri / La vântul relei soarte / Spre stânci am fost gonit / Spre stânci am fost gonit''

Într-un manuscris descoperit de prof. Vasile Oltean în Biblioteca Academiei- „Carte de căntări cu note al lui Gheorghe Ucenescu, „ucenicul domnului Anton Pann la 1852'', se precizează că însoţeşte textul poeziei lui Andrei Mureşianu cu notaţii muziale. Iată ce scrie George Ucenescu în prefaţa la această carte de căntări: „…sosind furiosul an 1848, poetul (Andrei Mureşianu n.n.) căuta o melodie după care să compuie pentru acest an un sonet care să se cănte între amicii ce era să se adune în grădina parohului pentru o petrecere… Am căntat multe căntece de probă, iar sosind la următorul cănt „Din sănul maicii mele'' şi căntăndu-l, a rămas poetul pe lăngă această melodie, obligăndu-mă ca pe duminica viitoare să mă aflu şi eu împreună cu oaspeţii invitaţi la grădină ca să cănt după melodia aleasă, poesia ce o va compune pănă atunci. În duminica hotărâtă(…) îmi dete d. Andrei Murăşan poesia făcută „Deşteaptă-te române''; îi probam puţine rănduri şi văzănd că în tot melosul este o minune potrivit, l-am căntat cu vocea mea tănără şi puternică pănă la fine(…). Din ziua aceea, căntul s-a făcut cel mai plăcut şi mai familiar, iar eu eram poftit în toate părţile şi să învăţ tinerimea a-l cănta bine şi regulat''Istoricii, specialiştii arhivişti au datoria să cerceteze veridicitatea acestui manuscris, precum şi apartenenţa cuvintelor ce-l însoţesc, cu atât mai mult cu căt afirmaţiile sunt făcute în perioada căt încă trăia Anton Pann. Nu se cunoaşte nicio afirmaţie a lui Anton Pann că George Ucenescu şi-ar fi însuşit melodia de la mentorul său.

Gheorghe sau George Ucenescu moare în anul1896 lovit de paralizie. El lasă în urmã o frumoasã moştenire de muzicã bizantinã, folcloristicã şi culturalã. El „nu era numai cântãreţ şi profesor de psaltichie ci şi tipograf bun” (Vezi Gazeta Transilvaniei, Anul 84, nr. 27, Braşov, 1921). O apreciere postumã asupra calitãţii sale de dascãl vine şi din partea unui alt cercetãtor al vieţii şi activitãţii sale artistice care scrie: „George Ucenescu poate fi socotit ctitorul învăţământului muzical românesc din Braşov'' (Vezi Gemma Zimveliu-Donea. Ani de ucenicie muzicalã reflectatã în corespondenţa lui Anton Pann şi George Ucenescu. Art. în Studii de muzicologie, voi. VI. Editura Muzicalã a Uniunii Compozitorilor, Bucureşti, 1979, pag. 155).

Dintre lucrările sale mai trebuie să amintim: 1. Cântece de stea şi colinde ce se cântă la Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos, Broşura a I-a, Braşov, 1856, tipãritã de Romer şi Kamner; 2. Cântãrile morale la sãrbãtorile împãrãteşti, Broşura a III-a, 1859, tipãritã de Romer şi Kamner; 3. Versurile Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, Ediţia a 11-a, Braşov, 1869; 4. Introducerea elevilor la cunoaşterea orânduielilor bisericeşti, Ediţia şi Broşura a I-a, Braşov, 1870. Tipografia Römer şi Kamner;5. Sonorul sau frumos rãsunãtoarele Plânso-cânturi al înmormântãrii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Aceastã variantã a Prohodului Domnului nostru a fost şi este în continuare „cea mai rãspânditã pânã în zilele noastre în tot Ardealul (Vezi Mitropolia Banatului, Timişoara, Anul VI, Nr. 4-6, aprilie, mai, iunie, 1956, pag. 64). Prima ediţie a acestei lucrãri a apãrut la Tipografia Römer şi Kamner în 1862; Ediţia a II-a a apãrut în 1868; Ediţia a III-a a apãrut în 1874; Ediţia a IV-a în 1880; Ediţia a V-a în 1886. Toate aceste ediţii au apãrut în Tipografia Römer şi Kamner. 6. Magazin de cântãri vechi şi noi. Broşura a I-a, Braşov, 1863;(Wikipedia.org).

Acesta a fost George Ucenescu, ucenicul lui Anton Pann. Cel puţin noi vâlcenii să ne bucurăm de o certitudine, şi anume că textul actualului imn, a fost cântat pentru prima dată în Ţara Românească, la Rm.Vâlcea. (până nu se va găsi un alt oraş care să revendice şi acest lucru).

RĂGAZ „LA HANUL DINTRE CLIPE”

De „La hanul dintre clipe”, amintindu-ne de-o Ancuţa, de prin părţile Moldovei cu Râmnicul Sărat, care l-a servit, sigur, pe Vasile Ponea, autorul vine încărcat cu cele agonisite (găsite în sinele strângător şi lucrător) în răstimpurile cugetărilor... dintre. Vine în acasa-carte cu poemele, clipe umplute şi pesudo-poemele într-o cumpănire a desagilor. Pe cele cu tot dreptul le-a pus în faţă, ca într-un naos în faţa altarului unei biserici cuprinzătoare, iar pe cele pseudo şi împărţite în vreo şase căprării, le-a aşezat în pronaos să mai poată sta de vorbă cu oamenii şi în timpul slujbelor, precum în marile săli cu prezidii cu oamenii adunaţi în ultimile rânduri, să poată participa cu libertatea lor clevetitoare, vie şi departe de cerberii canoanelor.

Am intrat cu răgaz în „biserica” zidită de Vasile Ponea la editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2014, abia anul acesta (2016) şi m-am aşezat la slujbă în faţa altarului – sigur, în chiar H-anul scos din timpul curgător!- şi am ascultat predica poemelor, se-nţelege, în deplină tăcere. În poeme fiind artă, fusesem atenţionat de la intrare, prin spusele lui Constantin Brâncuşi: „în artă trebuie să cre(e)zi ca un Dumnezeu...!”. Am revenit, în alt răgaz, păcătuind prin încălcarea smereniei, între cei ce nu ascultau tăcuţi şi comentau cele auzite, ba chiar cârteau şi le luau în răspăr. Antrenat de povestea vorbelor iată-ne!, discutând despre... cele morale, socio-politice, filosofice, ironice, diverse alte lucruri, ba chiar şi despre cele religioase. Toate, ca pe strada cu lume multă, diversă, plină de poeţi, eseişti, oameni de ştiinţă, cu atributul oamenilor obişnuiţi, gânditori de când se ştiu: filozofi dinspre moşii şi părinţii de la ţară, că despre cele politice, toţi aveam carte de alegători, ori identitatea cetăţeanului cu... toate drepturile. Toţi cu vorbele la ei şi dispuşi să te şi asculte, când nu vorbeau de-odată, ori nu îşi strigau mai mereu acordul, cu cel văzut cocoţat, dar de la care nu auzeau decât balansul mâinii, cel mai adesea pe deasupra capetelor lor.

Trebuie să recunoaştem aici că ne atenţionase un antropolog că recepţionăm informaţia diferit (semnificaţia cuvintelor, cu încărcătura lor specială, este cu adevărul intuit prin revelaţie, ori prin determinarea ştiinţei!), cu cele două emisfere ale cutiuţei noastre de deasupra cerului... gurii. În faţa cuvintelor lui Vasile Ponea, din cele două puncte, de vedere şi ascultare, l-am găsit pe autor bivalent, funcţionând ceas, cu ambele părţii (adevărul fiind tomografiat în ... carte!). Am văzut omul cartezian cu logica şi trans-logica, la el, dar şi revelaţia şi pornirea poetică să intre imnic, prin poezie, în relaţie cu Cel de prea sus, de dincolo, sigur cu toată credinţa. Din între clipele h-anului, că doar ieşind din timp poţi sta de vorbă cu Dumnezeu, s-a pogorât mănos metaforă, stil. Ceea ce pică (nu ştim cum!) din cerul relaţiei personale este stil propriu. Parcă o spunea şi un anume... Buffon.

După petrecerea, răgaz după răgaz, ne-am dumirit asupra cuvintelor cheie, ca o simultaneitate de stări sub acelaşi cer şi dintru acelaşi han-biserică/acasă, ale poetului credincios şi cu minte: Dumnezeu, Rege, Serv. Apoi cum, şi de ce se întâmplă (fără a fi robii hazardului, totuşi!) faptul acestei cărţi, constatată frumoasă şi premiată şi de alţii (interesul nostru special a venit din bucuria de-a sta de taină cu ea, descoperind-o frumoasă şi seducătoare!), apărută la Râmnicu Sărat, primită în dar la Târgu Jiu şi asaltată în răgazuri în Râmnicu Vâlcea, de lângă Vel Ocna? Iată întrebările la care vrem să răspundem, intrând într-un dialog cu spiritul autorului.

În faţa altarului poeme, ca nişte imnuri aduse Lui Dumnezeu, au coborât din poet. Ascultându-le, ne-a vibrat în emisfera de aceeaşi parte un ecou, ca o rugăciune personală, să se ridice prin candelabrul, cer înstelat permanent, la Pantocratorul cu icoana Lui de sus, închipuindu-L tot artistic. Şi am început să recit, în gând şi să mai şi cuget, simţind nevoia de-a mă arăta prin aproapele.

În tăcere, poate aţipit, ne vibrează neuronul de serviciu: „Tăcere-i afară/clocot în cuptor/linişte-n lăuntru/furtună-n izvor...”;

Pagină albă, pare un câmp potenţial în care sunt prezente doar intenţiile: „pagina albă aşteaptă/urmele/dârele/ să o zgărie circumvoluţiunile”. Aropos de bilele cu emisferele, şi ele responsabile, gata să ne (a)-muze, adică pe cont propriu, ori să ne inspire vorbe de zidire şi atunci apare... Delir minune şi s-ar spune : „simt/devin/divin/pe cale” pentru ca să fiu: Fiu... „să fiu demn/rostire-poem/uniune-minune...”;

Foamei de forme ?... conforme? „Scriem cu inima ruga-

(continuare în pag.11)

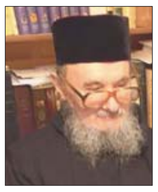

ISTORIA TIPARULUI

DIALOGURI

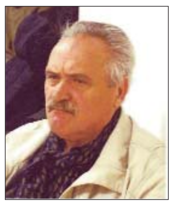

Fragmentul XII

APARIȚIA TIPOGRAFIILOR ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC: TRANSILVANIA

Petre CICHIRDAN: - Activitatea tipografică pe pământ românesc începută de ieromonahul Macarie în primul deceniu al secolului al XVI-lea, la Mănăstirea Bistrița din Oltenia, trebuie să fi fost continuată într-un fel în celelate centre monahale din restul Țării Româneşti, din Transilvania şi Moldova. Suntem în perioada dintre domnia lui Vlad Țepeş şi domnia țarului Rusiei, Ivan cel Groaznic, perioada naşterii şi dezvoltării tiparului, „maşina infernală” a comunicării între meridiane... Iată ce frumos caracterizează această perioadă, scriitorul Ion Predescu într-un interviu pe care l-a avut recent cu scriitorul Constantin Zărnescu şi din care desprindem cât de important devenise, atunci, acest tipar... „Vlad Țepeş este un argument pentru istoria noastră, care, având dese momente de oboseală, de adormire, sau, demiurgic vorbind, de plictiseală, un argument pentru vitalitate! horor, iubire, pasiune, comerț, agonal, mysterium tremendum, bestseller al lumii, a beneficiat de descoperirea tiparului şi de ingeniozitatea tehnicilor manipulării; discursul îndrăgostitului/ îndrăgostitei într-o hartă geografică a reinventării persoanei; şi, altfel spus, Vlad Țepeş fiind în cărți, întinând lumina cu un obiect care avea să devină un simbol malefic: țeapa! Obiectul, nu l-a inventat Vlad Țepeş, era în moda zilei. Vlad Țepeş devine grandios ajutat de „Gutenberg”, de interesele saşilor, de viscerele compatrioților, de momentele periferice ale înaintaşilor lui Erdogan şi mai ales de inconştientul colectiv al popoarelor care se doreau armonioase şi doreau să-i lase pe alții să scrie istoria”. Vedem, cum, iată, Sibiul dorea să intre în memoria popoarelor, când şi cum!?

Arhim. Veniamin Micle: - Potrivit afirmației lui Tudor Duică, tipografia din Sibiu a fost întemeiată în anul 1521 de Theobaldus Gryffius din Reutlinge; ucenicul său, Lukas Trapoldner şi-a deschis o tipografie proprie, în cadrul căreia a funcționat şi o secție românească, cu litere chirilice, condusă de Filip Pictor, preot originar din Răşinari. Potrivit afirmațiilor lui Ioan Moga, Filip este menționat în arhivele sibiene sub numele de Phillipus Maler (1521-1553); meşter iscusit, tipăreşte trei cărți: *Catehismul românesc* (1544), *Tetraevanghelul slavon* (1546) şi *Tetraevanghelul slavo-român* (1551-1553). Tetraevanghelul slavon este o copie a Tetraevanghelului tipărit de Macarie (1512); literele simple, inițialele ornamentate şi vinetele din cele două Tetraevanghele sunt în mare parte identice, aflându-se consecvent litera „M cu poale”. De asemenea, *Epilogul* redactat de Filip este aproape identic cu cele din Octoihul şi Tetraevanghelul macariene. Nu ar fi exclus ca Filip să fi fost unul dintre ucenicii ieromonahului Macarie, născut în jurul anului 1488 şi decedat în 1553, aproximativ la etatea de 65 ani. Deci, având 20 de ani ar fi învățat arta tipografică de la Macarie, în Mănăstirea Bistrița. Adoptând forma de prezentare a cărților bistrițene, Filip Pictor apare ca un continuator al tipografiei şi al meşterului Macarie ieromonahul.

În secolul al XVI-lea, oraşul Sibiu devine un puternic centru tipografic, reprezentat de Martin Heusler (1575-1576), Gregor Freutliger (1578-1580), Georg Kreus (1583), Johann Heinrich Crato (1591), tipărind aproximativ 30 de cărți. După moartea lui Johann Fabricius, (1601), urmează Simon Grüngras (1601-1608), Seel and Paulus Wolff (1610-1612), Jakob Thilo (1612-1621). În 1629, vine la tipografie Marcus Pistorius care va rămâne în fruntea ei câteva decenii. Începând cu anul 1693, aici activează Johann Barth (1670-1746) timp de peste cinci decenii, întemeind o dinaste de tipografi, formată din: Johann Barth jr. (1702-1782); Petrus Barth (1740-1801), care tipăreşte 37 de cărți româneşti, şi Johann Andreas Barth (1773-1832), la moartea căruia (1832), tipografia trece în proprietatea ginerelui său, Johann Georg Samuel von Klosius, care o va numi „Tipografia Klosius”, denumire păstrată până în 1890. Peter şi Johann Barth, apoi Georg Klosius, au primit dreptul de a tipări cărți şi pentru ortodocşi, solicitate mai ales de episcopul Vasile Moga al Sibiului (1774–1845).

În anul 1848 este ales în fruntea Eparhiei Transilvaniei episcopul Andrei Şaguna. Energic şi cărturar, înființează o tipografie personală, pe care o inaugurează la 27 august 1850, apoi o donează Eparhiei şi o transferă în locația unde se păstrează şi astăzi. În timpul lui Andrei Şaguna, au apărut lucrări de mare diversitate: ritual bisericesc, biblice, patristice, istorice, literare, economice şi manuale, precum şi două periodice: „Calendarul diecezan” (1852) şi „Telegraful român” (1853). La 14 decembrie 1860, Tipografia a primit dreptul de a difuza cărțile de cult în toate eparhiile româneşti din Imperiul Habsburgic: Sibiu, Arad, Vârşeț, Timişoara şi Cernăuți. Dintre cărțile mitropolitul Andrei Şaguna, menționăm: *Chiriacodromionul* lui Nichifor Theotochis (1855), *Adaos de cuvântări bisericeşti* (1855), *Mărturisirea Ortodoxă* de Petru Movilă (1855) şi *Tâlcuiala Evangheliilor în duminicile învierii şi ale sărbătorilor* (1857); în domeniul canonic: *Elementele dreptului canonic* (1854), *Cunoştințe folositoare despre trebile căsătoriilor* (1854); *Enhiridion*, *adică carte manuală de canoane* (1871), lucrare tradusă în germană, rusă şi greacă, iar parțial, în sârbă şi bulgară. De asemenea, s-au tipărit o serie de manuale, redactate de renumiți profesori: Sava Popovici Barcianu, Visarion Roman, Ioan Popescu, Zaharia Boiu, Gavriil Munteanu, Nicolae I. Mihălțianu, G. C. Bellissimus şi alții.

Urmaşul mitropolitului Andrei Şaguna, Miron Romanul (1875-1898) a continuat activitatea tipografiei, dând la lumină cărți de slujbă şi reeditând manualele lui Zaharia Boiu şi Ioan Popescu. De asemenea, au fost publicate diferite lucrări teologice ale profesorilor Institutului Teologic Pedagogic: Nicolae Popea, Ioan Popescu, Zaharia Boiu, Nicolae Cristea, dar şi cei numiți după moartea sa: Ilarion Puşcariu, Simion Popescu, Ioan Crişan, Dimitrie Comşa, Petru Şpan şi alții.

Până la Unirea din 1918, în timpul păstoririi mitropoliților Ioan Mețianu (1899-1916) şi Vasile Mangra (1916-1918), activitatea tipografiei a continuat în acelaşi ritm. Perioada dintre anii 1920-1955, când Mitropolia a fost condusă de mitropolit Nicolae Bălan, reprezintă o etapă nouă, care cunoaşte trei faze: prima (1920-1930), numită „pregătitoare”, în cadrul căreia s-au remarcat profesorii Academiei Teologice; a doua (1931-1948), reprezintă „apogeul”, când s-au afirmat marii profesori de teologie; a treia (1948-1955), „a tăcerii”, când profesorii şi teologii n-au mai reuşit să publice nimic, din cauza restricțiilor impuse de regimul comunist-ateu, cum precizează Prof. acad. Mircea Păcurariu. Tipografia activează şi astăzi, fiind cea mai veche tipografie în funcțiune din România.

Petre CICHIRDAN: - Extraordinar, ce tradiție! Iată, că, primii, astăzi, sunt cei care au fost primii şi în trecut, care au construit temeinic („Cu mâinile, Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul” cum spune Psalmul) şi care au refuzat să-şi demoleze casele vechi, dovezi ale geniului public, cetățenesc, în stradă şi în casă, constituind civilizația unei comunități...dar, care conține şi maşina! Sibiul a avut o industrie constructoare de maşini de invidiat pe parcursul întregului secol XX, de maşini şi armament, făcând din acest oraş un centru de instrucție, şcoală, pentru utilizatorii şublerului recunoscuți din tată-n fiu. O casă bine făcută, şi cu cap, sau cum spune Mântuitorul, „pe-o stâncă” (Sfântul Sava se cățăra la chilia sa, la Studenița, unde numai vulturul putea ajunge), nu o strică decât timpul! Şi, tot El ne spune să nu construim în albiile râurilor! În Germania la fel, fațadele şi acoperişurile sunt vechi şi interiorul ultramodern...Era normal ca Sibiul, care a moştenit de la nemți şublerul, să fie în primul rând constructor de maşini...şi de cărți. Era normal să adopte repede tiparul. Nicolaus Olahus, umanist şi sacerdot este unul din marii oameni din această țară care devine matur în jurul lui 1521! Conrad Rudolf Haas, român austriac, militar, în 1551 desenează la Sibiu racheta în trepte, precedându-l cu patru sute de ani pe Hermann Oberth, inventatorul rachetei, sibian, şi care se stinge din viață în Germania, în 1989! Iată, tiparul merge mână în mână cu tehnologia, iar Sibiul a avut o industrie constructoare de maşini de invidiat pe parcursul întregului secol XX!...de maşini şi armament, făcând din el un centru de instrucție, şcoală, cu “învățători”, utilizatori ai şublerului recunoscuți din tată-n fiu. Tiparul în vremea sa clasică a făcut casă bună cu maşinăria din industria uşoară, cu mecanica fină. Electronica, automatizarea, şi informatica au fost greu agreate de tipar, cu toate acestea, în secolul XX, când apare calculatorul, tiparul îşi predă partea inteligentă acestuia, ducând, spre a doua jumătate a sec XX la înlocuirea completă a fabricației de pregătire a cărții şi ziarelor, dispărând meseria de zețar...În 1982, la Sibiu a avut loc Sesiunea Națională de cercetare în informatică aplicată, unde, am prezentat pentru prima dată în fază republicană, publicului specialist (în cibernetică şi mecanică) Miniprocesorii-postprocesori realizați în vederea programării asistate a maşinilor unelte cu programare numerică, inventați în 1978, la Fabrica de Avioane Craiova. De la celebrele fabrici „Balanța I”, din Sibiu, şi “Bananța II”, ne-am luat la Hervil Râmnicu Vâlcea, în 1981, primii muncitori şi tehnicieni specialişti în mecanică fină şi hidraulică. Astăzi Sibiul este complet monopolizat de firmele germane constructoare de maşini, tehnologia germană fiind integral asimilată de forța de muncă sibiană...Vorbind de Sibiu, desigur, tot pe un drum pe care l-a bătătorit şi Vlad Țepeş, ajungem la Braşov, cel mai important oraş din Transilvania în apropiere de Târgovişte, apoi de Bucureşti...Mai este ceva de menționat, urmărind această evoluție a tiparului, la Sibiu; din 1521 şi până în zilele noastre Sibiul s-a dezvoltat împreună cu tiparul, Sibiul, care avea în genă sământa germană. În Ungrovlahia bunăoară, care, după Matei Basarab a tot decăzut, austriecii nu au reuşit să-şi implanteze gena în acest teritoriu; până la 1848, când refugiații români evrei, din Sibiu şi Transilvania, vin în Oltenia. Cred, de asemenea, că revoluția lui Tudor Vladimirescu a avut un rol hotărâtor pentru evoluția modernă a României, şi numai pentru faptul că un haiduc (haiducii au fost piaza rea a armatei vieneze, deosebit de benefică, din fericire pentru noi, militari şi funcționari austrieci, rămânând multă vreme la noi) s-a apucat să scrie, inventând stiloul. Nu este puțin de ştiut că la baza tiparului modern, imprimantelor sau plotterelor, copiatoarelor cu jet de cerneală, stă această invenție extraordinară a lui Petrache Poenaru!

Arhim. Veniamin Micle: - Diaconul Coresi, originar din Târgovişte, se stabileşte la Braşov, unde înființează în anul 1556 o tipografie, având ca model opera ieromonahului Macarie. Prima carte tipărită este *Octoihul slavon* (1556–1557), urmată de peste 25 de cărți, 10 fiind în limba română; dintre ele, menționăm: *Tetraevanghelul românesc* (1560-1561), *Tetraevanghelul slavon* (1562), *Apostolul românesc* (1565-1566), apoi *Liturghierul* (1570), prima traducerea românească realizată de Coresi, care păstrează planul lucrării şi cuprinsul Liturghierului tipărit de Macarie. Cea mai importantă carte a lui Coresi este *Evanghelia cu învățătură* (1580-1581). Tipografia a fost preluată apoi de ucenicii săi: Tudor, Mănăilă, Călin, Lorinț. Consemnăm aici şi cărțile tipărite de ucenicii formați în atelierul diaconului Coresi: Tudor diac, *Tetraevanghelul românesc* (1561); Mănăilă, *Tetraevanghelul slavon* (1579, 1583), diacul Călin, *Tetraevanghelul slavon* (1565). Coresi a fost ajutat de „opt ucenici” la tipărirea *Octoihului slavon* (1574-1573) şi a *Triodului slavon* (1578). De asemenea, Lorinț şi ucenicii săi au tipărit *Tetraevanghelul* (1565), *Octoihul* (1577-1578), *Psaltirea* şi *Octoihul mic* (1578), toate în slavoneşte.

Petre CICHIRDAN: - Încet, încet ne ridicăm spre centrul țării, aşezarea de scaun a dacilor şi ajungem la Alba Iulia, apoi la Orăştie, iată, cu peste cincizeci de ani mai târziu decât la Sibiu (80 de Km între Sibiu şi Alba Iulia)... Desigur, fără importanță pentru tipar, dar important pentru întâietate vâlceană în tehnologia construcției unei maşini, în 1983, la Braşov, a avut loc Sesiunea Națională de cercetare ştiințifică în domeniul tipizării şi standardizării, unde din nou am participat, dar de această dată cu lucrarea „Proiectarea numerică asistată-Programe Tip şi S.D.V.-istică modulară”...Trebuie să ştie toată lumea că datorită acestui concept, la Hervil Râmnicu Vâlcea, pe maşinile cu comandă numerică, nu s-au folosit niciodată S.D.V.-uri fapt care a dus la o scădere a prețului de cost la produsele executate prin această tehnologie, care, în 1989 a stimulat ministerul de resort, iar autorii de invenții şi inovații au primit incredibila sumă-primă pentru invenții şi inovații-de aproape trei milioane lei; două milioane, însă, ştornându-le Revoluției din 1989, desigur, simbolic, „cu pistolul la tâmplă”! Am insistat pe aceste subiecte, al tipizării şi modulării, fiindcă ideiile lor au apărut odată cu tiparul lui Gutenberg, mă refer la alinierea literelor în culegar...

Arhim. Veniamin MICLE: - Diaconul Lorinț, ucenicul tipografului Coresi, deschide un centru tipografic la Alba Iulia, unde tipăreşte *Tetraevanghelul slavon* (1579), în care se distinge, în chip izbitor, influența operei tipografului Macarie. Datorită unor servicii aduse principelui transilvănean Cristofor Báthory (1576–1581), Lorinț obține privilegiul ca timp de 30 de ani să nu se mai retipărească această carte, pentru a reuşi să-şi recupereze cheltuielile făcute cu editarea ei; acesta este considerat un început de legiferare a dreptului de autor şi a proprietății literare. Apoi, tipăreşte *Evangheliarul slavo-român*, *Psaltirea* şi *Octoih mic*, ultimele două în slavonă.

Activitatea tipografiei de la Alba Iulia a fost întreruptă aproximativ 30 de ani din ordinul principelui Transilvaniei Cristofor Bathori (1576-1581), fiind reînființată de principele calvin Gheorghe Rákoczi (1630-1648), cu meşteri aduşi din Țara Românească. Astfel, apar următoarele cărți: *Cazania de la Alba Iulia* (1638), *Evanghelia cu învățătură* (1640-1641) şi *Noul Testament* (1648), prima ediție românească.

După o întrerupere de peste trei decenii, activitatea tipografică a fost reluată în timpul mitropolitului Varlaam (1685-1692), prin mutarea tipografiei de la Sebeş la Bălgrad, iar tipograful Zoba va tipări cărțile: *Cărare pe scurt spre fapta bună îndreptătoare* (1685); *Ceaslovăț care are întru sine slujbele de noapte şi de zi* (1685-1686); *Rânduiala diaconstvelor şi cu a văzglaşeniilor care să zic la Liturghie*. *Şi rânduiala vecerniei şi cu a utreniei*, care este un *Liturghier* (1687); *Molităvnic*, *izvonit din slavonie pre limba rumănească* (1689).

Întreruptă câțiva ani, activitatea tipografică a fost reluată în anul 1699, tipărind: *Chiriacodromion sau Evanghelie învățătoare* (1699) şi *Bucoavna* (1699), apoi şi-a închis porțile, datorită dezbinării bisericeşti din anii 1698-1701. Necesarul de carte religioasă pentru românii ortodocşi din Transilvania a fost suplinit de tipografiile din Viena şi Buda, sau de unele tipografii săseşti din Sibiu şi Braşov.

*

În anul 1581 este menționată o tipografie la Orăştie, unde doi ucenici ai lui Coresi, anume fiul său Şerban diacu şi Marien diacu au tipărit în limba română *Palia de la Orăştie* (1581–1582), Lucrarea cuprinde primele două cărţi ale Sfintei Scripturi: *Facerea* şi *Ieşirea*. Traducerea s-a făcut sub influenţa propagandei calvine, desfăşurată printre români, ca să-i atragă la noua confesiune. Iniţiativa traducerii şi a tipăririi aparţine lui Mihail Tordaşi, episcop al românilor din Ardeal, ajutat de alţi patru propagatori ai calvinismului, iar cheltuielile de tipărire au fost suportate de nobilul maghiar Ferenc Geszti din Deva. Deşi Palia a fost tipărită cu scop străin faţă de interesele româneşti, totuşi ea reprezintă cea dintâi traducere românească cunoscută din cărţile Vechiului Testament, fiind un monument al limbii române. Meşterii tipografi – Şerban şi Marien – folosesc pentru prima oară numele etnic de „români", şi nu „rumâni", scriind: „Dându în mâna noastră ceaste cărţi, cetind şi ne plăcură şi le-am scris voo, fraţilor români, şi le cetiţi".

Petre CICHIRDAN: - E foarte bine venită această menţionare fiindcă astăzi avem mari nedumeriri, deşi, altădată, nici nu le-am remarcat, în legătură cu însuşi numele nostru, de români! De ce? fiindcă în ortografia internaţională apare „romani", ţigani sau romi. Iată, cu 220 de ani, aproximativ, faţă de francezii care ne ortografiau „roumani". La ora actuală în UE am văzut pentru România, prescurtat, grafii de genul „RO", „ROU", credem, totuşi, că trebuie să le mulţumim transilvănenilor pentru grafia din „Palia de la Orăştie" pentru grafia pur românească şi care este cea mai aproape de actul de naştere „tipărit" la Roma de Apollodor din Damasc, şi, care este „Columna lui Traian" sau a dacilor şi romanilor, şi care a fost însuşită de Sfântul Petru! pe Columnă, în locul lui Traian fiind montat acest mare apostol. La Sebeş, însă, se „rup" drumurile...Unul o ia spre Haţeg, altul spre Deva-prin Orăştie-altul spre Alba Iulia. Deci, un secol le-a trebuit sebeşenilor să citească cărţi tipărite la Sebeş, căci până atunci le împrumutau sau cumpărau de la Alba Iulia, de la Orăştie sau Sibiu...

Arhim. Veniamin MICLE: - În Sebeş, funcţiona prin 1683 o tipografie organizată de Ioan Zoba din Vinţu de Jos, judeţul Alba; era preot calvin român, cărturar, traducător şi tipograf, care s-a bucurat de ocrotirea principelui Mihai Apafi I (1661-1690), fiind numit protopop al Bisericii reformate din Sebeş (1682-1684) şi notar sinodal. În Tipografia sa, a tipărit o carte ce cuprinde 15 predici la morţi, sub titlul: „*Sicriul de aur*. *Carte de propovedanie la morţi*. Scoasă din Scripturile sfinte cu porunca şi îndemnarea Măriei Sale, Apafi Mihaiu, Craiul Ardealului. Tipărită în Tipografia noao, în Cetate în Sas-Şebeş. Ani 1683". Ulterior, Tipografia a fost mutată la Alba Iulia.

Petre CICHIRDAN: - Înfiinţarea Bisericii Române Unite în Transilvania a avut repercursiuni asupra activităţii tipografice din această zonă în care populaţia românească este majoritară mai ales din jurul vechilor vetre dacice, din jurul fostei Sarmisegetuze. În copilărie, când Râmnicul nu depăşea zece mii locuitori, aveam multe cunoştinţe, vecini, cu rude în Ardeal, dar cel mai des era pomenit numele oraşului Blaj, Râmnicul vechi, pentru mulţi, ascunzând, încă, multe secrete, dar noi cei care îl cunoaştem, care i-am respirat aerul încă de la propria naştere, trăim cu nostalgia lui, cu nostalgia oraşului domnesc, dar şi cu nostalgiile mai speciale de oraş primă capitală a Ţării Româneşti şi de oraş „capitală a tipografilor" (aşa cum l-a numit Nicolae Iorga). Nu poate fi trecută cu vederea, atunci când vorbim de Râmnicu Vâlcea, de oraş cosmopolit, oraş cu multe etnii, altfel spus-inteligent, şi, care, începând cu martie 1944, în cadrul propriu şi al judeţului, populaţia de aici s-a amestecat cu 70 000 de români din Basarabia şi Bucovina, majoritatea, creştini ortodocşi. Numai Râmnicul, în 1944, pe lângă cele arătate mai sus, avea un cimitir evreiesc, unul catolic, o Bărăţie catolică şi o Episcopie ortodoxă, ultima, a doua ca vechime din România! Atunci, la începutul secolului XVIII, ştim tot de la dumneavoastră, Râmnicul trimetea cărţi în Transilvania, exportul de carte fiind, iată, cel mai profitabil, şi, Blajul, devenind pe lângă mare beneficiar al ei, capitală de suflet al spiritului românesc (avem în vedere tot ce urma să se întâmple după 1700, 1800. Să nu uităm că la Blaj avea să vină minorul Eminescu să bea izvor din potirul de aur românesc...

Arhim. Veniamin MICLE: - În urma dezbinării bisericeşti (1698-1701), românii ortodocşi din Transilvania au rămas fără ierarh timp de şase decenii. În aceste condiţii, Tipografia mitropolitană din Alba Iulia şi-a încetat existenţa; în consecinţă, atât parohiile ortodoxe, cât şi cele unite îşi procurau cărţile de slujbă de la sudul Carpaţilor, de preferinţă din Râmnicu Vâlcea. În anul 1738, episcopul Inochentie Micu (1732-1744) transferă tiparniţa de la Alba Iulia la Blaj, unde va deveni funcţionabilă abia prin anii 1747-1750, datorită vicarului Petru Pavel Aron, viitorul episcop (1754-1764). Primii tipografi care au activat la Blaj, Dimitrie Pandovici, Ioan Râmniceanu, Petru Popovici Râmniceanu şi Vlaicu, proveneau de la Râmnic şi Bucureşti, iar Sandu, de la Iaşi, motiv pentru care, aproximativ un secol, aici s-au reeditat cărţile tipărite la Râmnic de Antim Ivireanul şi urmaşii săi.

La Blaj, s-au tipărit numeroase lucrări teologice, dintre care menţionăm: *Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi* (1784) de ieromonahul Samuil Micu (1745-1806); *Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă* (1793–1795), folosită ulterior la ediţiile Bibliei din Petersburg (1819), Buzău (1854-1856) şi Sibiu (1856-1858), iar la Roma a fost reeditată într-o ediţie jubiliară (2000); *Theologia moralicească sau Bogoslavia* (1796); *Theologia dogmatică şi moralicească despre Taine peste tot* (1801), precum şi alte şapte lucrări despre Sfintele Taine, sub titlul; *Theologie dogmatică şi monahicească despre Taina* (1801-1802); Thomas de Kempis, *Despre urmarea lui Hristos* (1812), tradusă Samuil Micu. Teologul blăjean Dimitrie Caian (1778-1832) a publicat *Teologia Dogmatică pentru învăţătura clerului tânăr* (3 vol. 1804–1811). În ultimii ani de păstorire a episcopilor Ioan Bob (1784-1830) şi Ioan Lemeni (1833-1848), activitatea tipografică de la Blaj n-a mai avut strălucirea de altădată.

În secolele XIX-XX, Tipografia din Blaj a reeditat tipăriturile anterioare, reproducând ediţiile de la Râmnic şi tipărind numeroase manuale pentru uz şcolar. Astfel, pentru şcolile primare, editează: *Abecedarul* de Solomon şi Muntean, *Catehismul* de Gavriil Pop, *Istoria Ardealului* şi *Geografia Ardealului* de Ioan Micu Moldovan, ultimele interzise de autorităţile maghiare. Pentru învăţământul mediu, s-au tipărit: *Catehismul cel mare cu întrebări şi răspunsuri* de Gheorghe Şincai (1783), *Catehismele* de Samuil Micu şi Isidor Marcu, *Istoria biblică a Testamentului Vechi şi Nou* de Gavriil Pop, *Manuale de limba română* de Alexie Viciu, *Manuale de limba latină* de Timotei Cipariu, Ioan Micu Moldovan şi Alexiu Viciu. Pentru Seminarul Teologic, s-au tipărit: *Dogmatica* de Samuil Micu, *Ştiinţa Sfintei Scripturi* de Timotei Cipariu (1854), manualele de Victor Smigelschi: *Introducerea în Sfânta Scriptură* (1887), *Ermeneutică biblică* (1899), *Istoria Legii Vechi* (1901), *Istoria religiilor* (1899-1900), iar în domeniul teologiei sistematice: *Teologie dogmatică fundamentală* (1907) şi *Teologie dogmatică specială* (1908) de Vasile Suciu, *Teologia morală* de Alexandru Nicolescu (1918) şi *Teologia pastorală* de Izidor Marcu (1902-1906). De asemenea, la Blaj, s-au tipărit o serie de periodice, precum: „Organul luminării" (1847-1848), „Organul naţional" (1848), „Economul" (1873-1879), „Foaia scolastică" (1875-1879), „Muza română", „Unirea" (1891-1944), „Cultura creştină" (1911-1944).

Petre CICHIRDAN: - Vedem, cum, o dată cu comprimarea timpului, după Revoluţia de la 1848, când omenirea se declanşează în evoluţia ei capitalistă fără precedent, şi care înseamnă dezvoltarea maşinilor de orice fel acţionate cu combustibil format din cărbune şi petrol, maşina de tipărit se răspândeşte şi ea cu iuţeala de mişcare a banului, bine chibzuit şi în buzunare, „la saltea" şi în bănci sincere, particulare; produsul util şi fabricat în serie fiind mai scump, la vedere, decât banul şi, chiar, decât aurul...Aproape este de neconceput oraşe, aşezări mai mari, fără cărţi şi ziare, fără anunţuri şi reclame. Stăpânirea informaţiei, şi prin informaţie, începe să-şi arate colţii! Alături de maşinile de tipărit, doar mecanice, dar de cea mai înaltă ingeniozitate, maşina lucrând în acelaşi timp cu hârtie albă care trebuie să rămână curată, dar şi cu grăsimi minerale de ungere, uleiuri de ungere şi acţionare hidraulică; lucrând cu cerneluri şi tuş, apar maşinile de tipărit electro mecanice... Cum spuneam şi altădată, aceste maşini sunt de aceeaşi complexitate cu maşinile din industria uşoară, de ţesut. Maşinile de ţesut sunt primele maşini cu program mecanic şi electro mecanic. În primii ani ai secolului XX apar primele maşini de scris electrice, şi, deci, în câţiva ani, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial apare calculatorul electronic, cu lămpi, după care apare calculatorul cu tiristoare, apoi, cu circuite integrate şi ajungem în era (primii ani după 1960) când calculatorul stăpâneşte şi controlează întreaga tehnologie a lumii, inclusiv ultra modernizarea tiparului clasic, înlocuirea sa cu cele mai moderne periferice de tipărit, care culminează cu imprimanta 3D...Dar să vedem cum evoluează în continuare maşina de tipărit în Transilvania, anii de început ai secolului XIX, cănd oraşele se dezvoltă în general la umbra cununii de pădure care înconjoară Transilvania, începând de la Arad şi, mai apoi spre sud, Timişoara, Caransebeş, apoi spre nord, Oradea... Există o simetrie între răspândirea semaforizării mobile, a noastră, cu răspândirea tiparului în Ţara Românească şi Transilvania. Tot aşa, şi noi, am extins semaforizarea mobilă (licenţă INTOL Râmnicu Vâlcea, 1994) pe direcţia (în ordine cronologică) Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Sebeş, Alba Iulia...apoi Timişoara, Arad; apoi Râmnicu Vâlcea, Tg Jiu, Petroşani, Haţeg; apoi Drăgăşani, Slatina, Piteşti, din nou Slatina, Craiova; ultima direcţie, aici, a fost Râmnicu Vâlcea, Piteşti...Dar cele mai spectaculoase au fost traseele Alba Iulia, Cluj, şi Ploieşti, Braşov, prin Comarnic, Posada, traseu pe care l-am considerat infernal din punct de vedere al intensităţii de trafic. Programul care dirijează traficul, al acestor semafoare mobile, este o licenţă INTOL şi aduce două inovaţii mondiale: eliminarea galbenului din programul din trafic şi apariţia programării „Roşului de scurgere". Se spune că prin carte, învăţătură, omul se eliberează de orice asuprire...Eu spun că prin maşina de calcul, numită calculator, prin Internetul său, omul devine cu adevărat eliberat, de orice, singurul duşman de speriat, rămânându-i doar ...timpul!

Arhim. Veniamin MICLE: - Prima tipografie apare la Arad în 1819, fiind condusă mult timp de tipografii Leopold Rethy şi Ştefan Gyulai, care au tipărit primele periodice bisericeşti, dar şi unele lucrări ale teologilor arădeni.

În anul 1879, episcopul Ioan Meţianu (1875-1898) cumpără cu bani personali o tipografie pe care o donează Episcopiei, funcţionând sub numele de „Tipografia diecezană"; condusă succesiv de Lazăr Tescula (1879-1884), Teodor Ciontea (1884-1901) şi Cornel Lazăr (1902-1930), au fost tipărite: „Biserica şi Şcoala" (1877-1948), „Calendarul diecezan" (1880-1948), „Protocoalele Sinoadelor eparhiale", „Anuarele Institutului Teologic-Pedagogic", manuale pentru şcolile din eparhie, cărţi de predici, lucrări literare (proză, versuri) şi lucrări cu profil economic. Deci, tipografia a urmărit răspândirea cunoştinţelor de carte în mediul rural, cultivarea conştiinţei de neam şi de unitate naţională. Dintre teologi, menţionăm pe Ioan Nicolescu, Vasile Mangra, Ion Russu-Şirianu, Lazăr Iacob, Mihai Păcăţianu, Ştefan Meteş. S-a tipărit colecţia „Biblioteca Semănătorul" (1916-1928), apărând 193 de broşuri, cu lucrări din Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Ioan Lupaş, Ştefan Meteş, Sextil Puşcariu, Ion Agârbiceanu, Alexandru Ciura, Mihail Gaşpar, Aron Cotruş, Emil Isac şi alţii.

După Unirea din 1918, Aradul devine un centru cultural-teologic deosebit de activ, datorită ierarhilor cărturari: Grigorie Comşa (1925-1935) şi Andrei Magieru (1936-1960), dar şi a profesorilor Academiei Teologice şi a unor preoţi din cuprinsul Eparhiei, precum Gheorghe Ciuhandu, care abordează prima dată problema ridicării Bisericii noastre la treapta de Patriarhie, Teodor Botiş, Avram Sădeanu, mort pe front în 1914. În domeniul învăţământului academic, s-au impus, în specialitatea Dreptului bisericesc, Nicolae Popovici; în Teologia biblică, arhimandritul Iustin Suciu; în Teologia sistematică, Ilarion Felea; în Sectologie, Petru Deheleanu; în Omiletică, episcopul Grigorie Comşa şi arhimandritul Policarp Moruşca, viitorul episcop al Eparhiei Ortodoxe Române din America. De asemenea, au apărut periodicele: „Glasul Domnului" (1928-1931); „Calea Mântuirii" (1935 şi 1942-1947); „Catehetul" (1940-1942). În anul 1948, tipografia a fost desfiinţată.

*

Primul episcop român de Caransebeş, Ioan Popasu (1865-1889) înfiinţează „Tipografia diecezană", având ca model pe cele din Sibiu şi Arad. Noua tipografie a fost inaugurată la 14 decembrie 1885, sub conducerea directorului Eduard Haustein de la Tipografia imprimeriei imperiale din Viena. Aici, apare „Foaia Diecezană" (1886-1948) şi colecţia „Biblioteca noastră" (1897-1932); ultima a tipărit opere ale marilor scriitori români, precum: Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Ion Creangă, Alexandru Odobescu, Mihai Eminescu, George Coşbuc, Alexandru Vlahuţă, Ioan Slavici, dar şi autori locali: Enea Hodoş, Patriciu Drăgălina, Iosif Bălan, Sever Secula şi alţii, îndeplinind un rol însemnat în culturalizarea românilor bănăţeni. Din anul 1888, s-a tipărit „Calendarul Românului".

Tipografia Diecezană a publicat şi cărţile teologilor şi oamenilor de cultură din Banat: Iuliu Iosif Olariu (1859-1920), *Introducerea în Sfintele cărţi ale Vechiului şi Noului Testament* (1891), *Evanghelia după Matei*, *Marcu şi Luca comentate* (1894); *Evanghelia după Ioan*, *introducere şi comentarii* (1897), *Epistolele Sfântului Apostol Pavel* (1910; Petru Barbu, *Elemente de Catehetică sau Metodica Religiunii* (1907), *Catehismul religiunii ortodoxe răsăritene pentru şcoalele poporale*, *Istorioare biblice pentru elevii şcoalelor poporale*, *Istorioare bisericeşti*, *Istoria sfântă a Testamentului Vechi*, *Istoria sfântă a Testamentului Nou*, *Viaţa Mântuitorului lumii istorisită cu cuvintele Sfintei Scripturi*; Gheorghe Popovici, *Cuvântări bisericeşti* (1898), *Unirea românilor din Transilvania cu Biserica romano-catolică sub împăratul Leopold I* (1901); Andrei Ghidiu, *Monografia oraşului Caransebeş* (1909); George Bogdan Duică, *Visarion Sarai şi Inochentie Micu* (1896).

Sub păstorirea episcopilor Iosif Traian Bădescu (1920-1933), Vasile Lăzărescu (1934-1940) şi Veniamin Nistor (1941-1948), tipografia a dat la lumină „Anuarul Academiei teologice ortodoxe române din Caransebeş", „Calendarul Românului" (1921-1936, 1947-1949), „Altarul Banatului" (1944-1947), manuale pentru învăţământul secundar, lucrări cu profil istoric, şi operele teologului Petru Rezuş: *Tradiţia dogmatică ortodoxă* (1939), *Curs de Teologie Fundamentală* (1942), *Axiologia teologiei Fundamentale* (1943), *Ştiinţa mărturisitoare de Dumnezeu* (1944), *Argumente microfizice pentru dovedirea existenţei personale a lui Dumnezeu* (1944), *Problematica Teologiei Fundamentale* (1943), *Introducere în Teologia Dogmatică* (1946). În domeniul Omileticii, episcopul Vasile Lăzărescu publică: *Pârga darului*. *Cuvântări* (1936) şi *Praznic luminat*. *Gânduri de sărbători* (1940).

*

Episcopia Oradiei a luat fiinţă în anul 1920, fiind ales episcop arhimandritul Roman Ciorogariu (1921-1936). Printre realizările sale, se numără şi înfiinţarea unei tipografii încă din primul an de activitate. Aici s-a imprimat „Legea Românească" (1921-1948). Între autorii care publică, se numără episcopul Roman, *Zile trăite* (1926), Mihail Bulacu, *Şcoala catehetică patristică ca bază pentru actuala şcoală catehetică* (1928) şi *Omilia exegetică biblică*. *Studiu omiletic* (1931); Petre Procopovici, *Omilia şi predica*. *Studiu istoric omiletic* (1933) şi *Ritualistica sau manual de Ritual al Bisericii Ortodoxe Române* (1936); Ioan Petreuţă, *Judecata particulară*, *Rugăciunile pentru cei morţi*, *Viaţa viitoare în colindele româneşti*; episcopul Nicolae Popovici, *Lespezi de altar* (1942); Ştefan Lupşa, *Istoria parohiei Stei* (1942) şi *Istoria Academiei teologice din Oradea* (1944).

... continuare în nr. viitor

IEROM. GHELASIE GHEORGHE: „ZALMOXE LA HOTARUL DINTRE VREMI”

La întrunirea de la Arhiepiscopie, din 30 iulie 2016, din sala „Episcop Iosif Gafton”, unde simpatizanţii daco romani (chira aşa!), dar mai ales dacişti, ai părintelui Dumitru Bălaşa, s-au adunat pentru a-l comemora pe cel supranumit, de pr. Nicolae State Burluşi, „Patriarhul de la Drăgăşani”; după ce, în Catedrala cu hramul Sf. Nicolae au asistat la o slujbă de parastas. La întrunire s-a lansat cartea cu titlul de mai sus, a neuitatului Ieromonah Ghelasie Gheorghe de la Mânăstirea Frăsânei.

Observăm dedicaţia „in memoriam” de pe prima pagină, a autorului şi Ed . Isihasm, 2001, dar, ne dăm seama că ea aparţine celor doi îngrijitori de ediţie şi diortositori de la Parohia Râureni, 2016; căci, doar, Dumitru Panu-Misăilescu (şi nu Mihăilescu) a decedat după 2001...Dar înţelegem şi conceptul nou al „fraţilor” preoţi şi parohi, de la aceeaşi parohie, în al încadra pe preşedintele SIR-ului din 1990 în lumea celor porniţi spre sfinţenie. Întradevăr, Dumitru Panu Misăilescu, după ridicarea embargoului cu combustibil către Iugoslavia, 1995, a dat evidente semne de primire a harului Celui Preaînalt! a făcut tot ce este posibil pentru a ajuta naţia sârbă, dar mai ales pentru a-şi atrage mântuirea Domnului nostru Iisus Hristos.

Cartea este un prilej minunat de a cunoaşte o parte din simţirea şi crezul acestui înalt călugăr, de la Frăsânei, şi ne prezintă o idee esenţială pentru existenţa omului, „recâştigarea propriului Memorial de Sine-Ieşirea din iad”. Ne prezintă, generos, „Taina Numirii-Pomenirii-Rememoriilor Originilor”. „Fericiţi URMAŞII ce redau Memoria de Sine, Moşilor şi Neamurilor lor! Multora le este frică de Moştenirile păgâne de iad...Noi le avem în propriul Memorial de Moştenire şi vrând-nevrând trebuie să le MÂNTUIM. Creştinismul vine îndeosebi cu această TAINĂ a MÂNTUIRII DE MOŞTENIRE”. Să mai adăugăm, prin naraţiune, nu prin citat, că, fiecare îşi va mântui, direct, trei generaţii trecute; monahii şi credincioşii mai buni, şapte generaţii (ca la indieni-şapte vieţi pentru a ajunge la Buda), iar preoţii patruzeci şi nouă de generaţii. Facem observaţia, în afara conţinutului, că boldirile şi scrierile cu litere de tipar, mai sunt şi subliniate, cu linie!, la un moment dat, unele, parând a fi fără rost. Exemple câte vrei, dar unul ne sare în ochi prin simplitate, şi nedumerire-mai ales: „Ci pe PREOTUL Lui HRISTOS” (ghilimelele noastre, pag. 19) Să mai comentăm? Cunoaştem faptul că multe manuscrise sunt cu sublinieri, cu ghilimele şi italice haotic introduse, dar limba de carte este standard şi una singură. Proprietarul cărţii este editorul, şi drept de autor are scriitorul. Atunci...cartea este produsul editorului şi el îşi va impune grafica, estetica... semnele şi, da, chiar şi însemnele. Să luăm etalon Biblia şi să ne minunăm! de ce în această carte nu există nici o greşeală de semn şi însemn? Nici măcar Dumnezeu nu e scris de tipar, ci numai DOMNUL! Au redactorii şi tehnoredactorii, şi corectorii Bibliei, din înainte şi de după 90, mai multă carte decât oamenii de ştiinţă, profesorii şi doctorii universitari, scriitorii ambulanţi de orice fel-că numai profesionişti n-au fost şi nu sunt-contemporani? mai ales “haretieni” şi vâlceni? După prefaţa care a avut un conţinut ce nouă ne-a plăcut a urmat o incantaţie ghelasiană care L-a preamărit pe Dumnezeu-Unul-prin prisma marilor prooroci antici, cei care se vor fi mântuit prin Hristos!...după, aceştia, proorocii, lăsând locul Apostolilor, misiunii apostolice...Moise, care aduce Tablele şi care nu putea vorbi, i-a parte la jertfa Mântuitorului, se legitimează în creştinitate; şi Zalmoxe, care, în şase secole, se mântuieşte prin Hristos. Să recitim prefaţa semnată de Ghelasie Gheorghe, căci merită, această carte, primind un loc cald şi preţios în biblioteca noastră. Să amintim publicului cititor că fără parastasul şi întrunirea de la Arhiepiscopie această prezentare de carte, nu ar fi avut loc şi meritul revine Arhiepiscopiei prin pr. Nicolae State Burluşi, ca organizator, dar şi prin aportul lui Eugen Petrescu şi al lui Zenovie Cârlugea ca moderatori; ca şi prin contribuţia celorlalţi prezenţi în sala „Episcop Iosif Gafton”. O contribuţie majoră, prezentând perso-nalitatea lui Dumitru Bălaşa, a avut-o ÎPS dr. Varsanufie prin conilierul său cultural, pr. dr. Ştefan Zară. Comunicări au avut şi scriitorii Geo Stroe, Bucureşti, Toma Rădulescu şi Ion Mocioi, de la Craiova şi de la Tg jiu, preotul de la Craiova şi Ioan St Lazăr, Râmnicu Vâlcea, care a prezentat cartea lui Ghelasie Gheorghe...

Simion PETRE

UN TRIMIS AL LUI DUMNEZEU PE PĂMÂNT ROMÂNESC: SFÂNTUL IERARH MARTIR ANTIM IVIREANUL

Zenovia ZAMFIR

„Sfinţii sunt acei creştini - sau persoane alese din Vechiul Testament - prin care Dumnezeu săvârşeşte în chip minunat voia Sa, după cuvântul psalmistului: *Prin sfinţii care sunt pe pământul Lui, minunată a făcut Domnul toată voia întru dânşii* (Psalm XV, 3). Faptul că Dumnezeu alege să lucreze prin ei este dovada unei cinstiri din partea Lui, temei firesc pentru a-i cinsti şi noi, oamenii, în chip deosebit” (ziarullumina.ro, 14 sept. 2012).

„Sfinţii aud rugăciunile noastre şi le poartă către Dumnezeu, fiind mijlocitori pentru noi înaintea Tronului Ceresc. Biserica Ortodoxă îi cinsteşte în chip deosebit, rânduind pentru fiecare o zi specială de prăznuire, slujbe speciale, rugăciuni şi icoane pictate cu chipul şi numele lor” (basilica.ro, 15 sept. 2012).

Sfântul Ioan Damaschin spune în Dogmatica sa: Trebuie cinstiţi sfinţii pentru că sunt prieteni ai lui Hristos, fii şi moştenitori ai lui Dumnezeu... Căci cinstea dată de cei împreună robi către cei buni este dovada dragostei faţă de stăpânul obştesc.

La iniţiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în şedinţa de lucru din 28-29 octombrie 2014, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2016 drept Anul omagial al educaţiei religioase a tineretului creştin ortodox şi Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul şi al tipografilor bisericeşti în Patriarhia Română.

….”Mitropolitul Antim Ivireanul a fost unul dintre cei mai străluciţi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române din Ţara Românească. Meritele lui sunt cu atât mai mari, cu cât el n-a fost român. Începuturile vieţii lui ne sunt puţin cunoscute. Se ştie doar că era caucazian sau georgian (ivirean). Născut în anul 1650, tânărul Andrei (numele primit la botez), a căzut rob la turci. Eliberat din robie, a trăit în preajma Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol, unde a deprins de tânăr sculptura, pictura, caligrafia şi limbile greacă, arabă şi turcă. În jurul anului 1690, domnitorul Constantin Brâncoveanu l-a adus în ŢaraRomânească, aceasta devenind a doua sa patrie. Aici a găsit un spaţiu cultural propice, unde se întâlneau şi activau, sub patronajul domnitorului brâncovean, străluciţi oameni de cultură italieni şi greci, alături de renumiţi cărturari şi ierarhi români ortodocşi. Brâncoveanu s-a înconjurat de un grup de cărturari distinşi, reputaţi în tot sud-estul continentului şi în Orientul apropiat... În anul 1691, a ajuns conducătorul tipografiei din Bucureşti. În anul 1696, era egumen al Mănăstirii Snagov, unde a întemeiat o nouă tipografie şi a desfăşurat o bogată activitate tipografică timp de cinci ani. Şi-a continuat lucrarea tipografică în Bucureşti, între anii 1701-1705. În anul 1705 a fost ales episcop al Râmnicului. La începutul anului 1708, a fost ales mitropolit al Ţării Româneşti, păstorind pe credincioşii români din acest principat românesc până în anul 1716” (ziarullumina.ro, Mihai Săsăujan).

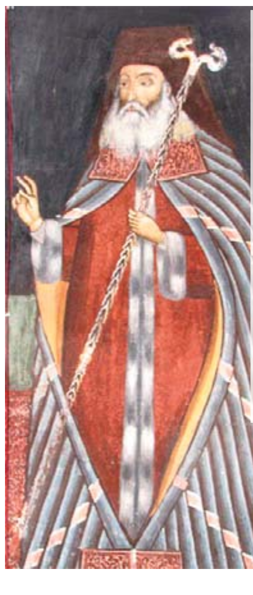

Antim Ivireanul, fresce, Mănăstirea Govora şi Schitul Fedeleşoiu

A desfăşurat o bogată activitate pastorală şi tipografică. În total, Sfântul Antim a tipărit 63 de cărţi liturgice şi de folos duhovnicesc, 39 cu mâna sa, 21 în limba română, iar 4 fiind scrise de el însuşi. Multe cărţi sunt ilustrate cu miniaturi gravate chiar de el, de o măiestrie şi frumuseţe deosebite. Între cărţile tipărite de el şi puse la îndemâna credincioşilor amintim: *Antologhionul* (1697), *Mărturisirea Ortodoxă* (1699), *Carte sau lumină* (1699), *Învăţăturile creştineşti* (1700), *Floarea darurilor* (1701), *Liturghierul greco-arab* (1701) – prima carte imprimată cu caractere arabe, pentru folosul credincioşilor din Antiohia, *Ceaslovul greco-arab* (1702), *Noul Testament* (1703), *Didahiile* (28 de predici ale sale), *Învăţătură pe scurt pentru taina pocăinţe*i (1705), *Chipurile Vechiului şi Noului Testament* (1709), *Psaltirea* (1710), *Învăţătură bisericească la cele mai trebuincioase şi mai de folos pentru învăţătura preoţilor* (1710), *Octoihul* (1712), *Liturghierul* (1713), *Evhologhionul* (1713), *Pilde filozofeşti* (1713), *Catavasierul* (1715), *Ceaslovul* (1715).

...”Una dintre preocupările de seamă ale mitropolitului Antim Ivireanul a fost zidirea sufletească a credincioşilor prin cuvânt. Vestitele lui *Didahii* (Învăţături) sunt foarte valoroase prin conţinutul lor. E vorba de 28 de predici rostite în cursul arhipăstoririi sale, la diferite sărbători bisericeşti, ale Maicii Domnului şi ale unor sfinţi, la care se adaugă şapte cuvântări ocazionale. Predicile sale au avut şi un vădit caracter social, condamnând prin intermediul lor moravurile societăţii contemporane lui, nedreptăţile la care boierii îi supuneau pe ţărani, de asemenea, păcate pe care le mustra categoric: necinstirea părinţilor de către copii, a feţelor bisericeşti de către păstoriţi, frecventarea cârciumilor, nerespectarea zilelor de duminici şi sărbători, înjurăturile..” (conf. univ. Mihai Săsăujan).

Didahiile evidenţiază şi contribuţia sa remarcabilă la limba română. Criticul literar George Călinescu, în a sa *Istorie a literaturii române* (Bucureşti, 1968, p. 19), notează că „Antim e un orator excelent şi un stilist desăvârşit, are darul de a izbi imaginaţia, are suavitate şi exaltare lirică“. În tratatul de *Istoria literaturii române* (Bucureşti, 1962, p. 419), redactat de o Comisie a Academiei Române, se arată că „niciodată până atunci nu le-a fost dat celor de faţă, domn, boieri, episcopi şi preoţi, să asculte un cuvânt mai cald, mai înălţător, mai poetic, mai elocvent, ca cel pe care georgianul Antim l-a pronunţat în româneşte. Procedeele sale stilistice, comparaţiile şi metaforele, imaginile plastice şi epitetele îl aşază printre marii scriitori ai literaturii noastre medievale“. Mihail Sadoveanu consideră limba vorbită de Antim „poate cea mai frumoasă dintre a tuturor cărturarilor epocii“.

„Mitropolitul Antim şi-a sfârşit viaţa în împrejurări tragice, în toamna anului 1716, după ce a ajuns în scaunul domnesc primul domn fanariot, Nicolae Mavrocordat. Acuzat că arfi intrat în legătură cu austriecii şi că ar fi uneltit împotriva turcilor şi a domnului fanariot, a fost arestat şi închis în temniţa palatului. La cererea domnului, patriarhul ecumenic şi sinodul său l-au caterisit sub acuzaţia că s-a făcut vinovat faţă de Imperiul Otoman şi faţă de domn. A fost condamnat la exil în Muntele Sinai. Spre a preîntâmpina vreo răzvrătire a credincioşilor, Antim a fost ridicat şi pornit în miez de noapte *cu carul* sub paza unor turci. N-a ajuns să-şi ispăşească pedeapsa, pentru că ostaşii turci care-l duceau spre locul exilului l-au ucis, aruncându-i trupul într-un râu în apropierea Adrianopolului. În felul acesta şi-a sfârşit viața, muceniceşte. Sentința de caterisire a fost ridicată de Sinodul patriarhal condus de patriarhul ecumenic Athenagoras, abia la 8 martie 1966 ".(pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, op.cit. p. 158).

La 21 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut pe mitropolitul Antim în rândul sfinților, fiind prăznuit în fiecare an în ziua de 27 septembrie.

Sfântul Antim Ivireanul, este ocrotitorul spiritual al Arhiepiscopiei Râmnicului. În fiecare an, în această perioadă sunt organizate aici ample manifestări religios-culturale închinate sfântului ierarh martir.Biblioteca Județeană din Râmnicu Vâlcea poartă numele Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul. Anul acesta, când se împlinesc 300 de ani de la moartea sa martirică, Cârja arhierească a Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul, păstrată până astăzi în Muzeul Eparhial din Râmnicu Vâlcea, a fost restaurată la inițiativa Înaltpreasfințitului Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, şi aşezată spre închinare în Catedrală, alături de celelalte Sfinte Moaşte.

Cârja arhierească a Sfântului Ierarh Antim a fost restaurată de către domnul Tuşu Bărbulescu, directorul Centrului de Restaurare şi Conservare a Patrimoniului al Muzeului de Istorie din Craiova, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei şi Mitropolitul Olteniei.

"Vistierie de daruri, ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, acest trimis al lui Dumnezeu pământului românesc din îndepărtata Ivirie (Georgia), nu a îngropat nici un talant din câți i-au fost dăruiți de Dumnezeu şi pe toți, ca o slugă bună şi credincioasă, i-a înmulțit" (doxologia.ro, 04 09 15).

INVENTICA

INVENȚII, INOVAȚII, PRODUSE UNICATE

Petre Cichirdan, fişă personală

(În paranteză numărul invenției, inovației, produsului unicat, cumulat.)

În anul 1968 crează editura „Sus Arta" (1) şi volumul „Transfigurări" (samizdat) (2). În anul 1974 inventează „Lagărul cu ungere hidrostatică" (3) la Catedra de Teoria Mecanismelor-IPB-prof. Pascovici, calificând invenția. Rotorul de joasă presiune (4)- program NC APT RCW la IPB pentru examenul de licență în cadrul unui contract IPB-IMGB. Introduce la INCREST Bucureşti procesorul APT RCW-Franța-împrumutat de la IMGB prin inginerul Dumitru TIU (5). Descoperă, şi aplică, manualul limbajului ADAPT-SUA-la INCREST Bucureşti (6). Aplică ADAPT la Craiova, rulare pe linie telefonică cu INCREST - Calculator CDC 3600 (7). Crează la IAV Craiova între1977-1980 microprocesoarele postprocesoare: „Ferură jambă stg.-dr. avion IAR 93 (8,9), „Cum vă place" (10), „C'e una meravigliosa sistema" (11), „Sfera" (12), „Canal Zală" (13), publicate în 1982, şi Prelucrarea fagurelui (tehnologie) (14). Înființează Grupa de Comandă Numerică (CN), 1981, la HERVIL Rm. Vâlcea (15). Înființează în 1982 Oficiul de Calcul la HERVIL Rm Vâlcea (16). Înființează în 1983 Atelierul de Proiectare Asistată, unic în RSR şi Europa de Est (17). Prezintă public „Sculptura cibernetică"-1986-Aula Universității Babeş Boliay din Cluj (18). Între 1983 şi 1994 realizează cincizeci de invenții, inovații, produse noi, unicate-(68). Crează în 1990 INTOL Intreprindere Mică-Legea 54 (69). Crează în 1992 MEVIL (fabrică de Macanică Fină) în cadrul Regal-Filmar SRL Rm Vâlcea (70). Crează, cu colegii, postul TV VÂLCEA UNU (71). Crează între 1993-1994 primele zece produse şi tehnologii (72)-(82) pentru SC NOEL SRL. În 1994 crează semaforul mobil (83) pentru dirijarea circulației auto, cu două culori (84), suprimând galben (85)-aprobat de Poliția Capitalei, licență personală. Întreține, regenerează sursele electrice pentru Semaforizarea mobilă, de 24V (86). Introduce Alimentarea la curent continuu 24V pe instalațiile de semaforizare fixe-intersecții: Rm Vâlcea, Brăila, Petroşani (87). Crează în 1994 ABDU robot programare trafic pentru „n" cicluri, semaforizare fixă şi mobilă la 24V cu elemente de microelectronică (88). Realizează în 1998 Instalații de semaforizare fixe cu brațe mobile (89). Realizează în 1995 bărci cu pedale, cu două sbaturi, în două variante: agrement (90) şi pescuit (91). Proiectează şi fabrică schele metalice modulare (92), toate produsele fiind realizate după proiecte şi tehnologii personale. Înființează şapte publicații, două „on line" şi cinci tipărite între 2004 şi 2014 (93)-(99). Traduce „Carmina Burana" din latină-germană, franceză-limbi vechi-cantata lui Carl Orff, pe silabă (100), pentru a putea fi cântată cu acelaşi efect în limba română. Înlocuieşte hârtia velină cu hârtie de ziar la publicațiile de cultură, lunare şi trimestiale, reducând costurile de două şi de trei ori (101). Crează prima publicație on line cu revistă literară şi video, concomitent: Cultura Ars Mundi cu Video Arhiva (102). Scrie şi publică, tipar şi PDF, şaisprezece cărți de beletristică (103)-(118). A publicat peste o mie de articole culturale (recenzii carte, cronici literare, muzicale, arte vizuale, teatru...)... Realizează două monumente „Vulturul" de la Pietrari, 2005 (119) şi AFDPR-Vâlcea de la Ocnele Mari (120). Nu au fost trecute decât produsele cu impact public, care pot fi dovedite în realitate sau cu documente ca fiind personale, mai puțin lucrările de artă plastică, de atelier...şi care ar intra şi ele la unicate! Detaliem parte din cele de mai sus:

Lucrări brevetate cu titlu de invenție („ştampilate", nr. după an, număr de ordine)

1987 1 - Instalație de roluit țevi în vederea fabricării corpurilor de acumulatori 315 bar.
1987 2 - Procedeu de execuție al camelor tambur pentru strunguri automate (2 revendicări)
1987 3 - Dispozitiv control al degajărilor interioare
1988 4 - Cilindru hidraulic cu lacăt
1988 5 - Dispozitiv de reparare benzi perforate
1994 6 - Riglă pentru desen tehnic (rigla compas)

Modele brevetate (idem observația)

1994 7 - Instalație de semaforizare mobilă cu două corpuri
1996 8 - Gard extensibil balizare lucrări de şantier cu autoa prindere
1996 9 - Baliză pentru atenționare intermitentă cu autoaprin-dere

Lucrări înregistrate şi publicate la OSIM

1987 10 - Metodă de realizare a suprafețelor spațiale proiectate pe calc nedeformabil (3 revendicări)
1987 11 - Metoda de programare a maşinilor unelte comandate numeric
1987 12 - Metoda de realizare a rotorilor suflantelor de debit ridicat şi presiune joasă
1988 13 - Dispozitiv de lustruire pentru tijele cilindrilor hidraulici
1993 14 - Pompa de umflat camerele roților auto
1993 15 - Maşină de prelucrat alezaje cu diametrul mai mic de 1 mm (2 revendicări)
1993 16 - Întinzător lanț distribuție (2 revendicări)
1993 17 - Compresor aer
1993 18 - Dispozitiv de măsură şi control piese turnate
1993 19 - Dispozitiv de măsurare a presiunilor
1994 20 - Instalație de semaforizare (4 revendicări)
1995 21 - Dispozitiv de iluminat (2 revendicări
1996 22 - Tehnologie pozare cabluri pentru semaforizarea intersecțiilor urbane (2 revendicări)

Certificate de inovații

1989 23 - Cilindru hidraulic, diametru 200 mm, cursa 1800 mm
1988 24 - Dispozitiv de lustruit tije cilindri hidraulici
1988 25 - Pistoane modulare, bimetalice, pentru cilindri hidraulici BUMAR
1989 26 - Dispozitiv lustruire tije cilindri hidraulici mici
1989 27 - Metodă de realizare a suprafețelor matrițelor proiectate pe calc nedeformabil
1989 28 - Metodă de programare a MUCN
1989 29 - Filtre de aspirație cu element filtrant din polietilenă
1989 30 - Procedeu de realizare a rotorilor de suflante
1989 31 - Cilindru hidraulic cu dispozitiv de siguranță şi elemente de ghidare bimetalică
1989 32 - Cap comandă 100 cm cub pe rotație
1989 33 - Raționalizare privind fluxul tehnologic de fabricație a cilindrilor RDG
1989 34 - Tehnologie flexibilă de fabricație a tijelor pentru cilindri hidraulici URSS

Lucrări prezentate la sesiuni ştiințifice naționale

1982 35 - Miniprocesori-Postprocesori, Programarea asistată de calculator a MUCN - Sibiu, Sesiunea Națională „Informatica 1982"
1983 36 - Tehnologii TIP Sesiune Braşov.
1986 37 - Sculptura Cibernetică şi Programarea modulată - TIP, Cluj Napoca - Sesiunea Națională „Informatica aplicată"

Lucrări tehnologice realizate cu titlu de „unicat"

1977 38 - Proiectarea tehnologiei-program asistat de calculator *(APT* RCW)' - de prelucrare pe strung cu comandă numerică a rotorului de joasă presiune pentru turbina de 330 MW - Lucrare de Diplomă, aplicație pentru IMG Bucureşti.
1984 39 - Pistoni rotativi, profil ROOTS, pentru suflantele de debit ridicat şi presiune joasă, utilizați în industria cimentului - execuție CN 2D 1/2
1983 40 - Matrițele pentru vulcanizarea baloanelor din cauciuc, pentru întreaga gamă de acumulatoare pneumohidraulice de 160 şi 320 bar -execuție CN-2D 1/2
1985 41 - Matrița de injecție „Apărătoare stg-dr." pentru automobile Oltcit - industria auto- execuție CN-3D
1985 42 - Capete de comandă pentru pompele cu disc înclinat, 50 cm cubi/rot şi 100 cm cubi/rot - pentru ORSTA RDG
1979 43 - Tehnologia de execuție pentru „Aripa Etalon", execuția ei în 2D 1/2, reper fabricat în vederea etalonării Sufleriei de la INCREST Bucureşti
1977 44 - Cadrul 28a, arcadă stg.-dr., ferură de jampă de la avionul IAR 93, producție I. Av. Craiova (proceduri asistate de calculator)
1978 45 - Şabloane gabarit pentru avionul IAR 99, geometrizare APT-RCW, execuție CN
1980 46 - Tehnologia de prelucrare a structurii fagure -I. Av. Craiova

Lucrări publice realizate sub titlu de autor

1994 47: - Semaforizarea mobilă, reabilitare DN 1 şi DN 7 (iluminatul rece la semafoare şi la semnalizarea auto), iluminatul de rezervă, cablajul on-line între consumator şi sursa automată, consumul diferențiat între zi şi noapte, suspendarea culorii galbene din logica de semaforizare, introducerea timpului, programabil, roşu de scurgere)
1996-1999 48: - Subtraversarea străzilor prin tehnologia sub asfalt, privind realizarea cablajului interschimbabil, în cadrul lucrărilor de semaforizare a intersecțiilor urbane (1996 49 - oraşul Petroşani, 1999 50-municipiul Râmnicu-Vâlcea).
2004 51 - Înființează revista on line „Interferența Artelor-GlobalArtFusion"
2005 52 - Pietrari, Vâlcea - restaurarea Monumentului Eroilor din primul război mondial prin înlocuirea unor părți distruse, din material tradițional, cu piese din aluminiu...
2006 53 - Înființează Asociația ECSTAR 21
2008 54 - Înființează CULTURAvâlceană, ziar de cultură tipărit, lunar
2009 55 - Monumentul AFDPR Vâlcea la Ocnița-Ocnele Mari
2012 - Înființează revista Cultura Ars Mundi on line.
2015 56 - Înființează revista Forum vâlcean, trimestial.

NOTA

1990 Realizează contacte cu „Bouygues" Franța în vederea colaborării pe linie de hidraulică şi cu „Hunger" RFG pentru o reprezentanță şi fabricație în comun a cilindrilor hidraulici grei.

1991 Ofertează pentru Electrocentrale Vâlcea fabricația de rotoare tip Pelton, reparația lor, din sistemul hidroenergetic vâlcean, cu tehnologie NC, Intol.

CHIOREAN, *utopisticas actio*

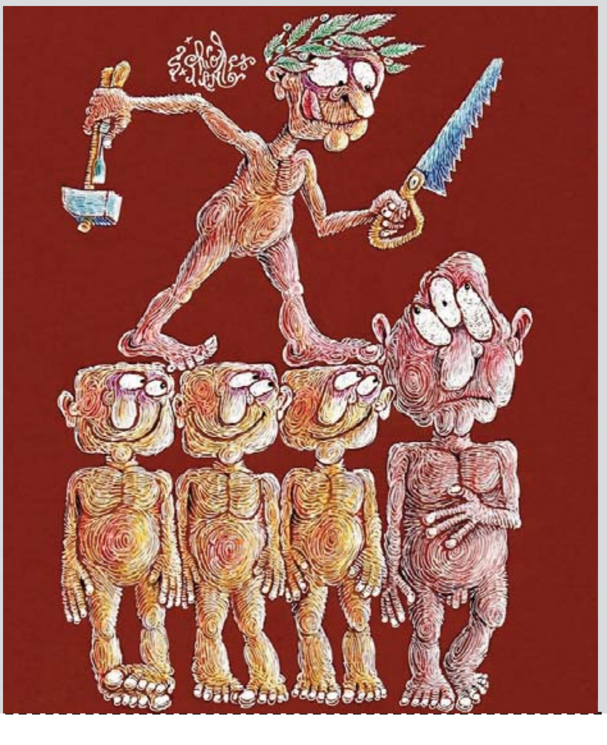

(urmare din pag.6)

RĂGAZ „LA HANUL DINTRE CLIPE”

poem/urmând, nebănuit îndemn!”;

Îndemnul ce izvoreşte din poet: „se iscă/ ghesul mă mişcă/cele din mine/spun rugăciune/ anateme/ după teme/... poeme !”. Poemului care dă titlul cărții îi spunem următoarele: „La h-anul de trecere/inel de argint, semnele/între cer şi pământ/ospătăm cu poemele...” apoi în fenomenul fizic al topirii timpului material, să putem fi între două topiri succesive, vom număra clipele, reflectând despre ele: „Timp, după timp/unul după alta/cercul e roata/ turtită elipsa/în timpul cu lipsa/mai mereu, soarta!”;

Cum vom trăi? Într-o războire permanentă, se-nțelege, cu noi înşine şi cu potrivnicii de dincolo de noi: „Când n-a fost război în lume?/întrbarea se va pune/între rele şi mai bune/ce poeme se vor spune? Pare a fi răspunsul unui iubitor de poezie şi aici, iată!, autorul nostru făptuieşte răspunsul: „poemele ne dau totuşi un răsărit” şi ne demonstrează de ce. El spune: „cântul din poeme este din flăcări/şi aprinde din mine simțurile toate...”, apoi în oglindă te poți arăta supremă spovedanie. Materia, cuvintele, cuante de energie au în sine întrebarea. Pare evident! : „...şi Dumnezeu era Cuvântul...” conjugat fiind cu...„ a-L vedea pe Dumnezeu nu este cu putință oamenilor!”Apoi vestul-occident, cu ceața şi valurile lui succesive, aceea opacitate în care nici poetic nu este uşoară... integrarea.

Tema țăranului-filosof, şezând cu capul între mâini, nu doar prin clipele Hamangiei, ori pe banca lui Moromete, socotind cum s-o scoată la cap cu „foncierea”, dar şi în zăbava de gând a căutătorului Constantin Brâncuşi după semnul timpului măsurabil cu cele grele şi uşoare, de dincoace şi mai ales de dincolo, este tema, cumpănă cu dilemă, rezolvabilă chibzuit şi în deplină aşezare. Gândirea are operații logice. Ea alege, nu la întâmplare, ci pe baze referențiale consacrate. Limba Română este, în sine, un tezaur de reguli. Este o adevărată comoară cu un tezaur de proverbe şi zicători la care gândul căutător îşi poate afla calea, precum un motor de inferențiere din inteligența artificială, al nanotehnologiilor. Iar când vorbim de simboluri, de artă în general, aflăm pe lângă cele carteziene şi harul inculcat ca pe o față nevăzută a celor subtile. Să chemăm, cu rugăminți cele ascunse la... bară!

Doar atunci... când se va schimba lumea, cu întoarcerea apelor la izvoare şi esența erupțiilor va fi alta se spune că vor apune dorurile. Posibil! Credem în sugestia simbolului : „când se vor schimba polii pământului, ca o întoarcere a clepsidrei, greul va inunda cerul, şi acesta se va topi, înnoire lumii...”;

Intersecții, ne sugerează catrenul: „Drumuri vin şi se înnoadă/spițe roții cu odadă/apoi raze pleacă toate/sânge, inima le bate!”;

Cu gândul năduşit de rouă : ca un fapt al gândirii în tăcerea nopții, avem împărțirea timpului între cele statice şi neostoirea fizică... , stările fapt, ale țăranului-filosof;

Umeri de țăran. Spunem şi noi: „Greul țării/sudorile mării/le duc ei/Greucenii/țăranii.../ de când... anii!”

Țăranii. Adăugăm o definiție: „Sarea pământului/lut cu smalțul focului/în bătaia... vântului/doar în paza sfântului/sunt şi apa timpului...!”

De după gând, ca după un nor plângând, în spulberarea nisipului clepsidrei sparte ... o posibilă: Stare1: „stare de după gând/revărsăm plângând,/cenuşa!”, apoi, La judecata luminii, supraviețuitoare cuget... să mai fiu: „Exist după:rețetă/cuget cu ochiul închis/e altfel lumea în vis/Nestrăbătută până la cap, vreodată!”;

Cântec. „De-a cântul- plânsul/cu albul:negru/se-ncură mânzul(insul)/neştiind ce-l aşteaptă...”

Apoi ne apare tema politico-socialului, cu năduf, ca un protest viguros față de fardurile ademenitoarei democrații, de când aceasta a devenit un fel de idiotocrație. Lumea a întors clepsidra, s-a pus cu fundul în sus, ca o cutie a Pandorei răsturnată, din care au emigrat (că tot este un fenomen pe scenă, acum!) laolaltă toate, spre pierdere/cu pierdere, în mulțimea din ceață. De sub acoperişurile prea înalte ale lumii să remarcăm Caracteristicile esențiale. Se face trimitere la creştinismul-cosmic, blagian; la epopeea exponențială, Miorița; la porțile, mesele (trecere şi statornicie!), lada de zestre (ştafetă între substraturi şi orizontul cotidian, cu proiecție planificată, testamentar, viitorului. Un fel de „să-ne curgă fântâna, între trecut şi viitor!”) . Aici se întrevede patriotismul asumat, când spune: ... țara să o păstrăm /chiar de va fi pe aici urgie/din veci în veci, sfântă moşie.... Atitudinea devine vehementă când, De prea multe ori : Neobarbarii de azi compromit totul, chiar şi ignoranța/ ipocrizia civilzată e fără orizont/lipsa de scupule a devenit virtute/ morala e bună de predici-/ ținute de nişte brute, aşa zis sincere....

Din poeme... răsare şi soarele cu revărsarea lui proaspătă, luminoasă: Dimineața, Adolescența, Patria, Enumerări, Înnoptarea (cu miliarde de sori!), Statornicii, Toamnă, Un gând mă şerpuieşte... Pro domo sua va dăinui poetul, întru şi pentru breasla sa: Nu istoviți cuvintele, Scadența, La cumpănă. Apare şi nostalgia, alături de dedicații ale respectului: Cum cerbii, Îmi amintesc, Icoana tinereții, Socrate-in extenso, Cu pioşenie (lui Constantin Noica!), La țărm, Rămâi unde eşti, Poveste de iarnă, Reculegere, Eroii odihnesc în altar, În sat, Melancolie, Nostalgie, Părere de rău, Nu demult („a fost odată un cioplitor...” lui Constantin Brâncuşi!). Introspecție şi raportare la Creator, la societatea, în care oamenii investesc mândria ierarhiilor. Şi aici găsim un puseu - să nu exagerăm cu... vulcanii!- de năduf, în... Pamflet, unde fixează... zorile unei prăbuşiri; Traducere fidelă cu... pioase minciuni; Pastel cotidian cu...circuri politice, scleroza valorilor, viitor incert... Vârsta cu apăsări se arată, Cu sufletele-n față, cu speranța că Moartea înfloreşte, „murind de moarte bună” şi în Iarna, de seară „timpul se-aşterne sub straturi de nea”... Apoi, după ascultare poemelor din naos, mai multe decât cele amintite, am privit înapoi, spre drumul fără întoarcere, şi am împietrit de grozăviile lumii. Ne-am amintit, instantaneu, ceea ce credeam cândva, iluzionându-ne, la marginea unei taine zăvorâte şi amânate. Între clipe fiind, totul se întinsese punte între cele ce au fost şi cele de dincolo, mereu, mereu aşteptându-ne...

II

Revenim în pronaosul cărții, acolo unde se mai pune de vorbe şi lumea chiar este convinsă că le ştie pe toate, rostindu-le sentențios, prețuindu-le! (De la lume adunate şi iară la lume date! Este misia celor ce umblă cu... povestea vorbelor!). Stăm aici la taifas despre toate cele, spuneam undeva, puse pe căprării.

Morale. Formulele paremiologice folosite, definesc, constată, pun în gardă, ba se pot lua drept leacuri ca norme de conduită, uneori pot fi o terapie prin zâmbet. Mai mereu însă, o gimnastică a spiritului într-o lume cu prea multe lucruri banalizate, crează confortul unei stări de bine. Unele spuse vin de departe şi au împrumutat doar hainele noi, altele se pliază pe înnoirea de-afară care ține pasul cu tehnologiile, nu ştim cu adevărat dacă de vârf, având în vedere posibila întoarcere a clepsidrei. Să intrăm dară în vorbă cu vorbele autorului. El spune că nelăsăm uşor corupți, fiind păcăliți de convingerile conducătorilor! Credem că în ajutor vine prejudecata: că orice şef ne-ar putea fi un tată bun. Paternalismul dus la extrem şi ideea răstălmăcită a ... bunului păstor! Țara se descurcă fără oricare dintre noi! : Evident! „Țara este sânul, iar noi sugarii. Invers nu se poate!” Mediocritatea? Este în mare cantitate, şi din această cauză ne apasă greu! Vei fi fericit...! O spunea cumva şi Socrate în formula-i consacrată şi completă: Caută-te pre tine însuți şi... vei fi! Noi concluzionăm că starea de fericire poate fi atunci când căutându-te, te-ai găsit. Învățul tăcerii? „Tăcerea-i de aur, dar muțenia este un cusur!”. Prietenul adevărat, cel din umbră? Un amendament! „Pentru certitudine, umbra să fie a noastră!” Peste măsură nu-i de bine. De acord! „Prea plinul dă întotdeauna peste”. Puține n-ar ajunge la prea mulți..., dar noroc cu faptul că nu toți dorim acelaşi lucru. De gustibus!

Filosofice. În discuția despre filosofie mi-am amintit de Trans-Ponea, dintr-o meditație mai veche şi chiar ne gândeam cum ne trans-poartă (poartă către dincolo!) în concepte. Iată câteva formule: să-i dai timpului timp, să înțelegi tăcerea înțelepciunii, dezgolirea golului (vidare absolută!). În afară de logică este... trans-logică. Sunt prea bătrân ca să mai îmbătrânesc/vorbirea prin tăcere/ieşirea din noi înşine/adevărul care se relativizează/în însingurare nu suntem singuri/dincolo de dincolo, tot El este. Găseşte în simbolul matematic materia primă a unui limbaj abstract şi o altă determinare a adevărului. Pentru „Omul şi fracțiile ordinare”, vorbind despre quintesența sinelui-grăunte de divinitate proprie adăugăm şi noi un catren: „Fracțiile sunt ordinare/Dar avem trans-luminare/Matematica? Să se ştie!/E-O-Ntreagă filosofie!”

Socio-politice. Suntem puși repede în gardă: „unde-i putere nu-i morală!”, „omul modern este un faliment ideologic şi moral/să-l aşteptăm pe cel trans-modern?”. Am zis să facem şi noi puțin haz de necaz, plecând de la cele spuse de autor.

Nu sunt stăpâni pe limbă! Contrazicere: „în loc de cap au un cartof/şi... sigur!, limba la pantof”. Politicienii, fără memorie mint în continuare : „repetând minciuna/ Mai sunt oameni care simt furtuna/Dau bir cu fugiții/au simțul exersat/în rând cu pricosiții:/Băieți deştepți..., tot din furat!”. Resursele ne-ar fi creat granițe... Nicio grijă! „Vor fi desfințate într-o noapte/să treacă bunurile toate/cu româno-bulgarii fi-va o problemă/ cic-am avea nu-ş ce eczemă!” De s-ar pune taxa pe minte (şi minciună!) autorul îi plânge pe politicieni. Nu este cazul!: „După multa-le minciună/ vor încasa, în euro, arvună/plățile-n avans sunt date/ mintea n-are greutate/când vezi imbecili pe ştate!” În legătură cu latura juridică? Chestia cu Măria şi... pălăria! „Latura cu căciulă/e-ndeobşte-o lătură/dup-o aşa-nrobare/să n-avem nicio aşteptare!” Soldații noştri, mercenari : „Soldatul îşi ia solda/nu ştie culege holda/ seceră cu foc prin alte...stane/a uitat de bărăgane!” Dacă s-ar împărți, după merite s-ar face economie de resurse. Sigur! „Stau unii ca la teatru/unul munceşte cât patru/ce-i ce stau n-au nicio vină/ au avans şi chiar chenzină!”Monștrii mass-media : „Media cu impostori?/par a fi judecători?!/Sunt deșeuri... din popor/făcute cozi de topor!” Societatea visată, o utopie! : „Visu-i realitatea somnului/ mâna-ntins-a Domnului/Procust, comunistul cu măsura/ Egali-s proletarii, doar cu ura!” De poveste și ura asta să poată trăi, în salopetă şi bască, cei ce strigă prin piețe. Democrația şi guvernarea needucaților: „Ce apă tulbure-n puhoaie, după ploaie/Electorat flămând, momit, votând gunoaie!” Curățenia în instituții? Precum munca lui Heracles, încercând să spele grajdurile lui Augias, sau „tornada” propusă de autor să-i zboare amețiți gata de prea putere: „în alte înalte sfere/unde minte nu se cere/şi prostia-i o avere!”

Ironice. Este amară ironia noastră. Pare o condamnare de veacuri această societate a noastră cu țărani-filosofi şi genii ridicate din neam, dar cu multe, prea multe, aflate cu fundul în sus. Un exemplu, confirmat prin altul, ar fi faptul că sclavul Esop era de o inteligență rară față de stăpânul său, imbecilul Xantos. La noi confirmarea ține tot de legile imbecilității şi se potriveşte zicalei cu „prostul dacă nu e şi fudul nu e prost destul!” Paradoxul fiind evident: cu cât este mai sus individul, se vede mai bine micimea, prin efectele... puterii prostului. Câteva mostre de formule ale ironiei ni se sugerează în construcții paradoxiste: exactități cu lacune, ordine aleatorie, desconspirații la panoul onoarei, neajunsuri desăvârşite, progresul în ignoranță... În democrație a dispărut inteligența, turma urmând orbeşte păstorul! Îți pui întrebarea imediat, de ce am condamnat... dictatorul? A visat autorul că a început să se predea la şcoală cinstea!: Vise, taică! Vise! Noi am aflat, din mai mult de trei surse, că şcoala s-a predat demult... în mâinile inamicului. Acesta nu mai iubeşte limba română, latina-mamă. Istoria o să se predea doar despre arderile de tot ale altora, asta chiar cu biciul pe spinare! Mă opresc aici că ironia mai mult mă înfurie, decât binedispune.

Cu tentă religioasă . Ca o punere bine cu Dumnezeu. Dar aici, cârtim într-un fel: Să nădăjduim că o facem fără răstălmăciri. Autorul spune: să nu doreşti să-ți dai crucea altuia! Completăm: „Finalul altora, învățătură de minte/ crucea n-o dai înainte/ că ți-o duce mai pe urmă/ un cortegiu cât o turmă!”

Taina că nu există viață fără suflet: „Nici arderea fără carburant!” Ştim că suntem muritori cu suflete nemuritoare: „ştim multe, uneori chiar bănuim că ştim!”Sunt mândru că sunt fiul Lui! : „deşi mândria este decretată păcat!” Speranța, cea mai mare bogăție a săracului! : „Chipul iluziei, ca al Lui Dumnezeu, doar o necunoscută!” Toți suntem muritori în lumea asta nemuritoare! : „Pentru că plecăm pe rând, nu toți odată!” Neprihănirea este rară! : „Perfecțiunea omului/un afront Domnului/Ştim ce-a pățit Satan, s-a spus/punându-şi scaunul mai sus!” Fereşte-te de fapte negândite (de tine!)! : „Ce te faci când trebuie să asculți poruncile altora, doar prin credința oarbă? Smerenia te obligă: „la ... complicitate!” Vrerea lui Dumnezeu să-mi cotropească sufletul! : „Aici începe robia absolută! Se mai travestesc unii în dumnezeu şi nu vedem substituția!” Timizii fără religie!: „Cuvântul timid mai are aici şi alte sinonime!” O datorie împlinită... cere o alta! : „Un pisc de-ai cucerit te-aşteaptă altul... – spunea un poet!”Desăvârşirea? (noastră) : O iluzie! Doar Dumnezeu-Fiul : „Săvârşitu-S-a!” Cunoaşterea, îl revelează pe Dumnezeu!: „Uneori Îl şi contestă, ştiințific, că are şi El opoziția Lui!” Mila exagerată poate încuraja vicii! : „O susține şi Fr. Nietzsche, în Ecce homo!” Dincolo, de dincolo, tot El este! : „Cel cu chipul nevăzut, în care credem necondiționat, în libertatea noastră!”

Diverse. Să spunem că le-am auzit la... apus, când ieşeam din cartea-biserică în pridvor şi se cam termina răgazul dintre clipele timpului oprit în smerenie şi în şoaptele surdinei, să nu deranjăm sfinții cruciați de pe murii neîncăpători. Ce ar putea fi, omul nemulțumit de nemulțumire? „Poate un cusurgiu special!” Nu putem chestiona viața!: „Fiindcă n-avem timp să-i răspundem la întrebări!” Virtuțiile, scumpe comori: „rare şi ascunse!” Oglinda exprimă adevărul!: „Da, cu condiția să fie dreaptă (nu concavă, convexă!) şi privitorul lucid!” Virtutea se chinuie, suferă, abia apoi desfată : „nicio operă fără uvertură, ori preludii!” Îndoiala te obligă să cercetezi: „La răscruce apar îndoielile, dar mergem cu... Dumnezeu înainte, El fiind şi adevărul şi calea!” N-avem profesori pentru implementarea defectelor : „cred că-i avem pe cei care au validat doctorate, masterate/ achitate/, dar trucate!” De eşti atent găseşti pretutindeni ridicolul: „Ăsta da, semn de belşug!” Scriind de cotidian (cu multe opreliști!): „asta da epistolă din temniță!” În democrație avem dreptul la prostie! : „aşa se nasc sinonimele: democracy=idiotocracy!”

Gândul care sfârşeşte în carte? „Eu v-o spun ca să se ştie/când autorul pleacă la chindie/rămâne-n urma-i cartea vie. Iar despre jugurile purtate de români în istorie, o ultimă cugetare amară: „În jug, cu plug arăm pământul/rodul îl ia mereu preasfântul/nu-i om ca noi din țara-s(t)atul/nevăzut, ocult, are palatul./Când cele rele, multele nevoi/urgii potop vin către noi/ aflăm tardiv despre ciocoi/şi că avem în neam strigoi!”

Plecat cu gândul în altă parte, după răgazurile prilejuite de Vasile Ponea, să nu uităm să salutăm poetul, dar şi pe gânditorul, din faptul omului întreg, mulțumindu-i şi încredințându-l de prețuirea noastră.

M. SPORIŞ

PRIN LUMEA VĂZUTELOR ŞI A NEVĂZUTELOR. CU POETUL CONSTANTIN LĂMUREANU

Constantin Lamureanu
Hyperion netămăduitul
TRATAT DE MELANCOLIE
Editura "Nelinisti metafizice"
Constanta, 2014

De unde îl cunoaştem pe poetul Constantin Lămureanu? De la cel de-al VI-lea Festival de poezie „Nicolae Bălcescu” desfăşurat în anul 1979, în municipiul Râmnicu-Vâlcea şi în comuna „Nicolae Bălcescu”, la conacul – muzeu al marelui istoric roman. Finalizarea concursului a beneficiat şi de această dată de aportul revistelor literare „Luceafărul”, „Tribuna”, „Flacăra”, „Argeş”, „Viaţa românească” şi ziarului „Orizont”, la care s-a adăugat pemiul revistei „Convorbiri literare” şi al Studioului de Radio Craiova, al editurii „Scrisul românesc” şi al revistei „Ramuri” din Craiova. Premiile constau, de fapt, în publicarea în revista respectivă – a versurilor celui premiat. Plicurile cu versuri – închise şi secrete – au fost evaluate de un juriu prezidat de poetul Nicolae Dragoş, redactor şef al revistei „Luceafărul”, având următoarea componenţă: Romulus Diaconescu, Daniel Dimitriu, Constantin Dumitrache, Mihai Duţescu, Victor Felea, Ilarie Hinoveanu, Negoiţă Irimie, Sergiu Nicolaescu, Nicolae Prelipceanu, Dan Rotaru, Cornel Sorescu, Laurenţiu Ulici, Mihai Ungheanu, Valentin Taşcu, Lucian Avramescu, Cornel Regman, Ilie Purcaru şi Ioan St. Lazăr.

Juriul a acordat, conform regulamentului, Marele premiu „Nicolae Bălcescu” poetului Constantin Lămureanu care ne-a dispărut din vedere o bună bucată de vreme, el continuându-şi scrisul undeva, în Constanţa îndepărtată, de unde ne vin veştile arar.

Laureaţii ediţiilor anterioare fuseseră: Doru Moţoc, George Ţărnea, Lucian Avramescu, Nicolae Diaconu, Felix Sima.

CONSTANTIN LĂMUREANU - AUTOBIOGRAFIE INCOMODĂ

S-a născut la 21 martie 1949, prima zi a anului zodiacal, în jurul prînzului. A urmat Facultatea de Fizică, Universitatea din Bucuresti, pe care nu a terminat-o, pentru a urma cursurile facultatii de filosofie, secţia sociologie pe care o absolvă în 1974. Tată a doi copii de care, spre binele lor, nu a avut prea multă grijă. Premiul „Ienachiţă Văcărescu”- 1974, Premiul Uniunii Scritorilor - Sighetul Marmaţiei 1979, Marele premiu „Nicolae Bălcescu”- 1979...

Datorează mult prietenilor şi foarte mult duşmanilor săi. Victimă a propriilor vorbe, nu a fost niciodată în stare să aiba un şef sau să facă parte din vreo formă organizată. Lipsit dintotdeauna de o locuinţă care să îi aparţină, se simte acasă la Biblioteca Naţională, Sala de ştiinţe sociale, locul 4 sau la cârciumile din cartierul în care stă, unde, întotdeauna, are o masă a lui pe care nimeni nu are voie să o ocupe.

Are marele orgoliu de a fi modest: nu este interesat de lucruri personale, prea multe lucruri ce nu îmi fac folosinţă”, nu îl interesează ce mănâncă, ce bea, unde doarme. Se simte bine doar când face ceea ce îi place - să citească, să scrie şi mai ales - crede el - să gândească.

O singură marotă: să nu umble fără cravată (nu îşi scoate cravata decât atunci când doarme).

Prima întâlnire remarcabilă a avut-o la 10 ani când a cunoscut foarte mulţi oameni care urmau să moară sau care muriseră deja (unii cu el în pat). Atunci a inţeles că un bărbat trebuie să fie mereu pregătit pentru că se poate întâlni cu o femeie , cu Regina sau cu Moartea. De atunci se intreabă mereu ce este Moartea şi Erosul, Timpul şi Fiinţa, Culpabilitatea şi Responsabilitatea.

Primul infarct consemnat legal la o secţie de urgenţă a unui spital, în 1991. Fapt pentru care trei zile nu a fumat şi nu s-a mişcat din pat.

Îndragostit de mare şi mereu îndrăgostit, a iubit foarte multe femei şi unele chiar au încercat să îi lase impresia că îl iubesc pe el. Îi place muzica simfonică, Borges, Keats, ţigările tari, cafeaua nu prea amară, dar multă votcă, Tudor Gheorghe şi chansoneta, discuţiile cu oameni inteligenţi, bârfa facută de faţă cu cel bârfit, independenţa în politică şi, mai ales, politica fără dependenţe.

Ordinea de preferinţă descrescătoare a fiinţelor vii este: copiii, bătranii, câinii, caii şi, în cele din urmă, femeile. Iată de ce preferă să crească flori pe care, de obicei, le fură de pe unde apucă şi le creşte de mici, până devin flori în toată firea.

Se îmbracă aproape asemenea cum se îmbracă oricare, merge cu aceleaşi mijloace de transport, intră în aceleaşi localuri în care intră toată lumea şi nu l-ar recunoaşte nimeni pe stradă, dacă nu ar semăna cu cel care este el: Constantin Lămureanu.

Felix SIMA

EXIL LA PONTUL EUXIN

Constantin LĂMUREANU

1
câtă risipă,
când o aripă se înfiripă
din gând.
gând după gând,
renăscând,
doarme plângând
într-o clipită
şi ce ispită
şi infidelă
şi aiurită
într-o risipă.

2
e-atâta culoare în aer, în frunze,
în mângâierile tale, atât de confuze,
în încredinţarea cum că am fi
copii care nasc mereu alţi copii.
e-atâta culoare şi-aşa o părere
în alcătuirea ta de muiere,
că-mi pierd auzul şi ochiul se-nchide
în asurzitoare, ciudate crisalide,
că piere mirosul şi gustul îmi piere,
doar trupul întreg pe tine te cere.

3
ciudat miracol! cum se-nfiripează
minunea care pare veşnic trează,
ochiul ce stă mereu deschis
şi-atunci când totul pare numai vis,
gândul acela care-i necuprinsul,
tot el şi largul, tot el şi întinsul,
tot el adâncul, tot el şi înaltul,
de ne-asemuit cumva cu altul,
el îngustimea ce măsoară tot
şi neputinţa când nu pot să pot.
ciudat miracol care se-ntrupează
în îndoiala ce ne vizitează.

4
şi vine ploaia cu întreg răgazul
cuprins între lumină şi-ntunerec,
la ora-n care se iuţeşte pasul
ca înlăuntru iarăşi să mă ferec.
mă-nchid în mine ca un făt în pântec
uitând de lumea care mă-mpresoară
şi transformat din plâns acum în cântec
spre zori mă nasc pentru a doua oară,
uimit priveşte ochiul, cu neştiinţa
seminţei care floare se va face,
deşi eu ştiu că-n mine stă putinţa
de-a fi şi fruct când totul se va coace.

5
e prea târziu acum să mai adun
tot drumul ăsta care nici nu-i drum.
mă prea izbeşte zgomotul din stradă,
maşinile ce-l foarfecă grămadă
îmi toacă nervii, îmi disecă visul,
ăla pe care nici nu l-am promisul.
e prea târziu să-nfăptuiesc un vis,
ce nici n-a fost şi nici n-a fost
promis.

6
dar până la urmă,
ce mai înseamnă
o nebăgare de seamă,
un semn de-ntrebare?
dacă nimic cu nimic
nu se-nseamănă
şi nimeni de nimeni
habar nu mai are?

7
puteam să-ţi dau ce nu puteai
să-mi dai:
întreg întinsul din întregul rai,
întregul suflet ce ţi-l dau în pumn,
alunecarea către care mă adun,
nimicul ce înseamnă el ceva
- o şoaptă-nscrisă-acum în mucava -
un oarece, uitat acum prin hărţi,
un suflet risipit în patru părţi.
ba, poate inventam încă un punct,
mai cardinal, mai trainic, mai profund,
o roză alcătuită-n cardinale
mai mult de patru, mai fundamentale,
un anotimp de care ne legam cândva
vorbind de timp ca despre cineva
ce-ar fi cu totul de putinţă,
uitând că timpul nostru este fiinţă.
puteam? ce n-aş mai fi putut,
de n-ai fi fost târzie, venită de
demult.

8
ce e mai dulce decât dulcele din ea:
o floare care mângâiată se deschide,
piaza mea bună, piaza mea cea rea
ce-ntreg trecutul lumii îl cuprinde.
ce-i mai amar decât amarul ei,
migdală sfărâmată între dinţi.
leoaică-nchisă-n cuşcă printre lei,
cuminte parcă, printre necuminţi.
ce e mai acru decât acrul care
stă-n nepăsarea fructei ce se strânge
cu-atât răsfăţ şi-atâta nepăsare
pentru tulpina ce-nlăuntru-i plânge?

9
ce cântec pur, ce lună alburie,
ce reci trotuare, ce bezmetic drum
şi ce nescrisă coală de hârtie
şi înc-un nu ştiu ce ne spus nicicum!
ce file goale fără tine-n gând,
ce nopţi gândind numai la tine,
ce sentimente aşezate rând pe rând,
ca rufăria în dositele vitrine!
ce de mirare că nu mă mir deloc
şi ce monedă calpă pentru sentimente,
ce de iubire ce miroase-a troc,
ce lună pură, ce cântări demente!

10
nu-mi povestiţi de-acele reci statui
ce le numiţi mereu cariatide,
aşa cum stau acum, al nimănui
şi-ndepărtarea dinspre ea mă cam
cuprinde.
nu-mi susuraţi aiurea în urechi
elogii despre stâlpi din vechiul templu,
când eu cunosc coloanele-i perechi
pe care aş vrea din nou să le contemplu.
nu mă minţiţi că zboară spre înalt
mai albi şi mândrii altfel porumbei,
decât acei ce ştiu că i se zbat
sub închisoarea-mbrăcăminţii ei.

11
Iată,
vine, bună,
seara,
de cu seară înserarea,
când apare taica ursul,
care trage după dânsul
o pădure de poveşti
unde, dacă eşti, nu eşti.
vine apoi şi dimineaţa,
bearcă, bleagă şi ea, creaţa
până-i trece-n zare ceaţa.
şi apare, vrăbioasă,
o zgâtie cam scămoasă,
plină doar din ce nu eşti
şi lipsită de poveşti.

12
anii noştri und-se duc,
fata mea din flori de nuc?
uite anii cum ne trag
tot către ce ne-a fost drag.
fata mea din flori de dud
tare-aş vrea să te aud
îngereşte cum strigai
către mânji şi către cai,
îngerind şi Înger eu,
nu într-una, ci mereu.
între Eu şi între Ea,
parcă mai era ceva;
între Ea şi între Eu
era numai Dumnezeu.

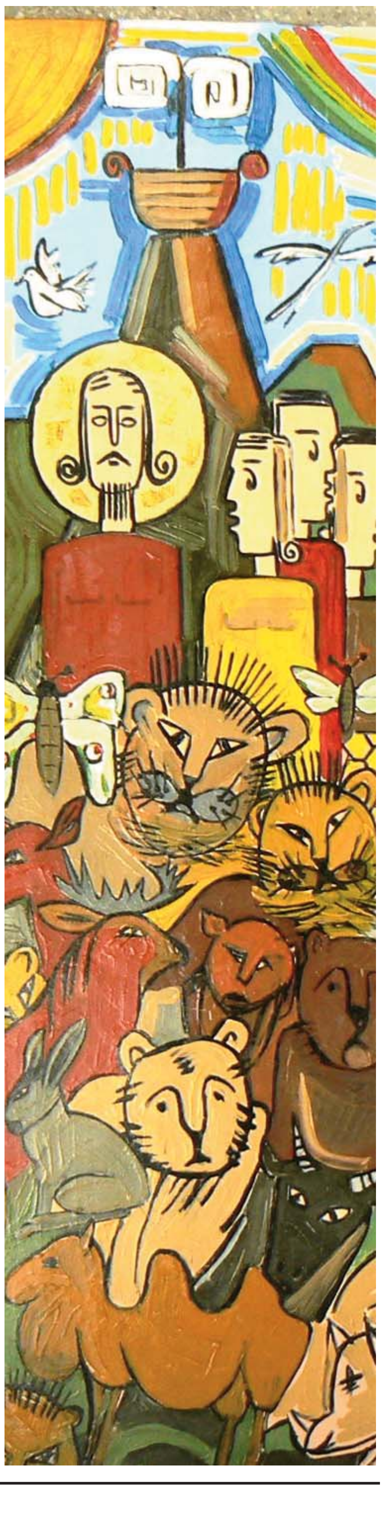
S-PC, *Noe*, pictură pe lemn, 2004, 74x26cm

CĂLIMĂNEŞTI-CĂCIULATA, ASPECTE ALE ORGANIZĂRII ŞI DEZVOLTĂRII ÎN PERIOADA 1900-2000

Gheorghe MĂMULARU

Staţiunea balneară Călimăneşti-Căciulata de-a lungul secolului XX a cunoscut mai multe forme de organizare şi dezvoltare. În evoluţia sa, staţiunea noastră a fost influenţată de factori interni şi externi, de condiţii favorabile şi nefavorabile care au dus la regres, cum s-a întâmplat pe vremea celor două războaie mondiale. În prima jumătate a secolului XX staţiunea funcţiona numai vara, iar în a doua jumătate a acestui secol, funcţiona în tot anul. Înainte de 1950 nu s-a făcut nici un foraj pentru descoperirea de noi izvoare, dar după această dată (1950) s-au executat mai multe foraje la Călimăneşti, Căciulata şi Cozia. Înainte de 1950 a existat o singură bază de tratament pe când în 1980 au existat opt asemenea baze, două la Călimăneşti, cinci la Căciulata şi una la Cozia. În evoluţia acestei staţiuni de-a lungul veacului, se disting mai multe perioade: 1900-1910, 1910-1948, 1948-1990 şi 1990-2000. Fiecare îşi are specificul ei şi au fost influenţate de condiţi favorabile sau nefavorabile.

Perioada 1900-1910.

La începutul secolului XX staţiunea a fost coordonată de Ministerul Domeniilor. Exista Hotelul Statului construit între 1881-1886 cu 120 de locuri pentru cazare, stabilimentul de băi. Exista Izvorul Căciulata şi staţia de îmbuteliere a apei minerale. Un pod de lemn făcea legătura între Călimăneşti şi Ostrov. În Ostrov se găsea numai Schitul lui Neagoe Basarab. La începutul secolului XX s-au construit multe vile şi hoteluri la Călimăneşti şi Căciulata.

Perioada 1910-1948

În anul 1910 s-a înfiinţat Societatea „Govora-Călimăneşti". Staţiunea noastră era subordonată Consiliului de Administraţie al acestor societăţi şi funcţiona în perioada 1 iunie-15 septembrie. Veneau la odihnă şi tratament balnear numai boierii. Societatea „Govora-Călimăneşti" a funcţionat de la 1910 şi până la 1948 şi a realizat multe obiective balneare şi edilitar-gospodăreşti. Dintre acestea amintim doar câteva: în anul 1911 şi 1912 a fost refăcut Hotelul Statului după proiectul arhitectului Gh. Mandrea în stil elveţian, care a adăugat etajul unu, mansarda şi cele două aripi de la nord şi sud. I-a mărit capacitatea de cazare de la 120 la 209 locuri. Datorită monumentalităţi şi frumuseţii sale clădirea a devenit emblema staţiunii şi a primit numele de Marele Hotel al Statului. Baza de tratament a fost dezvoltată. S-au înfiinţat secţiile de hidro şi electro terapie. Parcurile din Călimăneşti şi Căciulata au fost amenajate după proiectele unui specialist francez. Podul de lemn care facea legătura între Călimăneşti şi Ostrov a fost înlocuit cu un pod de beton armat cu trei arcade. În timpul lucrărilor s-a descoperit, aproape de pod, un izvor mineral cunoscut sub numele de Puţul Ostrov sau Izvorul 13. Acesta a devenit principala sursă de apă minerală. În Ostrov exista numai Schitul lui Neagoe Basarab. Societatea „Govora-Călimăneşti" a realizat aici următoarele: plaja (ştrandul), a construit sere de flori, Cazinoul, Teatru de Vară, Chioşcul Muzical şi a amenajat parcul Ostrov. Tot societatea a construit Uzina Electrică care a funcţionat până în 1960. După 1960 clădirea a fost transformată în Casa de Cultură a oraşului Călimăneşti. La Căciulata au fost amenajate filtrele pentru apă potabilă de pe Valea Căciulata; a construit zidul de piatră pentru protejarea izvorului Căciulata de apa Oltului, şi a extins staţia de îmbuteliere a apei minerale. În perioada 1916-1918 staţiunea a fost închisă iar Hotelul Statului a fost transformat în spital militar. În anul 1926 a fost construită clădirea cinematografului (unde se află azi Biblioteca „A.E. Baconsky"). Pe vremea celui de-al Doilea Război Mondial, Marele Hotel al Statului a fost transformat în spital militar, iar staţiunea a fost închisă. În anul 1948 a avut loc naţionalizarea, Societatea „Govora-Călimăneşti" a fost desfiinţată iar staţiunea a intrat în patrimoniul statului.

Perioada 1948-1990

În această perioadă au avut loc mai multe forme de organizare, de construcţii balneare la Căciulata şi Cozia precum şi descoperirea de noi izvoare minerale (forate) la Călimăneşti, Căciulata şi Cozia. După naţionalizare, 1948, vilele şi hotelurile au fost împărţite pe departamente: Ministerul Sănătăţi, C.F.R., M.F.A., M.A.I., C.E.M. etc. Ministerul Sănătăţi a primit Marele Hotel al Statului, care s-a numit Sanatoriul Ministerului Sănătăţii, bazele de tratament şi izvoarele minerale. Celelalte departamente aveau asistenţă medicală, dar nu aveau bază de tratament şi făceau tratamentele la Sanatoriul Ministerului Sănătăţi. Acest departament era subordonat Direcţiei Balneare din Ministerul Sănătăţi, iar celelalte departamente direcţiilor centrale respective din Bucureşti.

În anul 1956 au fost desfiinţate departamentele şi s-a înfiinţat Întreprinderea Balneară de Stat subordonată Direcţiei Balneare din Ministerul Sănătăţi. Această întreprindere se ocupa de activitatea edilitar-gospodărească şi era condusă de un director medical, director adjunct medical şi un director adjunct administrativ. În anul 1957 au luat fiinţă în cadrul acestei întreprinderi două sanatorii: sanatoriul pentru copii de 7-14 ani, care aveau sechele după hepatita epidemică, cu o sută de paturi la vilele Puşkin şi Brazilor din Căciulata. Al doilea a fost Sanatoriul de Silicoză, primul şi unicul din ţară, tot cu o sută de paturi, pentru muncitorii din minele de cărbuni şi cariere de piatră, care aveau silicoză. Acest sanatoriu a funcţionat în perioada 1957-1962 la Călimăneşti în vilele 23 August (fosta vilă Cantacuzino) şi vila Bujorul (fosta vilă a lui Ion Coca). În anul 1962 Silicoza a fost mutată în Vila „1 Mai" din Căciulata, în locul Sanatoriului de Urologie. Silicoza a funcţionat aici până în 1990 când a fost desfiinţată. Tot în cadrul acestei întreprinderi, în anul 1958 a fost înfiinţat Sanatoriul de Urologie care a fost desfiinţat în anul 1962. Acest sanatoriu a funcţionat în Vila „1Mai" din Căciulata. această formă de organizare se petrece în anul 1960. Atunci a apărut HCM 9, care a trecut staţiunile balneare din subordinea Ministerului Sănătăţii în cea a Sfatului Popular Regional. Deci conform acestui HCM nr.9 staţiunea Călimăneşti -Căciulata a trecut în subordinea Sfatului Popular al Regiunii Argeş. Dar acest set normativ mai prevedea înfiinţarea în cadrul staţiunii a trei unităţi: Serviciul Medical Balnear, Întreprinderea Economică Balneară şi Întreprinderea de Gospodărire Orăşenească. La Călimăneşti, Serviciul Medical Balnear a avut pe frontispiciu, pe clădirea principală, denumirea Sanatoriul Ministerului Sănătăţi căruia i-a dat numele de Pavilionul central, baza de tratament şi izvoarele minerale. Erau subordonate Secţiei Sanitare şi Prevederilor Sociale a Sfatului Popular al Regiunii Argeş. În anul 1968 a avut loc o nouă organizare administrativ teritorială, s-au desfiinţat regiunile, şi raioanele, şi s-au înfiinţat judeţele. La nivelul Judeţului Vâlcea, în cadrul Consiliului Popular s-a înfiinţat Direcţia Sanitară şi Oficiul Judeţean de Turism. Serviciul Medical Balnear era subordonat Direcţiei Sanitare, iar Întreprindera Economică Balneară era subordonată Oficiului Judeţean de Turism.

Peste doi ani, în 1970, s-a unificat Serviciul Medical Balnear cu Întreprinderea Economică Balneară şi au format Complexul Balnear Călimăneşti. Acesta avea o dublă subordonare: Direcţia Sanitară şi Oficiul Judeţean de Turism. În perioada 1969-1971 au fost construite în Călimăneşti două complexe balneare, Hotelul Vâlcea, de către O.J.T. şi Complexul U.G.S.R.(al Sindicatelor)-Hotelul Traian. La Cozia s-a construit în perioada 1972-1979 Complexul balbear cu cele trei hoteluri şi baza de tratament. În 1974 a fost construit Ştrandul Termal din Căciulata. La un an după a fost înfiinţată Clinica de Balneologie din Căciulata care până în martie 1976 a funcţionat în Pavilionul Central, iar din martie 1976 funcţionează în vila Oltul din Călimăneşti. Clinica a fost subordonată Institutului de Balneologie din Bucureşti. În anul următor, 1975, a fost înfiinţată Secţia de Geriatrie subordonată Institutului Medical de Geriatrie din Bucureşti. Aceasta a funcţionat în ani 1975-1977 la Hotelul Vâlcea din Căciulata iar în 1977-1995 în Hotelul Căciulata de la Cozia. În anul 1975 au fost înfiinţate Policlinica Balneară Călimăneşti şi Policlinica Balneară Căciulata. Ambele policlinici au fost subordonate Direcţiei Sanitare a Judeţului Vâlcea.

În perioada 1981-1986 s-au făcut reparaţii capitale la Pavilionul Central. După 1990 această clădire poartă numele de Hotelul Central.

Perioada 1990-2000.

S-a înfiinţat Societatea Călimăneşti - Căciulata SA şi a fost trecută în subordinea Ministerului Turismului. Au fost desfiinţate: Centrul de baze şi tratamentem secţia de Geriatrie... În anul 1997 Hotelul Vâlcea a trecut la SRI. În 1998 s-a construit Ştrandul Termal din Călimăneşti.

Datorită potenţialului său balnearo-turistic, Staţiunea Călimăneşti Căciulata a devenit cunoscută în ţară şi peste hotare.

Călimăneşti, emblemă de faimă a Vâlcii!...în care, în sfârşit, Oltul a devenit navigabil

Portrete la minut, pictor Gogoanţă din Piteşti
20.08.201
20.08.2016 13:36

SALON INTERNAȚIONAL DE CARICATURĂ

„NICOLAE PETRESCU GĂINĂ” LA TÂRGU-JIU

Sorin Lory BULIGA

În după-amiaza zilei de joi, 7 aprilie 2014, s-a desfăşurat la Muzeul Județean Gorj un eveniment deosebit: Salonul Internațional de Caricatură „Nicolae Petrescu Găină”, organizat de Asociația Caricaturiştilor Profesionişti din România, Muzeul Județean „Alexandru Ştefulescu”, Muzeul Olteniei şi Muzeul de Artă Craiova.

Au expus lucrări de mare calitate 58 de artişti din 15 țări: România, Kurdistan, Cuba, Serbia, Brazilia, Canada, China, Siria, Egipt, Iran, Ucraina, Uruguai, Australia, Uzbekistan şi Algeria. În afara concursului au expus Ştefan Popa Popa'S şi Gabriel Bratu (grafician craiovean) şi a fost prezentată şi o selecție de pagini realizate de artiştii celebrei reviste satirice franceze *Charlie Hebdo* din Paris. Cele mai multe lucrări (42) au aparținut caricaturiştilor români.

Premiile salonului (jurizat de Ştefan Popa Popa'S, Gabriel Bratu, Elvira Romaniuc şi Ion Gavrilescu) poartă numele unor mari caricaturişti olteni: Premiul „Nicolae Petrescu Găină” a fost decernat artistului Mihai Stănescu, Premiul „Benedict Gănescu” lui Aurelian Iulius Şuță, Premiul „Silvan Ionescu” lui Radu Bercea, Premiul „Eugen Taru” lui Constantin Ciosu, Premiul „Francisc Şirato” lui Marian Avramescu, Premiul „Nicolae Drăgulescu-Drag” lui Sergiu Grapă şi Premiul „Dumitru Negrea-Gan” lui Viorel Corodescu.

Istoria acestui salon este următoarea: În anul 2005 s-a organizat la Craiova, prin eforturile Muzeului de Artă şi ale artiştilor consacrați Ştefan Popa Popa'S şi Gabriel Bratu (preşedintele şi respectiv vicepreşedintele Asociației Caricaturiştilor Profesionişti din România, prezenți pe simeze la fiecare ediție, în afara concursului) primul Salon Național de Grafică Satirică. În anul următor acesta a devenit Salon Național de Caricatură cu participare internațională. Începând cu 2007, capitala Băniei devine gazda Salonului Internațional de Caricatură „Nicolae Petrescu-Găină” (unul dintre cei mai importanți caricaturişti români din secolul al XX-lea). Evenimentul a devenit astfel tradițional, organizându-se în fiecare an la Muzeul de Artă din Craiova şi itinerându-se la muzee de artă din numeroase capitale de județ (Calafat, Slatina, Râmnicu Vâlcea etc.).

Unul din inițiatorii proiectului, Florin Rogneanu, regretatul director al muzeului de artă craiovean (în perioada 2004-2013), spunea la ediția inaugurală a salonului : „De ce un Salon Internațional de Caricatură la Craiova? În primul rând pentru că olteanul a fost « înzestrat » de Dumnezeu cu un simț al umorului aparte, cu o « privire » ageră şi o « minte » sprintenă, care îi permit să observe şi să priceapă rapid dincolo de aparențe. El ştie foarte bine valoarea « vorbei » care ia « peste picior » pe cineva, dar nu o face nici cu răutate şi nici cu ranchiună. În al doilea rând, pentru că oraşul Craiova a dat țării mari desenatori satirici şi caricaturişti, precum Francisc Şirato (1877-1953), Nicolae Drăgulescu-Drag (1900-1976), Jean Negulescu (1900-1999), Eugen Taru (1913-1991) sau Benedict Gănescu (1929-1996)”.

Directorul actual al Muzeului de Artă Craiova, domnul Emilian Ştefârță (care are expusă o caricatură), anunța că expoziția, inaugurată ca în fiecare an la Craiova, este aşteptată şi de această dată în mai multe oraşe din țară. Cu mult umor, perfect adaptat locului şi momentului, domnia sa declara: „Când este vorba de talent, de viziune, de perspectivă, este nevoie de cineva doct care să te lumineze şi de asta există critici de teatru, de film, de artă sau de muzică. La caricatură este mult mai simplu: este suficient ca atât creatorul, cât şi privitorul să fie oameni inteligenți şi să aibă simțul umorului şi, în plus, dacă se aud hohote de râs, e de bine, dacă nu, e linişte. Niciun critic de artă nu va reuşi să te lămurească că autorul e bun şi că tu eşti prost. Invers se mai poate, dar pentru asta nu este nevoie de un *middleman,* de un mijlocitor. Constatăm că se întâmplă des că orice critic de artă să refuze să vorbească la o expoziție de caricatură. Nici dacă l-ai pica cu ceară n-ar veni la un asemena eveniment. Şi atunci se caută un surogat. E vorba de o chestie formală: trebuie să fie unul ca să spună vreo două vorbe la deschidere. Şi mi-am asumat cu bună ştiință acest rol de câteva ori şi acum şi aici o să fiu din nou: sunt pe post de surogat de critic de expoziție de caricatură. Doamnelor şi domnilor, aşa cum nu există şcoli de poeți, de compozitori, de dramaturgi, aşa nu există nici şcoală de caricatură. A, ca mai sunt însă unii, puțini din păcate, care strâng în jurul lor o pleiadă de tineri dăruiți de la Dumnezeu şi-i învață cum să țină creionul drept, pensula ştearsă şi guma curată şi o sumedenie de lucruri care țin de meşteşug, asta da... dar harul nu se poate transmite. Harul rămâne la maestru. Învățăcelul dacă-l are pe-al lui, e foarte bine, să şi-l crească sănătos, dacă nu, de împrumut nu se poate. Îmi place să asemăn caricaturistul cu un gheizer, care pufăie când vrea el, cât de sus vrea el şi unde vrea el. Nu poți opri un gheizer, nu poți grăbi un gheizer, nu poți muta un gheizer de pe stânga pe dreapta. Una peste alta, nu e loc de tocmeală cu un gheizer.... Dacă cuiva i-ar veni ideea să lege la ochi, la urechi şi mai ales la mâini pe toți caricaturiştii, n-ar trece mult şi societatea s-ar balona pantagruelic şi ar sfârşi prin a exoploda definitiv şi iremediabil”.

Domnul Gabriel Bratu (care realiza prima sa caricatură în 1948) făcea mențiunea că, „spre deosebire de un pictor, de un om de talent care poate să ajungă pe culmi, caricaturistul trebuie să aibă calități în plus: să vadă răul, să-l denatureze ca să iasă în evidență şi să provoace zâmbetul. Maestrul Eugen Taru avea o vorbă: „din moment ce spectatorul zâmbeşte, atunci el este mulțumit”. Ca să poată să facă asta, caricaturistul trebuie să fie însă un foarte bun observator. El trebuie să fie în primul rând « născut », deşi poate să-şi aranjeze linia pe parcurs, dar trebuie să aibă neapărat acest simț al observației, al denaturării situației, al exagerării chiar; şi, bineînțeles, întotdeauna trebuie să aibă în sufletul său gândul că poate cineva, văzând « aşezatul rău», să îndrepte treaba (caricaturistul este, în general, optimist un pic, în speranța că se vor îndrepta lucrurile, dar pesimist că ştie că nu se vor îndrepta). Înainte aveam o revistă... maestrul Octavian Bour spunea despre ea: « rău cu rău, dar mai rău fără *Urzica* ». *Urzica*, aşa cum era ea, cu păcatele ei, a scos la iveală o grămadă de caricaturişti... cei de vârsta mea, să ştiți că suntem toți născuți, făcuți, botezați de *Urzica.* La ora actuală nu se mai întâmplă acest lucru. Dacă nu se face o revistă, nu vom avea viitor. Sunt saloane de caricatură care au început să dispară deja. Mai este Gura Humorului, mai e acesta de la Craiova, cel de la Urziceni, dar au dispărut cele de la Suceava, Petroşani, Deva... Se pierde şi legătura între caricaturişti. Popa'S avea înainte obiceiul, dacă găsea la saloane puştime, copii talentați de 14, 16, 18 ani, îi lua la el şi-i ținea o lună pe casă, masă, culori ş.a.m.d. şi îi învăța meserie. Banii sunt o problemă: dacă atunci când am început Salonul la Craiova, în 2005, ne-am permis să chemăm toți caricaturiştii premiați (şi am chemat şi caricaturişti cu nume mari) şi să le plătim masa şi transportul, de data asta să zicem mersi că avem bani pentru premii”.

Caricaturistul târgujian Aurelian Iulius Şuță (Şai, pe numele său de artist), cunoscut şi apreciat în țară şi peste hotare, a făcut următoarele aprecieri: „Despre acest salon internațional ar vorbi cel mai bine lucrările care sunt prezente pe şevalete şi în sala de expoziție a muzeului. Nu trebuie să facem un efort foarte mare pentru a observa, pe de-o parte, multitudinea artiştilor care expun – prin urmare o diversitate de forme artistice, de moduri de exprimare, chiar de tehnici abordate – şi, pe de altă parte, caracterul internațional al salonului, cu artişti din țară şi de pe alte meleaguri, fapt care confirmă încă o dată că artele sunt un limbaj universal de comunicare. Caricatura, cu caracterul său moralizator, educativ, chiar dacă are ca scop să critice, o face totuşi cu mare gingăşie şi într-o manieră absolut pozitivă. Organizatorii au decis că este bine să creeze în cadrul salonului un spațiu unde să se poate aduce un omagiu pentru artiştii dispăruți în atacurile teroriste de la Paris: este vorba despre artiştii de la *Charlie Hebdo*. Discuțiile au fost deja purtate, iar concluzia este unică: exercitarea dreptului la libera exprimare, de către un creator sau de către un om simplu, nu poate atrage după sine niciun fel de pedeapsă, cu atât mai mult suprimarea vieții. Noi îi respectăm pe confrații noştri şi ne vom aduce aminte de ei totdeauna cu admirație pentru sacrificiul lor, tocmai pentru a face lumea să înțeleagă care ne sunt drepturile şi care ne sunt libertățile. Personal mă bucur aici de prezența bunului meu prieten şi mentor Gabriel Bratu, care este şi curatorul salonului. Dacă ar fi să rostesc câteva nume cu rezonanță, aş spune Ştefan Popa Popa'S, Gabriel Bratu, Octavian Bour, Vasile Crăiță-Mândră, Viorel Baciu, Mihai Boacă, asta doar ca să înțelegem că avem aici adevărate branduri în lumea caricaturii, formatori de generații de artişti şi continuatori de marcă, în buna tradiție a umorului românesc, a genului satiric. Pentru omul de rând, pentru cetățean, dacă artele vizuale pot să însemne cozonac, o prăjitură cu frişcă sau caviar, caricatura înseamnă pâinea cea de toate zilele. Românul este pozitiv, românului îi place băşcălia, îi place umorul şi astfel trece peste tot ceea ce este greu sau ceea ce i se pare greu”.

Adrian Tudor, viceprimarul oraşului Târgu-Jiu (care a locuit în Craiova o lungă perioadă de timp şi a avut şansa de-a urmări evoluția unor caricaturişti valoroşi ai oraşului, aşa cum este de pildă domnul Gabriel Bratu) a rostit o scurtă alocuțiune, salutând în primul rând, în numele Consiliului Local şi al Primăriei, artiştii prezenți în sală: „Ne încântați cu această inițiativă şi îmi doresc mult mai multe astfel de acțiuni. Din păcate, încă suferim la capitolul public şi ar fi bine să încercăm să ieşim în stradă cu astfel de expoziții, la modul cel mai serios şi sincer. Şi poate reuşim să provocăm, cu bune, cu rele, cu necazurile lor, oamenii de pe stradă, pentru a se opri câteva minute şi a medita asupra unor astfel de lucrări”. Domnia sa a ținut de asemenea să mulțumească directorului Muzeului Olteniei din Craiova, dr. Florin Ridiche, ca şi directorului Muzeului Județean Gorj, dr. Ion Hortopan, pentru puternica lor susținere a unei mărețe inițiative: organizarea de către Primăria Municipiului Târgu-Jiu la Muzeul Județean Gorj a unei extraordinare expoziții (începând cu 18 aprilie a.c.), unde gorjenii vor putea să admire sabia lui Tudor Vladimirescu, piesă de tezaur deținută actual de Muzeul Național de Istorie.

)urmare din pag.1)

CONSTANTIN ZĂRNESCU LA V.T.V.

Dar cea mai vestită, până acum, este jucăria unui român secui, o Coloană fără sfârşit, din module, vopsită în culori vegetale; copilul desface modulele, se joacă cum vrea, o înalţă, o coboară, o pătrunde în soclul de lemn...Am cumpărat-o al Paris pentru nepoata mea, Maia, cu 51 de euro. În timp ce prietenii mei din Târgu Jiu colorează, Coloana aflată în vânzare, cu baiţ şi o vând printre lingurile din lemn cu care se scot sarmalele! Acest comerţ este un element de civilizaţie. (...) Nu ştiu cui să mulţumesc, m-am bucurat că am stat împreună la colocviile de la Casa Jean Mihail, Palatul Naţional de Artă al Craiovei! Ce face Florea Firan pentru Oltenia este un lucru cu totul remarcabil. Să vizitezi toate comunele, să te cunoşti cu toţi primarii, toate bibliotecile din comune să cumpere cartea ta prin intermediul statului român. Păcat că la Râmnicu Vâlcea nu există standuri ca ale lui Florea Firan. Un stand al scrisului românesc pentru rudele noastre din Vâlcea; sau numai al scriitorilor valceni. Degeaba public eu în Craiova; am publicat „Ţara lui Urmuz". Cui i-am dat-o eu prin poştă a primit-o, dar nu a fost nicăieri de vânzare, la Vâlcea. A venit domnul Firan, cu cartea, de mai multe ori la seratele vâlcene.... E jenant. Noi depindem de multe ori de Craiova, în loc ca autorităţile vâlcene să ne facă să depindem de ele! (...) Primele oraşe ale copilăriei mele au fost Craiova şi Râmnicul. Duceam mere şi bani, şi ne întorceam cu porumb, cu căruţa. (...) „Ţara lui Urmuz" este romanul meu cel mai important în ceea ce priveşte teoria despre limbaj. Acum s-a dat pe faţă, că, şi Constantin Brâncuşi cu „Sărutul" din 1907 şi „Cuminţenea pământului", deci primele opere revoluţionare vin prin mitologia mamei Gea, sărutului de Dragobete, cozii de lingură. (...) Brâncuşi şi Dem Demetrescu Popescu Ionescu Buzău sunt două nume colosale ale culturii române. Ultimul avea o groază de nume, era copil de boier şi a ajuns judecător. Urmuz a scris primele povestiri în 1907, le-a citit prietenilor, le-a citit surorilor, familiei. Tatăl, fiind medic militar, nu le-a acceptat. Atunci s-a apucat să scrie muzică, dar tatăl i-a zis: „nu te voi lăsa să fii lăutar". Atunci copilul a făcut, cu forţa, Dreptul, şi a păţit ca şi Kafka, s-a îmbolnăvit psihic. A continuat să scrie nişte povestiri extraordinar de ciudate, cu un limbaj pe care eu îl consider coborât din Cer, şi, de care s-a îndrăgostit, în România, numai Tudor Arghezi. Dacă nu era Tudor Arghezi, acest poet genial, Urmuz, rămânea ca o piatră ascunsă în noroi. Acest om, aristocrat, născut la Curtea de Argeş, a reformat limbajul simbolismului francez. A trăit la Paris, şase ani, prin tatăl său care a fost ataşat militar. Urmuz este salvat de un grup mic de evrei în frunte cu grecul Ion Vinea. Aceştia îl cultivă pe Urmuz, se întâlnesc la Capşa, şi, au preluat de la Urmuz, în glumă, poveştile ca nişte „cronicari care duceau lipsă de şalvari şi l-au rugat pe Rapaporte să le dea un paşaport/ Rapaport cel drăgălaş juca un carambulaj ştiind că Aristotel nu cunoaşte ostropel". „Sarafov, of Sarafov serveşte-te de cartof". În acest limbaj straniu, Sarafov era un general rus fugit în 1917, care trăia la Constanţa. Cum au aflat de el, cum s-au cultivat cu el, între ei. În 1916, la Zurich, Tristan Tzara aduce elemente de-ale lui Urmuz şi aşa se naşte dadaismul. Prietenii lui Tzara îl traduc şi îl publică în peste zece limbi. (...) „Pâlnia" lui Urmuz în care spune, prima frază e aşa: „Stamate îşi înconjura biblioteca cu cearceafuri, era un funcţionar, era evreu, îşi încojura biblioteca cu cearceafuri ude..." Vă rog să fiţi atenţi la expresii...ca să mai scape cărţile de uscăciune şi de sterilitatea autorilor. Aşa e tot romanul. Sunt unii care se enervează pentru că rămân la romanul clasic, precum „Tănase Scatiu" şi romanele de acest gen. Dar Tristan Tzara îl omagiază, îl pomeneşte, până când Urmuz se sinucide în 1924, cu documente asupra lui. A fost găsit, singur, pe şoseaua Kisselef. Mergea şi cheltuia mulţi bani într-o locaţie aristocratică. A găsit-o încuiată şi s-a împuşcat. S-a găsit la el o cheie, „nu am cheie" a zis Kafka, când şi-a smuls pseudomotoraşul şi s-a sinucis, suferind de plămâni. „Nu am cheia! Tot ce se întâmplă în lumea asta mi se pare incomprehensibil", ultimele propoziţii pe care le-a spus Kafka unui student, cehul Gustav Janoh. Am băgat asta la motto-ul cărţii mele. Am mai băgat la motto o treabă luată din popor, de la românii din Haţeg, din Iuliu Zane, care a publicat „Proverbele românilor". Auziţi: „Mamă, mamă, nu îi este bine văcuţei noastre, iată, vine tata cu pielea ei în spinare, iar vremea este murgă, nătângă şi cu coada lungă." Asta nu e la îndemâna oricui, nu am scris romanul pentru popor, l-am scris pentru elite, asta este. Toţi încercăm diverse teme, şi, fatal, „fiecare pasăre pe limba ei piere". Aş vrea să îmi închei, însă, ideea, că singurul om care s-a îndrăgostit de Urmuz a fost Florea Firan. Eu am dat cartea la multe edituri, am dat-o în Ardeal, dar cei de acolo n-au gust pentru „invenţiile"dadaismului. „Tăticul" dadaiştilor este recunoscut astăzi ca fiind Urmuz. În clipa în care s-a sinucis a scris un superb articol, nu numai Arghezi, ci şi Saşa Pană: „În clipa în care s-a împuşcat", spune Saşa Pană, „au căzut peste el o pulbere de stele". Şi o altă propoziţie genială a scris Geo Bogza, care a scos şi o revistă, „Urmuz", la Câmpina. ...Mi-a ieşit un roman de 231 de pagini de o frumuseţe extraordinară pentru că am luat din popor înţelepciuni cum este şi cea cu văcuţa noastră şi în care tatăl vine cu pielea ei în spinare, dar am mai găsit una, legată de Caracal, care i-a plăcut mult domnului Firan... „Sunteţi băuţi, sunteţi mâncaţi, arătaţi zăpăciţi ca-n vremea de Caracal"! ...Când plecau de la un târg din Caracal, din cauză că vindeau bine marfa, făceau adălmaşuri şi ajungeau beţi acasă. Are şi Nichita Stănescu una, „Noi nu suntem geniali, noi suntem trimbulinzi". Limbajul modernităţii s-a mişcat, are ceva de imagine tremurată, poetul suferă din cauza asta. Domnul Firan a avut o propensiune extraordinară pentru Urmuz şi m-a salvat; stăteam cu el de peste cinci ani de zile, l-am terminat după Revoluţia Română. Acum când s-au împlinit o sută de ani de la Avangardă, „Cabaretul Voltaire", 1916-2016, în străinătate a fost omagiat şi Urmuz, alături de Tristan Tzara, alături de pictorul, arhitectul şi desenatorul Marcel Iancu, şi de alţi oameni de origine germană, olandeză; Marinetti, de origine italiană.

Despre „Ziua zilelor"... Nu ştiu dacă aţi observat, a ieşit acum o lună sub direcţia lui Ion Cristoiu, o revistă „Historia", dedicată numai lui Maniu, personalitate şi personaj legendar, extraordinar. În 1906 a terminat Dreptul la Budapesta şi la Viena, a fost trezorierul Partidului Naţional Român, aripa pe care urma să o conducă el după ce a murit Ion Raţiu. La Viena, în 1918, se duce ca soldat austro-ungar, care avea şi grad de ofiţer ca orice student ce termina o facultate. Se duce şi cere audienţă Împăratului şi până la urmă acesta îl primeşte, spunându-i: „Cum vii direct la mine fără să mergi ierarhic?". Încă de atunci Maniu a devenit parlamentar al Transilvaniei la Viena, apoi, în mai multe rânduri, prim ministru al României. Spun aceste lucruri deoarece poporul român nu le cunoaşte, acesta cunoaşte istoria doar de la Mihalache încoace. Împăratul l-a întrebat: - Cum vii la uşa mea direct, trebuia să vii ierarhic, nu ştii care sunt convenţiile militare? Iuliu Maniu răspunde: „Sunt reprezentant al naţiunii române din Transilvania şi am venit să vă spunem că ne separăm de dumneavoastră şi vrem să ne permiteţi să preluăm armamentul tuturor soldaţilor găsiţi morţi, şi demoralizaţi, de pe drumuri, şi să folosim aceste arme înăuntrul Ardealului". Practic a înarmat pe toţi românii, nu numai pe cei care au făcut frontul. Pe orice român care s-a întors în Ardeal să participe la Unire. Prima dată a fost, Unirea, de la Arad; nişte confruntări extraordinare, apoi cea de la Alba Iulia. Împăratul nu a scos nici un cuvânt, dar, în schimb, a încercat să facă o Federaţie, de genul celei intitulate „Statele Unite ale Austriei Mari". Cu douăzeci de ani înainte se gândeau unii să facă o astfel de federaţie care avea menirea de a salva Austria Mare. Împăratul l-a primit de două ori. Maniu propunea, ca român ardelean, cu foarte multă onestitate, o unire între românii, ruteni, slovaci, cehi, sloveni şi sârbo-croaţii de mai târziu, de după 1918... Serbia a fost onorată într-un mod extraordinar, a devenit o mare ţară, un mare regat al sârbo-craţilor şi slovenilor. Maniu a venit ca să lupte, cu poporul înarmat, cu administraţia maghiară, care, înclusiv pe 1 decembrie, a pedepsit, prin ucidere pe loc, oamenii care nu s-au putut apăra, de la sate. A murit multă lume. La Arad, în 28 octombrie, erau Iuliu Maniu şi toţi ceilalţi, inclusiv Grapini care era reprezentantul Social Democraţilor, cum am zice, ceva de genul muncitorimii... Nu erau monarhişti, dar au înţeles că unitatea românilor trebuie să treacă prin monarhie. Maniu devine ministru de externe al Transilvaniei şi spune, la Arad, fiind întrebat în faţa a o mie de oameni: „Ce vreţi dumneavoastră românii în final? Vă implor să rămâneţi în cadrul Federaţiei Ungaro-Austriacă". Iuliu Maniu spune în limba ungurească: „Dorim despărţirea totală, eliberare totală". Unii ţipau, unii plângeau, a fost acolo un reprezentant de la Belgrad, un reprezentant de la Bruxelles, marile ţări aliate, un reprezentant ceh. Vor merge şi la Alba Iulia unii dintre ei, dar a fost mult prea frig, şi, cu toate acestea, ninsoarea a aureolat poporul în Ardeal pentru că le-a albit, ardelenilor, părul. S-a vorbit că zăpada, la Alba Iulia, a creat un popor bătrîn aureolat de Dumnezeu. Romanul meu se numeşte „Ziua zilelor", din cauza că, atunci, când a venit Maria a României cu Ferdinand la Alba Iulia, aceştia au întâlnit un bătrân îmbrăcat superb în costum naţional românesc. L-au întrebat, „Cum te cheamă?", „Gheorghe", „Bade Gheorghe pentru tine cum a fost, ai fost la Unire?", „Am fost la Unire majestate, a fost Ziua Zilelor!". Această expresie, spusă de un ţăran, pleacă din Biblie, se numeşte superlativul ebraic absolut! Spunem că o femeie e mai înaltă ca altă femeie, facem fel şi fel de comparaţii, dar când spunem Sfânta Sfintelor, Cartea Cărţilor, iată, Ziua Zilelor, 1 decembrie 1918, este ceva sacru! Regina Maria i-a atins umerii şi i-a mulţumit. Acestea nu sunt lucruri frecvente, sunt lucruri rare, le putem studia, după ce am trecut prin comunism, ca expresii de un mare misticism religios; expresii cu care nu te poţi juca. De aceea noi privim şi astăzi, ba cu bucurie, ba cu spaimă, accidentul hortist. Este de acceptat că a fost un accident istoric de patru ani, accidentul hortist, şi că nu se va mai repeta niciodată. Are domnul Ioan Barbu o fată, care s-a măritat la Bucureşti, se numeşte Georgiana Ionescu. Au trimis-o la mine, şi la istoricii din Cluj, să ia documente. Eu i-am dat romanul, fata avea vreo 22 de ani, s-a măritat cu un bărbat excepţional, a plecat la Bucureşti, a făcut filologia. Când a dat masteratul a întrebat-o profesorul, Pompiliu Theodor, „Care sunt concluziile tale, de stundentă, originală din Regatul Român?". Fata a zis că românii sunt cu mult mai uniţi şi solidari decât au fost în 1918. ...Celor din Ardeal nu le-a plăcut de la început Bucureştiul, li s-a părut „ştirb". Astăzi România este mult mai solidară, mult mai unită, mult mai asimilaţi oamenii între ei. Mircea Vaida Voievod, colegul meu, care este nepotul lui Alexandru Vaida Voievod, scriitorul, mi-a zis că are şi el o teorie, cum, că, în România când vor dispărea bancurile de genul, ardelenii sunt înceţi, craiovenii sunt iuţi, când vor dispărea bancurile derizorii ale unor români cu privire la alţi români, ne putem declara omegenizaţi.

Despre iubirile lui Constantin Brâncuşi, când am dat un interviu la TVCluj, în ziua când s-au împlinit 146 de ani de la naşterea lui Constantin Brâncuşi, pe 19 februarie, anul trecut, băiatul care mă filma, de vreo 24 de ani, a zis: „Dumneavoastră, românii, care sunteţi la vârsta asta, îl iubiţi pe Brâncuşi sau îl preamăriţi?" I-am răspuns: „Măi băiatule, l-or fi preamărit românii pe Nicolae Ceauşescu, care a făcut cine ştie ce lucruri, dar nu chiar ca pe un zeu, dar în cazul lui Constantin Brâncuşi avem de a face cu un om din Valahia istorică, care a copilărit în munţii Carpaţi şi, care, a reformat toată sculptura mondială de la Michelangelo încoace; dar, vreu să spun un lucru: Herbert Read, cel mai mare critic de artă al Marii Britanii, în clipa când regina actuală l-a făcut lord, l-a rugat să spună câteva cuvinte conclusive despre arta modernă. El scosese două volume monumentale unde figurau şi Constantin Brâncuşi, şi Henry Moore; a spus un lucru fundamental (toate lucrurile fundamentale sunt spuse de englezi, îi depăşesc pe francezi în critica brâncuşiană): „Nu avem în Europa decât trei sculptori: Fidias, Michelangelo şi Brâncuşi". Un alt estetician, profesor de artă plastică, William Tucker, a spus o propoziţie uluitoare!...băieţii de la Târgu Jiu au pus-o în parc cu litere cât un zid... „Templele de la Târgu Jiu". Coloana Infinită, Poarta Sărutului, Masa Tăcerii şi Aleea scaunelor sunt singurele sculpturi ale vremurilor moderne care se pot compara cu templele Egiptului Antic, ale Greciei şi ale Renaşterii. Au auzit şi francezii, de exemplu Jean Cassou, care a tratat cu statul francez să îi lase atelierul, să fie conservat; unii nu au arătat nicidecum că îl vor! degeaba Laurian Stănchescu umblă cum, că, nu au vrut francezii să ni-l dea... Nu au dat nici un răspuns românii, fiindcă erau ca alde Călinescu, alde Sadoveanu care l-au socotit reacţionar şi decadent! Jean Cassou, revin, a zis că acest artist arhaic (pe vremea aceea se pronunţa cuvântul „primitivist") este una dintre cele mai măreţe figuri ale artei din toate vremurile. (...) Şi atunci în această stare euforică provocată de părerea unanimă că Brâncuşi a atins genialitatea sacrului, am editat a treia ediţie a „Aforismelor", îmbogăţită... Mi-a scris Sidney Geist că este curioasă insistenţa mea, că nu ştia că sufăr de surzenie; a zis: „căutaţi, căutaţi, căutaţi, pentru că se ascunde ceva în spatele lui Brâncuşi". Un om care a creat literatură şi a descoperit, fabule, legende fantastice pe care le ştia de la mama lui, poezii dadaieste, în general polemici, povestioare, duse la capăt de un om cu un talent poetic excepţional. Acelaşi poet la pietrei, acelaşi poet al bronzului şlefuit. Pe scurt, eu sunt fericit că s-a instituit pentru totdeauna „Ziua Naţională Brâncuşi", după Eminescu, şi aştept ziua în care să avem ziua naţională Mircea Eliade sau Emil Cioran. Măcar în aceste conjuncturi, confuzia aceasta enormă din audiovizual, de presă proastă, can-canuri, nu se mai vede şi aude, când vorbim de aceşti titani. Mulţi artişti la bătrâneţe suferă de un fel de anonimizare. Măcar în aceste zile să se ridice statui, să se tipărească volume, să se scrie despre marile idei, pentru ca să avem în faţa noastră un popor care să se reprezinte onest, onorabil şi cu un anumit orgoliu. În fond dacă te anonimizezi într-una, nu devi cumva o populaţie oarecare, nu ţi se deteriorează şi limba? Eu am trimis cartea domnului Nicolae Manolescu în care i-am scris, în autograf, că, în cazul lui Constantin Brâncuşi avem de a face cu apariţia unui scriitor de povestiri, fabule, acrostihuri, epigrame, cântece care s-au pus pe muzică de către Marcel Mihailovici, pamflete, iată, scrise de Brâncuşi cu toată seriozitatea literară. Mi se pare firească această înclinaţie literară pentru un artist care a trăit toată viaţa înlăuntrul civilizaţiei franceze. O civilizaţie a cuvântului încă din sec. XV! Ştiţi, că, în varianta franceză a lui Victor Hugo, Jean Faust a trăit mai întâi la Paris, în La Place de Grève, şi a tipărit primele texte; Faust ar fi fost cam în acelaşi timp cu Gutenberg. Aceasta este civilizaţia europeană. Noi românii trebuie să ne păstrăm limba, seriozitatea pe care o avem ca popor, unitatea în jurul Carpaţilor şi să ne vedem copiii mai bine educaţi, politicienii mai bine instruiţi şi mai puţini mincinoşi.

A consemnat Bogdan CICHIRDAN
(După emisiunile care au avut loc la VTV în perioada 25 mai 2016 - 06 iunie 2016)

UN MONUMENT DEDICAT ARMATEI ROMÂNE “DIN TOATE TIMPURILE” LA RÂMNICU VÂLCEA

Marian PĂTRAŞCU

La 9 mai 2016, zi cu triplă semnificaţie istorică, în faţa hotelului Centrului de Instruire pentru Geniu (EOD) şi Apărare (CBRN) “Panait Donici” din Râmnicu Vâlcea, a avut loc ceremonia de dezvelire şi sfinţire a “Monumentului Armatei Române din toate timpurile”. Monumentul, unic, se pare, în România, este un obelisc înalt de 4,80 m, placat cu travertin de Geoagiu, în vârful căruia se află o acvilă de munte cu aripile desfăcute, care are în cioc o cruce şi în gheare o sabie, semnificând credinţa noastră ortodoxă şi lupta dârză a poporului român pentru libertate şi neatârnare. Două plăci de marmură de Ruşchiţa, încastrate la mijlocul obeliscului, au săpate două inscripţii, respectiv – “Honor et Patria” (Onoare şi Patrie) şi denumirea operei şi numele celor care au fost implicaţi în realizarea ei.

Iniţiativa realizării acestui monument a aparţinut colonelului în retragere Gheorghe Giurcă, având venerabila vârstă de 91 de ani, care a şi suportat toate costurile pe care le-a implicat o astfel de acţiune. Gestul acestui veteran al Armatei Române a fost un exemplu de patriotism real, manifest şi cu dăinuire peste vremi şi vremuri, în totală opoziţie cu patriotismul ipocrit, logoreic şi fără concreteţe şi finalitate, de care, din păcate, dau dovadă mulţi compatrioţi şi, în special, reprezentanţii clasei politice, una care nicicând nu a fost mai iresponsabilă decât în ultimii ani şi, în general, după 1989, când libertatea a fost înţeleasă de cei mai mulţi dintre noi ca fiind dreptul fiecăruia de a face ce vrea şi nu ca fiind dreptul fiecăruia de a nu face ceea ce nu vrea, suportând, fireşte – consecinţele, căci adevărata libertate are un preţ, unul care trebuie plătit de fiecare individ în parte dacă vrea să beneficieze de avantajele ei.

“Pe mine Armata m-a făcut OM şi vreau să-i fiu recunoscător pentru acest lucru…” - i-a declarat venerabilul militar istoricului Eugen Petrescu, preşedintele Filialei Judeţene Vâlcea “Matei Basarab” a Asociaţiei Naţionle Cultul Eroilor “Regina Maria”. Aici trebuie să precizăm că dl. col. (rtg.) Gheorghe Giurcă este membru fondator (16 mai 1991) şi membru de onoare al Filialei Vâlcea a Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor şi membru al Filialei Judeţene Vâlcea “General Gheorghe Magheru” a Asociaţiei Naţionale a Cadrelor Miltare în Rezervă şi în Retragere “Alexandru Ioan Cuza”.

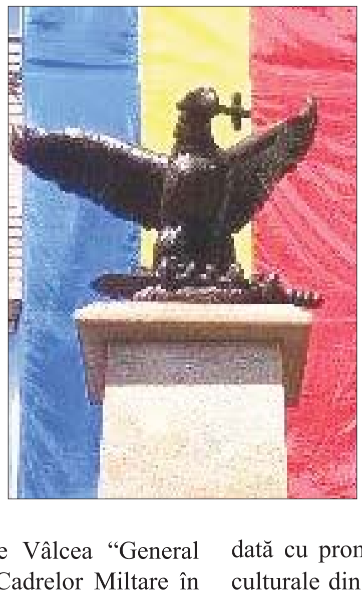

Apoi, trebuie să mai precizăm că Eugen Petrescu a fost coordonatorul proiectului iar, din punct de vedere artistic, monumental a fost realizat după o idee a sa. De altfel, Filiala Vâlcea a Asociaţiei Naţionale Cultul Eroilor, a ajuns, sub conducerea sa, pe locul III pe ţară, în cea ce priveşte nivelul şi calitatea activităţilor desfăşurate. Acelaşi Eugen Petrescu este implicat şi în ridicarea unui monument în Munţii Coţi, în memoria generalului David Praporgescu, în vara acstui an, când se va împlini un secol de la intrarea României în Primul Război Mondial.

De menţionat sunt şi artistul plastic Traian Duţă din Curtea de Argeş şi arhitectul Ion Truşcă din Râmnicu Vâlcea, care au avut contribuţii valoroase la realizarea acestui proiect. Nu în ultimul rând trebuie să apreciem cum se cuvine activitatea ofiţerilor, subofiţerilor şi militarilor din cadrul Centrului de Instruire pentru Geniu (EOD) şi Apărare (CBRN) “Panait Donici” din Râmnicu Vâlcea, care, sub comanda domnului colonel Dan Marin, pe lângă activitatea profesională curentă, se implică activ şi în viaţa culturală a Râmnicului şi judeţului Vâlcea, răspunzâd de fiecare dată cu promptitdine şi seriozitate la toate solicitările ONG-urilor culturale din municipiul Râmnicu Vâlcea şi judeţul Vâlcea, în total contrast, atragem atenţia, cu unele instituţii publice plătite de stat tocmai pentru a face cultură şi, de cele mai multe ori… “se fac că plouă” şi/sau lucrează… “în doru’ lelii”!

Felicitări tuturor celor implicaţi în realizarea “Monumentului Armatei Române din toate timpurile”, sănătate şi mult succes în activităţile pe care le desfăşoară!

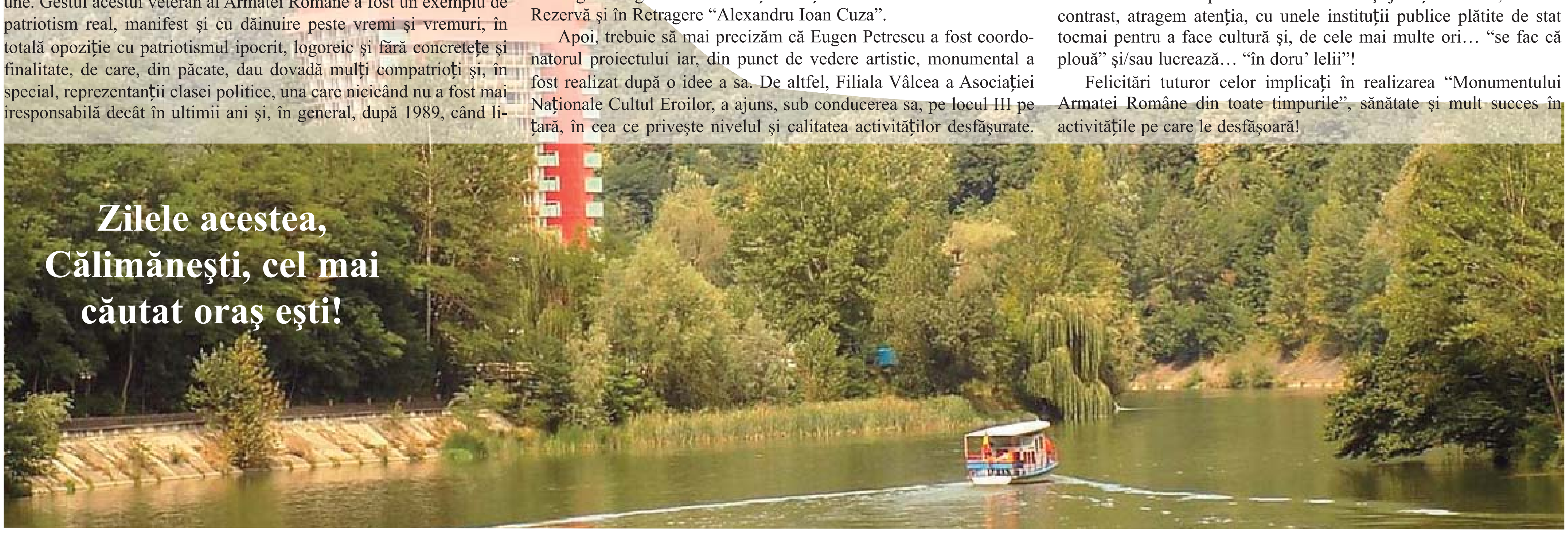

Zilele acestea, Călimăneşti, cel mai căutat oraş eşti!

Mânăstirea Lainici, loc de întâlnire pentru brâncuşologi

În 12 martie 2016 admiratori ai marelui sculptor Constantin Brâncuşi, din Râmnicu Vâlcea şi Târgu Jiu, s-au întâlnit la Mânăstirea Lainici pentru a participa la slujba de pomenire ținută pentru marele gorjan, care, în secolul XX, a schimbat drumul sculpturii mondiale, în principal, prin lucrările de atelier executate între 1907 şi 1930, dar mai ales prin lucrările monumentale realizate între 1937 şi 1938 în oraşul Tg. Jiu, cu sprijinul Primului Ministru Gheorghe Tătărescu...

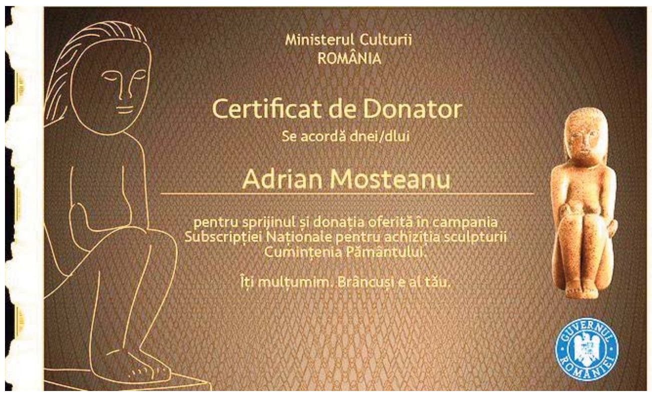

Ministerul Culturii
ROMÂNIA

Certificat de Donator
Se acordă dnei/dlui
Adrian Mosteanu
pentru sprijinul şi donația oferită în campania Subscripției Naționale pentru achiziția sculpturii Cumințenia Pământului.
Îți mulțumim. Brâncuși e al tău.

GUVERNUL ROMÂNIEI

ANUNȚ LITERAR

La rugămințile mai multor scriitori neincluşi în primele volume Popasuri 1-2, am decis să scot un volum Popasuri 3, cu scriitorii de pe Olt şi Olteț neincluşi în volumele anterioare. Vă rog să trimeteți un CV, o poză (color), şi 1-2 pagini literare. Email-urile mele: **fsmarandache@gmail.com** şi **smarand@unm.edu**.

NOTĂ. Ziarul apare cu 16 pagini, când poate, şi respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat şi de la oraş. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlceni, care iubesc cultura scrisă, şi al Arhiepiscopiei Râmnicului

Tipărit la Prodcom, Tg. Jiu, 24 august 2016

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21
şi Editura **INTOL - PRESS.**

Director: Petre CICHIRDAN
Consilier editorial: Constantin POENARU
Senior editor: Arhim. Veniamin MICLE
Colaboratori: Felix SIMA,
Mihai SPORIŞ,
Vasile GREVUȚU,
Simona Maria KISS,
Gheorghe PANTELIMON,
Adina DUMITRESCU,
Gabriel GIB,
Gherghe SPORIŞ,
Paulian BUICESCU
Corector: Tina CICHIRDAN
Tehnoredactare computerizată: Bogdan CICHIRDAN.

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3
Tel/Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824,
E-mail: cichirdan@yahoo.com
Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro
www.cichirdan.ro
Preț: 3 lei